

PRIJEDLOG ZA NOTIFIKACIJU

KLASA: UP/I-344-01/21-05/03
URBROJ: 376-05-1-22-77
Zagreb, 17. studenog 2022.

Na temelju članka 12. stavka 1., članka 58. stavka 3. i članka 62. Zakona o elektroničkim komunikacijama (NN br. 73/08, 90/11, 133/12, 80/13, 71/14 i 72/17) radi provođenja regulatorne obveze nadzora cijena na tržištu veleprodajnog središnjeg pristupa koji se pruža na fiksnoj lokaciji za proizvode za masovno tržište i određivanja naknada unutar Standardne ponude Hrvatskog Telekoma d.d. za uslugu veleprodajnog širokopojasnog pristupa, Standardne ponude Hrvatskog Telekoma d.d. za uslugu veleprodajnog visokokvalitetnog pristupa i Standardne ponude Hrvatskog Telekoma d.d. za uslugu hibridnog širokopojasnog pristupa, Vijeće Hrvatske regulatorne agencije za mrežne djelatnosti je na sjednici održanoj 17. studenog 2022. donijelo

ODLUKU

1. Trgovačkom društvu Hrvatski Telekom d.d., Zagreb, Radnička cesta 21, OIB: 81793146560 određuju se cijene na tržištu veleprodajnog središnjeg pristupa koji se pruža na fiksnoj lokaciji za proizvode za masovno tržište kako slijedi, pri čemu definirane cijene predstavljaju najvišu razinu cijena te izmjene i dopune Standardne ponude Hrvatskog Telekoma d.d. za uslugu veleprodajnog širokopojasnog pristupa kako slijedi:

1.1.

Briše se članak 4.3. stavak (4) „Razlozi za odbijanje zahtjeva i/ili trajno/privremeno obustavljanje pružanja usluge.

1.2.

Određuje se najviša razina jednokratnih naknada u članku 5.3. Standardne ponude Hrvatskog Telekoma d.d. za uslugu veleprodajnog širokopojasnog pristupa „Cjenik za uslugu veleprodajnog širokopojasnog pristupa na temelju ADSL/VDSL tehnologije (uključujući i FTTC rješenje)“ kako slijedi:

- Najviša razina jednokratnih naknada za usluge u tablici ispod naslova *Jednokratne naknade za uslugu veleprodajnog širokopojasnog pristupa za Internet uslugu na temelju ADSL/VDSL tehnologije u slučaju kada Krajnji korisnik ostvaruje Osnovni pristup mreži putem usluge HT-a (BSA korisnik) (u HRK)* :

USLUGA	IZNOS NAKNADE (bez PDV-a)	
	HRK	EUR
BSA aktivacija (novi korisnici)	53,46	7,09
BSA aktivacija (postojeći korisnici) kada postoji zasebni port za govornu uslugu	0,00	0,00
BSA aktivacija (postojeći korisnici) kada ne postoji zasebni port za govornu uslugu	43,91	5,83
Promjena brzine	0,00	0,00
Promjena brzine koja uključuje prebacivanje s nezavisnog čvora na zavisni čvor	137,46	18,24
BSA deaktivacija	43,91	5,83
Preseljenje BSA	104,00	13,80
Ponovna aktivacija BSA nakon privremenog isključenja	0,00	0,00
Neosnovana prijava kvara kada je potreban izlazak tehničara na teren	91,64	12,16
Neosnovana prijava kvara kada nije potreban izlazak tehničara na teren	0,00	0,00
Prijelaz s naked BSA na BSA /BSA+WLR	43,91	5,83
Prijelaz s ULL na BSA /BSA+WLR	72,55	9,63

- Najviša razina jednokratnih naknada za usluge u tablici ispod naslova „*Jednokratne naknade za uslugu veleprodajnog širokopolasnog pristupa za Internet uslugu na temelju ADSL/VDSL tehnologije u slučaju kada Krajnji korisnik ostvaruje Osnovni pristup mreži putem usluge Operatora korisnika (NBSA korisnik) (u HRK)*“ :

USLUGA	IZNOS NAKNADE (bez PDV-a)	
	HRK	EUR
NBSA aktivacija na novoj parici	154,64	20,52
NBSA aktivacija na postojećoj parici (novi korisnik) – potreban rad na MDF-u	53,46	7,09
NBSA aktivacija na postojećoj parici (novi korisnik) – nije potreban rad na MDF-u (vrijedi na čvorovima gdje nisu dostupni MSAN POTS portovi)	0,00	0,00
NBSA aktivacija na postojećoj parici (postojeći korisnik) – kada je potreban rad na MDF-u	53,46	7,09
NBSA aktivacija na postojećoj parici (postojeći korisnik) – kada nije potreban rad na MDF-u	0,00	0,00
Promjena brzine	0,00	0,00
NBSA deaktivacija	53,46	7,09
Preseljenje NBSA na novu lokaciju (potrebna aktivacija na novoj parici)	217,65	28,89
Preseljenje NBSA na novu lokaciju (potrebna aktivacija na postojećoj parici)	106,91	14,19
Ponovna aktivacija NBSA nakon privremenog isključenja	0,00	0,00

Neosnovana prijava kvara kada je potreban izlazak tehničara na teren	91,64	12,16
Neosnovana prijava kvara kada nije potreban izlazak tehničara na teren	0,00	0,00
Prijelaz s BSA na naked BSA kada nije potrebna izmjena širokopojasnog porta	63,00	8,36
Prijelaz s BSA na naked BSA kada je potrebna izmjena širokopojasnog porta	70,64	9,38
Prijelaz s ULL-a na naked BSA	70,64	9,38
Prijelaz s WLR na naked BSA	70,64	9,38
Realizacija i priključenje završne točke mreže na točku raspodjele (izvod pristupne mreže)	0,00	0,00

Tekst ispod obje tablice ostaje nepromijenjen.

1.3.

Određuje se najviša razina jednokratnih naknada u članku 5.4. Standardne ponude Hrvatskog Telekoma d.d. za uslugu veleprodajnog širokopojasnog pristupa „Cjenik za uslugu veleprodajnog širokopojasnog pristupa na temelju FTTH i FTTB/FTTDP rješenja“ u tablici ispod naslova „Jednokratne naknade za uslugu veleprodajnog širokopojasnog pristupa za Internet uslugu na temelju FTTH/FTTB/FTTDP rješenja (u HRK)“ kako slijedi:

USLUGA	IZNOS NAKNADE (bez PDV-a)	
	HRK	EUR
FTTH/FTTB/FTTDP aktivacija (novi korisnik)	164,19	21,79
FTTH/FTTB/FTTDP aktivacija (postojeći korisnik realiziran na odgovarajućem FTTH ili FTTB/FTTDP rješenju) - potrebna zamjena ONT-a	53,46	7,09
FTTH/FTTB/FTTDP aktivacija (postojeći korisnik realiziran na odgovarajućem FTTH ili FTTB/FTTDP rješenju) – nije potrebna zamjena ONT-a	0,00	0,00
FTTB/FTTDP aktivacija (postojeći korisnik realiziran na nezavisnom čvoru ili zavisnom FTTC čvoru koji se prebacuje na FTTB/FTTDP)	217,65	28,89
Promjena brzine	0,00	0,00
FTTH/FTTB/FTTDP deaktivacija	72,55	9,63
Preseljenje na novu lokaciju	217,65	28,89
Ponovna aktivacija nakon privremenog isključenja	0,00	0,00
Neosnovana prijava kvara kada je potreban izlazak tehničara na teren	91,64	12,16
Neosnovana prijava kvara kada nije potreban izlazak tehničara na teren	0,00	0,00

1.4.

Određuje se najviša razina jednokratnih naknada u članku 5.5. Standardne ponude Hrvatskog Telekoma d.d. za uslugu veleprodajnog širokopojasnog pristupa „Cjenik dodatnih virtualnih

kanala za IPTV i VoIP uslugu putem ADSL/VDSL/G.fast/FTTH pristupa“ u tablici ispod naslova „Jednokratne naknade za uslugu veleprodajnog širokopolasnog pristupa za IPTV i VoIP uslugu (u HRK)“ kako slijedi:

USLUGA	IZNOS NAKNADE (bez PDV-a)	
	HRK	EUR
Posebni virtualni kanal - aktivacija	0,00	0,00
Aktivacija samostalnog posebnog virtualnog kanala za IPTV/VoIP uslugu na novoj parici	154,64	20,52
Aktivacija samostalnog posebnog virtualnog kanala za IPTV/VoIP uslugu na postojećoj parici (novi korisnik)	53,46	7,09
Aktivacija samostalnog posebnog virtualnog kanala za IPTV/VoIP uslugu na postojećoj parici (postojeći korisnik)	53,46	7,09
Deaktivacija samostalnog posebnog virtualnog kanala za IPTV/VoIP uslugu	53,46	7,09
Preseljenje samostalnog posebnog virtualnog kanala na novu lokaciju (potrebna aktivacija na novoj parici)	217,65	28,89
Preseljenje samostalnog posebnog virtualnog kanala na novu lokaciju (potrebna aktivacija na postojećoj parici)	53,46	7,09
Ponovna aktivacija posebnog virtualnog kanala nakon privremenog isključenja	0,00	0,00

1.5.

Članak 5.6. Standardne ponude Hrvatskog Telekom d.d. za uslugu veleprodajnog širokopolasnog pristupa „Cjenik uspostave pristupa na DSLAM razini – instalacija novog preklopnika“ mijenja se novim člankom 5.6. „Cjenik uspostave pristupa na DSLAM razini – instalacija novog preklopnika“ na način da glasi:

„5.6. Cjenik uspostave pristupa na DSLAM razini – instalacija novog preklopnika

VRSTA NAKNADE	IZNOS NAKNADE (bez PDV-a)	
	HRK	EUR
Jednokratna naknada za nabavu i instalaciju novog preklopnika	34.006,27	4.513,41
Jednokratna naknada za uspostavu pristupa i konfiguraciju linka na DSLAM razini	1.301,56	172,75
Mjesečna naknada	689,45	91,51
Jednokratna naknada za korištenje para niti u tamponu HT-a	570,34	75,70
Jednokratna naknada za realizaciju tampon kabela za operatora korisnika	Prema troškovniku	

Jednokratne i mjesečne naknade iz gornje tablice se plaćaju po lokaciji, a ne po Operatoru korisniku.

Jednokratnu naknadu za nabavu i instalaciju novog preklopnika iz gornje tablice plaća Operator korisnik koji traži pristup na DSLAM razini kada je potrebna nabava i instalacija novog preklopnika.

Jednokratnu naknadu za uspostavu pristupa i konfiguraciju linka na DSLAM razini plaća svaki Operator korisnik neovisno o trenutku traženja pristupa na DSLAM razini.“

1.6.

U članku 4.1. *Postupci podnošenja zahtjeva i pružanja usluge veleprodajnog širokopolasnog pristupa* mijenja se stavak (7) tako da glasi:

„HT će na zahtjev operatora korisnika omogućiti pristup na DSLAM razini na određenoj DSLAM lokaciji putem direktnog spajanja na pojedini DSLAM uređaj na navedenoj lokaciji ako postoji tehnička mogućnost takvog spajanja. Ako na pojedinoj DSLAM lokaciji postoji više DSLAM uređaja te je HT već ugradio agregacijski preklopnik za svoje potrebe kako bi agregirao promet više DSLAM uređaja pri čemu na tom postojećem preklopniku postoje slobodna sučelja, HT će omogućiti spajanje na postojeći agregacijski preklopnik. Operatori korisnici kroz B2B servise mogu dobiti informaciju o postojanju agregacijskih preklopnika sa slobodnim sučeljima na takvim lokacijama.

Ako ne postoji tehnička mogućnost direktnog spajanja na DSLAM uređaj na određenoj lokaciji, ni slobodna sučelja na postojećem agregacijskom preklopniku, koristit će se tehničko rješenje koje podrazumijeva instalaciju novog preklopnika na navedenoj lokaciji. Operator korisnik može koristiti navedeno tehničko rješenje i u situaciji kada postoji tehnička mogućnost direktnog spajanja na DSLAM uređaj ako iz bilo kojeg razloga ne želi koristiti mogućnost direktnog spajanja. U slučaju tehničkog rješenja s novim preklopnikom, operator korisnik plaća 50% troškova za nabavu i instalaciju preklopnika (jednokratna naknada iz članka 5.6.), dok preostalih 50% troškova snosi HT.

Ako više operatora korisnika istovremeno zatraži pristup na DSLAM razini na pojedinoj lokaciji koji će se omogućiti putem navedenog tehničkog rješenja, tada se određuje nova jednokratna naknada za nabavu i instalaciju novog preklopnika iz članka 5.6. koju u jednakim iznosima plaćaju svi operatori korisnici koji su istovremeno zatražili navedeni pristup. Na taj način se jednokratni trošak nabave i instalacije novoga preklopnika dijeli na jednake dijelove između HT-a i operatora korisnika koji su istovremeno zatražili navedeni pristup. Nova jednokratna naknada za nabavu i instalaciju novog preklopnika se određuje prema sljedećoj formuli:

$$\text{Nova jednokratna naknada} = \frac{JN \times (TBOK + 1)}{NBOK + 1}$$

gdje je:

JN-jednokratna naknada za nabavu i instalaciju novog preklopnika iz tablice iz članka 5.6.

*TBOK-Trenutni broj Operatora korisnika koji **istovremeno** traže pristup traži pristup na DSLAM razini na istoj lokaciji kada je potrebna nabava i instalacija novog preklopnika*

*NBOK- Novi broj Operatora korisnika koji **istovremeno** traže pristup traži pristup na DSLAM razini na istoj lokaciji kada je potrebna nabava i instalacija novog preklopnika*

Ako novi operator korisnik zatraži pristup na DSLAM razini na lokaciji na kojoj je drugi operator korisnik već ostvario direktno spajanje na DSLAM uređaj/e te više nije moguće direktno spajanje novih operatora korisnika, HT će omogućiti pristup na DSLAM razini putem novog preklopnika na način da će svi operatori korisnici koji već ostvaruju ili su zatražili pristup na DSLAM razini na navedenoj lokaciji biti spojeni na novi preklopnik te će svi, u jednakim iznosima, dijeliti jednokratni trošak nabave i instalacije novog preklopnika (Nova jednokratna naknada za nabavu i instalaciju novog preklopnika određena prema gornjoj formuli).

Operator korisnik će svoj dio troška nabave i instalacije novog preklopnika u HT-ovoj mreži nadoknaditi tako što će biti oslobođen plaćanja mjesečne naknade (mjesečna naknada iz članka 5.6.) sve dok ne nadoknadi svoj dio jednokratnog troška u potpunosti. Iznos mjesečne naknade iz članka 5.6. definiran je po lokaciji, a određuje se na način da se ukupni mjesečni trošak preklopnika (CapEx+OpEx) u jednakim dijelovima dijeli s HT-om i operatorima korisnicima koji na određenoj lokaciji ostvaruju pristup na DSLAM razini.

Operatori korisnici koji plate jednokratnu naknadu za nabavu i instalaciju novog preklopnika su oslobođeni plaćanja mjesečne naknade sve dok ne nadoknade buduću vrijednost uplaćenog iznos jednokratne naknade u korisnom životnom vijeku uporabe nabavljenog i instaliranog preklopnika.

Broj mjeseci za koje je operator korisnik oslobođen plaćanja mjesečne naknade HT-u izračunava se na sljedeći način:

$$\text{Broj mjeseci} = \frac{BV}{MN}$$

gdje je:

BV- buduća vrijednost plaćene jednokratne naknade za nabavu i instalaciju novog preklopnika kroz korisni životni vijek uporabe od 7 godina, a koja se uz primjenu trenutno važeće vrijednosti WACC-a dobije prema formuli $BV = JN * (1 + \frac{WACC}{12})^{KŽV*12}$

gdje je:

*BV-buduća vrijednost u korisnom životnom vijeku uporabe
JN-plaćena jednokratna naknada za nabavu i instalaciju preklopnika
WACC- ponderirani prosječni trošak kapitala (eng. Weighted Average Cost of Capital)
KŽV – korisni životni vijek uporabe preklopnika (eng. Useful Life)
plaćena jednokratna naknada.*

MN – iznos mjesečne naknade

Ako novi operator korisnik zatraži pristup na DSLAM razini na lokaciji na kojoj je drugi operator korisnik već ostvario pristup putem novog preklopnika, novi operator je oslobođen obveze plaćanja jednokratne naknade za nabavu i instalaciju novog preklopnika iz članka 5.6., ali će odmah po uspostavi pristupa početi plaćati odgovarajući iznos mjesečne izračunat prema ukupnom broju operatora korisnika koji ostvaruju pristup na DSLAM razini na navedenoj lokaciji. Dodavanjem novoga operatora na određenoj lokaciji, vrši se ponovni izračun mjesečne naknade koju plaća svaki Operator korisnik koji ostvaruje pristup na DSLAM razini na navedenoj lokaciji prema formuli:

$$\text{Nova mjesečna naknada} = \frac{\text{TMN} \times (\text{TBOK} + 1)}{\text{NBOK} + 1}$$

gdje je:

TMN-Trenutna mjesečna naknada

TBOK-Trenutni broj Operatora korisnika koji ostvaruju pristup na DSLAM razini na navedenoj lokaciji,

NBOK- Novi broj Operatora korisnika koji ostvaruju pristup na DSLAM razini na navedenoj lokaciji

Istovremeno, HT će ponovo izračunati broj mjeseci za koje je postojeći operator oslobođen plaćanja mjesečne naknade uzimajući u obzir iznos jednokratne naknade koji je do tada nadoknađen te novi iznos mjesečne naknade koji plaćaju svi operatori na navedenoj lokaciji.

Troškovi vezani uz realizaciju povezivanja Operatora korisnika od kolokacijskog prostora ili od kablskih uvoda na lokaciji HT-a do HT-ovog postojećeg ili novog preklopnika preko kojeg je moguć pristup traženom DSLAM-u, ovisno o lokaciji i/ili izboru operatora korisnika mogu biti:

- Jednokratna naknada za korištenje para niti u tamponu HT-a iz članka 5.6.*
- Jednokratna naknada za realizaciju tampon kabela za operatora korisnika koja se plaća prema troškovniku HT-a*

U slučaju realizacije povezivanja Operatora korisnika od kolokacijskog prostora ili od kablskih uvoda na lokaciji HT-a do HT-ovog postojećeg ili novog preklopnika preko kojeg je moguć pristup traženom DSLAM-u putem tampon kabela koji se izrađuje za Operatora korisnika, Operator korisnik dužan je prije početka izvođenja radova i obavljanja aktivnosti za realizaciju tampon kabela Operatora korisnika od kolokacijskog prostora ili od kablskih uvoda do HT-ovog postojećeg ili novog preklopnika preko kojeg će biti moguć pristup traženom DSLAM-u uplatiti 50% procijenjenih troškova kao predujam.

Nakon uplate predujma od strane Operatora korisnika, HT će pristupiti izvođenju radova i obaviti aktivnosti za realizaciju tampon kabela Operatora korisnika od kolokacijskog prostora ili od kablskih uvoda do HT-ovog postojećeg ili novog preklopnika preko kojeg će biti moguć pristup traženom DSLAM-u. HT nije obvezan pristupiti nabavi i instalaciji novog preklopnika prije nego Operator korisnik podmiri HT-u troškove nabave i instalacije novog preklopnika (jednokratna naknada za nabavu i instalaciju novog preklopnika iz članka 5.6. Standardne ponude). HT će realizirati traženi pristup na postojeći preklopnik u roku od 60

dana od uplate predujma iz ovog stavka. Traženi pristup na novi preklopnik HT će realizirati u roku od 60 dana od uplate predujma iz ovog stavka, pod uvjetom da je jednokratna naknada za nabavu i instalaciju novog preklopnika iz članka 5.6. ove Standardne ponude uplaćena najkasnije s uplatom predujma. U protivnom, rok od 60 dana počinje teći s danom uplate jednokratne naknade za nabavu i instalaciju novog preklopnika iz članka 5.6. ove Standardne ponude.

Neovisno o prethodno navedenom, pristup na DSLAM razini na FTTC kabinetu moguć je isključivo putem direktnog spajanja na DSLAM uređaj na način da je moguće spojiti maksimalno dva operatora“

1.7.

Dodaje se članak 5.8. „Cjenik uspostave pristupa na pristupnim točkama“ koji glasi:

„HT za uspostavu pristupa na pristupnim točkama naplaćuje jednokratne naknade prema donjoj tablici.

USLUGA		IZNOS NAKNADE (ovisno o razini pristupa)				
		DSLAM/OLT	Ethernet Spoke	Ethernet HUB	IP regionalni	IP nacionalni
<i>(N)BSA pristup – planiranje, realizacija, konfiguracija i aktivacija sučelja</i>	<i>HRK</i>	<i>1.190,25</i>	<i>3.013,77</i>	<i>4.381,64</i>	<i>6.149,51</i>	<i>10.017,37</i>
	<i>EUR</i>	<i>157,97</i>	<i>400,00</i>	<i>581,54</i>	<i>816,18</i>	<i>1.329,53</i>
<i>Jednokratna naknada za par niti u HT-ovom tampon kabelu [par niti]</i>	<i>HRK</i>	<i>570,34</i>				
	<i>EUR</i>	<i>75,70</i>				
<i>Jednokratna naknada za realizaciju tampon kabela za operatora korisnika</i>	<i>Prema troškovniku</i>					

2. Trgovačkom društvu Hrvatski Telekom d.d., Zagreb, Radnička cesta 21, određuju se izmjene i dopune Standardne ponude Hrvatskog Telekoma d.d. za uslugu veleprodajnog visokokvalitetnog pristupa kako slijedi:

2.1.

U Dodatku 2 u cijelosti se briše članak 2.8. „Jednokratna naknada za aktivaciju usluge vlastitih iznajmljenih vodova koju Operatori korisnici koriste za pružanje bitstream usluge“ zajedno s pripadajućom tablicom.

3. Trgovačkom društvu Hrvatski Telekom d.d., Zagreb, Radnička cesta 21, određuju se cijene na tržištu veleprodajnog središnjeg pristupa koji se pruža na fiksnoj lokaciji za proizvode za masovno tržište kako slijedi, pri čemu definirane cijene predstavljaju najvišu razinu cijena te izmjene i dopune Standardne ponude Hrvatskog Telekoma d.d. za uslugu hibridnog širokopojasnog pristupa kako slijedi:

3.1.

Određuje se najviša razina jednokratnih naknada u članku 5. (1) Standardne ponude Hrvatskog Telekom d.d. za uslugu hibridnog širokopojasnog pristupa „*Jednokratne naknade*“ kako je definirano donjom tablicom.

USLUGA	IZNOS NAKNADA (bez PDV-a)	
	HRK	EUR
Realizacija spajanja operatora na HT	Prema troškovniku HT-a	
Uspostava funkcionalnosti hibridnog širokopojasnog pristupa i nabava modema za mobilni podatkovni promet	150.000	19.908,42
Aktivacija hibridnog širokopojasnog pristupa za pojedinačnog krajnjeg korisnika	84,00	11,15
Isključenje hibridnog širokopojasnog pristupa za pojedinačnog krajnjeg korisnika	63,00	8,36
Jednokratne naknade za uključenje, isključenje i promjene na veleprodajnom širokopojasnom pristupu koji predstavlja sastavni dio usluge veleprodajnog širokopojasnog pristupa	Prema cjeniku iz Standardne ponude za uslugu veleprodajnog širokopojasnog pristupa	

4. Hrvatski Telekom d.d. je obvezan iz Standardne ponude Hrvatskog Telekom d.d. za uslugu veleprodajnog širokopojasnog pristupa, Standardne ponude Hrvatskog Telekom d.d. za uslugu veleprodajnog visokokvalitetnog pristupa i Standardne ponude Hrvatskog Telekom d.d. za uslugu hibridnog širokopojasnog pristupa ukloniti sve odredbe koje su protivne odredbama iz točaka 1. do 3. izreke ove odluke, dok u ostalim dijelovima predmetne standardne ponude ostaju nepromijenjene.
5. Obvezuje se Hrvatski Telekom d.d. najkasnije 15 dana od donošenja ove odluke objaviti na svojim internetskim stranicama standardne ponude iz točke 4. ove odluke s ugrađenim izmjenama iz točaka 1. do 3. izreke ove odluke, pri čemu se izmjene primjenjuju od 1. travnja 2023.

Obrazloženje

Objavom javnog poziva za dostavom komentara i prijedloga izmjena važećih jednokratnih naknada u standardnim ponudama Hrvatskog Telekom d.d. (dalje: HT) u travnju 2021. Hrvatska regulatorna agencija za mrežne djelatnosti (dalje: HAKOM) pokrenula je postupak izmjene važećih jednokratnih naknada. Predmetne jednokratne naknade određene su odlukama¹ HAKOM-a te objavljene u sljedećim standardnim ponudama HT-a:

- Standardna ponuda Hrvatskog Telekom d.d. za uslugu veleprodajnog širokopojasnog pristupa,
- Standardna ponuda Hrvatskog Telekom d.d. za uslugu pristupa pasivnoj pristupnoj svjetlovodnoj mreži na lokaciji distribucijskog čvora za svjetlovodne distribucijske mreže (FA-PON),

¹ KLASA: UP/I-344-01/13-05/39, URBROJ: 376-11-14-9 od 25. ožujka 2014.,
KLASA: UP/I-344-01/13-05/38, URBROJ: 376-11-14-15 od 3. srpnja 2014. i
KLASA: UP/I-344-01/13-05/43, URBROJ: 376-11-14-12 od 3. srpnja 2014.
KLASA: UP/I-344-01/13-05/19, URBROJ: 376-11-14-15; 30. srpnja 2014

- Standardna ponuda Hrvatskog Telekoma d.d. za uslugu hibridnog širokopojasnog pristupa,
- Standardna ponuda Hrvatskog Telekoma d.d. za uslugu izdvojenog pristupa lokalnoj petlji i
- Standardna ponuda Hrvatskog Telekoma d.d. za uslugu veleprodajnog visokokvalitetnog pristupa.

Navedenim odlukama određene su jednokratne naknade za uslugu izdvojenog pristupa lokalnoj petlji, za uslugu veleprodajnog širokopojasnog pristupa i za uslugu veleprodajnog visokokvalitetnog pristupa, dok je uvid u jednokratne naknade za uslugu pristupa pasivnoj pristupnoj svjetlovodnoj mreži na lokaciji distribucijskog čvora za svjetlovodne distribucijske mreže i za uslugu hibridnog širokopojasnog pristupa, HAKOM izvršio prije njihove objave u pripadajućim standardnim ponudama HT-a.

HAKOM je postupak izmjene pokrenuo jer smatra da je važeće jednokratne naknade HT-a potrebno ažurirati kako bi odražavale relevantne troškove budući su na temelju rezultata novog BU-LRIC troškovnog modela u 2021. godini određene mjesečne naknade veleprodajnih usluga na tržištima M3a², M3b³ i M4&exM14⁴, a važeće jednokratne naknade temelje se na troškovima djelatnika HT-a po satu koji proizlaze iz HT-ovog TD-FAC troškovnog modela⁵ za 2012. godinu.

Stoga je HAKOM objavio javni poziv i pozvao operatore da dostave svoje komentare o iznosima i načinu izračuna jednokratnih naknada te je zatražio dostavu specifikacija aktivnosti i vremena trajanja aktivnosti za svaku jednokratnu naknadu. Od HT-a je uz specifikaciju aktivnosti i vremena trajanja aktivnosti zatražena i dostava troškova zaposlenika po satu na predmetnim aktivnostima. HAKOM je od drugih pružatelja veleprodajnih usluga zatražio specifikacije aktivnosti i vremena provedbe aktivnosti pri realizaciji veleprodajnih usluga u njihovoj mreži, u svrhu njihove usporedbe u odnosu na dostavljene aktivnosti i potrebno vrijeme za njihovu provedbu od strane HT-a.

U produženom roku do 24. svibnja 2021. svoje komentare, prijedloge izmjena važećih jednokratnih naknada, specifikaciju aktivnosti i vremena trajanja aktivnosti dostavili su sljedeći operatori: Infrastruktura d.o.o., Ludbreg, Hrvatski Telekom d.d., Zagreb, A1 Hrvatska d.o.o., Zagreb, OT-Optima Telekom d.d., Zagreb, Telemach Hrvatska d.o.o., Zagreb, Zagrebački holding d.o.o. podružnica Zagrebački digitalni grad, Zagreb i Rune Crow d.o.o., Opatija.

U komentarima na javni poziv operatori su u bitnom komentirali sljedeće:

A1 se načelno slaže s pristupom HAKOM-a vezano uz određivanje iznosa jednokratnih naknada na način da se vrijeme potrebno za obavljanje određene aktivnosti pomnoži sa troškom sata rada zaposlenika HT-a ali smatra da je nužno ispravno definiranje potrebnih aktivnosti i vremena za njihovo obavljanje, pri čemu treba voditi računa o aktivnostima i/ili troškovima koji su već uključeni u mjesečne naknade veleprodajnih usluga na temelju novog troškovnog modela. U tom smislu, vrlo bitno je utvrditi točno trajanje pojedine aktivnosti kao i trošak zaposlenika HT-a koji odražuje navedenu aktivnost te A1 ukazuje na nerealno visoke iznose cijena po satu⁶, a koje HT koristi kod kreiranja faktura operatorima korisnicima za usluge koje se naplaćuju prema utrošenom vremenu HT zaposlenika.

² KLASA: UP/I-344-01/20-05/04, URBROJ: 376-05-1-21-27 od 25. veljače 2021

³ KLASA: UP/I-344-01/20-05/04, URBROJ: 376-05-1-21-28, od 25. veljače 2021

⁴ KLASA: UP/I-344-01/20-05/04, URBROJ: 376-05-1-21-53 od 10. lipnja 2021

⁵ Troškovni model koji se temelji na računovodstvenoj metodologiji potpuno raspodijeljenih troškova

⁶ Točka 14.2.3 Standardne ponude HT-a za uslugu izdvojenog pristupa lokalnoj petlji

Također, A1 smatra kako nije opravdano u iznos jednokratne naknade uključivati bilo kakvo dodatno vrijeme koje nastaje kao posljedica velike udaljenosti HT-ovih tehničara od lokacija na kojima se obavljaju potrebne aktivnosti jer HT sam određuje na koji način će organizirati svoju mrežu tehničkog osoblja te na koji način će učinkovito upravljati svojim resursima. Dodatno, smatra da nije opravdano u iznosu jednokratne naknade vožnju do lokacije honorirati na jednak način kao ostale aktivnosti potrebne za realizaciju pojedinog veleprodajnog zahtjeva operatora korisnika jer vožnja do lokacije zasigurno ne zahtijeva istu razinu vještina koje su potrebne za realizaciju zahtjeva operatora korisnika za određenu veleprodajnu uslugu.

A1 smatra da je potrebno smanjiti jednokratne naknade za aktivaciju usluge vlastitih iznajmljenih vodova za 1 Gb i 10 Gb sučelja⁷ koju operatori korisnici koriste za pružanje bitstream usluge. Predmetne naknade se vežu isključivo uz nabavnu cijenu sučelja (sve ostale aktivnosti realizacije pristupa se obračunavaju dodatno) te se nisu mijenjale već dugi niz godina unatoč činjenici da se kroz navedeno razdoblje, u skladu s tržišnim trendovima, smanjila nabavna cijena navedenih sučelja.

OT-Optima Telekom smatra da je nužno izvršiti reviziju svih postojećih veleprodajnih jednokratnih naknada te iste značajno sniziti i uskladiti dok je naplatu pojedinih naknada potrebno u cijelosti ukinuti budući da je od 2014. godine do danas izvršena digitalizacija i automatizacija cjelokupnog procesa aktivacije/deaktivacije veleprodajnih usluga na predmetnim tržištima,

Cijene uključanja novog i/ili postojećeg korisnika, preseljenja linije, migracije između veleprodajnih usluga, deaktivacije usluga potrebno je sniziti i međusobno uskladiti uzevši u obzir potrebne radnje za realizaciju predmetnih usluga. Naknadu za neosnovanu prijavu kvara treba odrediti uzevši u obzir postotak kvarova kod kojih je potreban izlazak na teren budući da je postupak rješavanja kvarova većim dijelom automatiziran, npr. mjerenjem na liniji. Automatizirane radnje također treba uzeti u obzir kod uključanja/isključanja linije, administrativne obrade zahtjeva i povlačenja zahtjeva nakon proteka roka od dva dana.

Predlaže da se postojeći rok od dva dana za povlačenje zahtjeva podigne na tri odnosno pet dana ovisno o realizaciji postojeće ili nove parice jer je to realan rok u kojem operator može povući zahtjev za realizaciju veleprodajne usluge na zahtjev samog korisnika s obzirom da korisnik ima rok od 14 dana za odustajanje.

Telemach smatra da je potrebno smanjiti trošak sata rada iz točke 14.2.3 Standardne ponude HT-a za uslugu izdvojenog pristupa lokalnoj petlji te sukladno tome izmijeniti i sve ostale jednokratne naknade iz standardnih ponuda koje se izračunavaju temeljem troška sata rada. Predlaže, također, izmijeniti jednokratnu naknadu za uspostavu pristupa na DSLAM razini (točka 5.6 BSA ponude) te jednokratnih naknada iz članka 2.8. Dodatka 2 Standardne ponude Hrvatskog telekoma d.d. uslugu veleprodajnog visokokvalitetnog pristupa. Poziva HAKOM da u sklopu javne rasprave objavi specifikaciju troškova od kojih se predmetne naknade sastoje.

Na zahtjev HAKOM-a za dostavom dodatnih podataka i pojašnjenja, HT je u kolovozu i prosincu 2021. traženo dostavio na način da dostavljeno sadrži povjerljive podatke⁸ i verziju koja je prikladna za javnu objavu.

O prijedlogu odluke u ovom postupku provedena je javna rasprava u trajanju od 19. svibnja 2022. do 7. srpnja 2022. na kojoj su komentare dostavili: OT-Optima telekom d.o.o., Telemach Hrvatska d.o.o., A1 Hrvatska d.o.o. i Terakom d.o.o. Tijekom trajanja javne rasprave, A1 je zatražio da se objave podaci o vremenima trajanja i troškovima pojedinih aktivnosti, a podredno da se objavi barem postotni iznos trajanja aktivnosti pojedine aktivnosti u ukupnoj aktivnosti. Nastavno na zahtjev A1, HAKOM je nadopunio i objavio na javnoj raspravi specifikacije aktivnosti s vremenima trajanja izraženim u postotnom iznosu.

⁷ Poglavlje 2.8 Dodatka 2 Standardne ponude HT-a za uslugu veleprodajnog visokokvalitetnog pristupa

⁸ Izračun internog sata rada organizacijskih jedinica unutar HT-a i vremena trajanja aktivnosti

Po završetku javne rasprave HAKOM je razmotrio komentare i ostalih operatora u kojima su, između ostalog, naveli kako nacrt odluke namijenjen javnoj objavi ne sadrži potrebne informacije te da je privitke uz nacrt odluke, koji sadrže specifikacije aktivnosti i zadataka, potrebno nadopuniti podacima o potrebnom vremenu za obavljanje pojedine aktivnosti i/ili iznosima troška za pojedinu aktivnost. Budući da su navedeni podaci proglašeni povjerljivima, čime je onemogućen uvid u vremena provedbe pojedinih aktivnosti, operatori su istaknuli su da su spriječeni argumentirano komentirati nacrt odluke. Stoga je HAKOM, još jednom, pozvao HT da dostavi valjano obrazloženje zbog čega podaci koje je označio poslovnom tajnom predstavljaju poslovnu tajnu, posebice imajući u vidu da na tržištima M4 i ex M14 vremena trajanja aktivnosti HT nije označio povjerljivim podatkom, dok ih je na tržištima M3a i M3b označio povjerljivim podatkom. Također, HAKOM je istaknuo da će, u cilju transparentnosti postupka te omogućavanja strankama da se izjasne o svim relevantnim činjenicama, objaviti podatke za koje ne bude dostavljeno valjano obrazloženje.

HT se na zahtjev HAKOM-a očitovao 6. rujna 2022. te je u svom očitovanju naveo su podaci povjerljivi jer se temelje na podacima koji proizlaze iz metodologije jediničnog troška djelatnika HT-a po satu. Taj podatak uključuje troškove organizacijskih jedinica koje HT ne objavljuje javno u sklopu objave rezultata kompanije te ni sam HAKOM navedene podatke nije objavljivao za potrebe dosadašnjih javnih rasprava kada je u 2013. predmetna metodologija definirana kao mjerodavna i relevantna za izračun troška jednokratnih veleprodajnih naknada. Time i samo trajanje aktivnosti koje predstavlja drugi parametar u izračunu troška jednokratnih veleprodajnih naknada smatra povjerljivim budući da je sastavni dio predmetne formule koja ukupni trošak definira kao umnožak vremena trajanja određene aktivnosti i jediničnog troška djelatnika HT-a po satu koji obavlja tu aktivnost. Dodatno ističe kako neke od aktivnosti koje obavljaju tehničari ne obavljaju HT-ovi zaposlenici, već druge kompanije koje rade u ime i za račun HT-a te da je u HT-u upravo u tijeku priprema natječaja koji su planirani za objavu krajem rujna, a u okviru kojih će HT javno objaviti natječaj za prijavu zainteresiranih kompanija za obavljanje pojedinih zadataka koje obavljaju tehničari i za potrebe realizacije veleprodajnih usluga. Objava podataka o trenutnom vremenu trajanja i trošku pojedinih aktivnosti koje obavljaju tehničari mogla bi narušiti planirani HT-ov natječaj, i to na način da utječe na formiranje cijene budućeg potencijalnog dobavljača, odnosno da javna objava tih podataka narušava HT-u pravo korištenja tržišnih mehanizama (kao što je prikupljanje ponuda), a koji imaju za cilj dobivanje kvalitetne usluge, ali s manjim utjecajem na troškove. Stoga bi javna objava predmetnih podataka predstavljala direktno zadiranje u pravo HT-a na zaštitu svojih poslovnih interesa u budućoj nabavi predmetnih usluga i dodatno dokazuje da se radi o iznimno osjetljivim i poslovno povjerljivim podacima. Također, HT ističe kako je kod provođenja javnih rasprava u 2013. kada su se određivale jednokratne veleprodajne naknade na tržištima M3a i M3b, HAKOM primijenio istu metodologiju izračuna te su javno objavljeni podaci koji sadrže opis aktivnosti i potrebu provedbe određene aktivnosti. Stoga je za potrebe održavanja javne rasprave u ovom postupku HT dostavio podatke na isti način.

U odnosu na argumente HT-a da podaci trebaju biti objavljeni na isti način kako je to bilo u odluci iz 2013., HAKOM smatra da zadržavanje postojeće prakse neobjavlivanja podataka iz razloga jer se do sada tako postupalo nije opravdano, a uzevši u obzir komentare operatora da za valjano komentiranje prijedloga odluke nedostaju bitni podaci. HAKOM smatra da bi objava podataka o potrebnom vremenu za obavljanje pojedine aktivnosti omogućila operatorima da daju kvalitetnije komentare, budući da su kao veleprodajni korisnici HT-ovih usluga upoznati s vremenima provedbe predmetnih usluga.

Vežano uz tvrdnju HT-a da bi objava podataka o trenutnom vremenu trajanja i trošku pojedinih aktivnosti koje obavljaju tehničari mogla narušiti planirani natječaj kojim bi HT pozvao zainteresirane kompanije da podnesu ponude za obavljanje pojedinih zadataka kod realizacije veleprodajnih usluga HAKOM smatra da objava podataka o vremenima trajanja aktivnosti ne može

negativno utjecati na formiranje cijena potencijalnih dobavljača i to iz razloga što je očekivano da će potencijalni ponuditelji u situaciji kada su vidljiva postojeća vremena trajanja aktivnosti, formirati svoje ponude barem na razini internih vremena trajanja, a za očekivati je da bi konkurentna ponuda trebala ponuditi kraća vremena trajanja, a što HT-u ide u prilog.

Dodatno, HAKOM je pozvao HT da se očituje o činjenici da vremena trajanja aktivnosti na tržištu M4 i ex M14 nije proglasio povjerljivim podatkom, dok na tržištima M3a i M3b jest. HT se o navedenom nije očitovao.

Uzimajući u obzir navedeno, HAKOM je u cilju transparentnosti postupka te omogućavanja strankama da se izjasne o svim relevantnim činjenicama ocijenio opravdanim objaviti nacrt odluke uz otkrivanje podataka koji se odnose na vremena trajanja aktivnosti. Stoga je pokrenuo drugi krug javne rasprave koja je trajala od 27. rujna 2022. do 10. listopada 2022. na kojem su objavljeni neizmijenjeni prijedlozi odluka i zaprimljeni komentari operatora u prvom krugu javne rasprave kao i specifikacija aktivnosti koja sadrži vremena trajanja aktivnosti tehničara na terenu (MFG grupa) kod obavljanja jednokratnih aktivnosti. U drugom krugu javne rasprave svi su operatori ostali pri komentarima iz prvog kruga javne rasprave, a HT, A1, Telemach i Optima su dostavili i dodatne komentare

Izračun cijene jednokratnih naknada HT-a koji je bio objavljen na javnoj raspravi sastoji se od specifikacije aktivnosti koje su potrebne za realizaciju pojedinog veleprodajnog zahtjeva, specifikacije zadataka koje je potrebno odraditi u mreži HT-a te internog troška sata rada zaposlenika HT-a koji obavljaju potrebne aktivnosti.

Interni trošak sata rada HT-ovih zaposlenika računa se na razini funkcionalnog područja (*njem. Funktionsbereich - FUB*) i to za organizacijska, funkcionalna te projektna mjesta troška na kojima su evidentirani zaposlenici. Računa se prosječni trošak sata rada na razini FUB-a tzv. HRPF (*hourly rate per FUB*). U kalkulaciji troška jednokratnih veleprodajnih naknada dostavljenoj od strane HT-a izračun internog troška sata rada temelji se na troškovima nastalim u 2019. godini.

Prema dostavljenom izračunu HT-a, realizaciju jednokratnih aktivnosti obavljaju tri HT-ove radne jedinice; regionalne multifunkcionalne terenske grupe (*eng. Multifunctional field group – MFG*), centar za upravljanje uslugama (*eng. Service managing center - SMC*) i pozadinski ured veleprodaje. Regionalne multifunkcionalne terenske grupe su timovi tehničara zaduženi za instalacije i priključenja privatnih, poslovnih i veleprodajnih korisnika na mrežu HT-a i održavanje privatnih, poslovnih i veleprodajnih usluga. Aktivnosti koje obavljaju su: ispitivanje tehničkih mogućnosti, uključanja, uključanja dodatnih usluga, isključenja, otklanjanja smetnji prve razine, te rad vezan uz javne telefonske govornice. Sve aktivnosti MFG-a su vezane za usluge, osim aktivnosti otklanjanje smetnji prve razine koje su vezane za imovinu (prema mjestu smetnje).

Centar za upravljanje uslugama (*eng. Service managing center - SMC*) vrši upravljanje uslugama, izdaje i šalje radne naloge za uključanja i otklanjanje grešaka, daje stručnu tehničku podršku terenskim grupama, prodajnim predstavnicima i kontaktnom centru za realizaciju privatnih maloprodajnih i veleprodajnih usluga, vrši nadzor kvalitete usluga i radi izvješćivanje o kvaliteti usluga. HT je u dostavljenom izračunu Aktivnosti SMC-a uzimaju uzeo u obzir da je u 10% slučajeva samo automatiziranu potrebna i ručna obrada podataka u SMC-u.

Pozadinski ured veleprodaje ručno korigira podatke u operaterovomu zahtjevu kada se podaci dostavljeni putem B2B-a ne poklapaju s podacima u HT sustavu.

Potrebno je također napomenuti da neke aktivnosti čiji troškovi su uključeni u izračun jednokratnih ne obavljaju zaposlenici HT-a nego vanjski izvođači. U tim slučajevima u izračun troškova tih aktivnosti su uzeti stvarni troškovi koje HT plaća svojim vanjskim izvođačima.

U vrijeme potrebno za obavljanje jednokratnih aktivnosti uvijek kada je to opravdano uključeno je i vrijeme vožnje HT-ovih tehničara do lokacije na kojoj se obavlja određena aktivnost tj. zadatak. Što se tiče opravdanosti da se vrijeme vožnje uključi u vrijeme potrebno za obavljanje jednokratnih aktivnosti tehničara HAKOM se ne slaže s komentarem A1 koji je zaprimljen na javnom pozivu da *“bilo kakvo vrijeme koje je uključeno u iznos jednokratne naknade, a odnosi se na vožnju do lokacije na kojoj se obavlja određena aktivnost, prema mišljenju A1, ne bi smjelo biti pomnoženo s jediničnom cijenom koja je određena za navedenu aktivnost jer vožnja do lokacije zasigurno ne zahtijeva istu razinu vještina koje su potrebne za realizaciju zahtjeva operatora korisnika za određenu veleprodajnu uslugu.”* odnosno da *“stoga nije opravdano u iznosu jednokratne naknade vožnju do lokacije honorirati na jednak način kao ostale aktivnosti potrebne za realizaciju pojedinog veleprodajnog zahtjeva operatora korisnika.”*

Nakon razmatranja svih pristiglih komentara i prijedloga, na koje su odgovori HAKOM-a sadržani u Pravitku 3, koji je sastavni dio ove odluke, odlučeno je kao u izreci te se u nastavku daje obrazloženje pojedinih odredbi izreke ove odluke.

U odnosu na prijedlog odluke koji je bio objavljen na javnoj raspravi HAKOM je uzevši u obzir zaprimljene komentare operatora revidirao pojedine naknade.

U bitnom se izmjene odnose na reviziju svih predloženih jednokratnih naknada u svrhu dodatne provjeru jesu li neki troškovi već pokriveni kroz mjesečne naknade, a iz razloga izbjegavanja dvostruke nadoknade troškova. Stoga je HAKOM ponovno analizirao izračun jednokratnih naknada te je uvidom u BU-LRIC+ model utvrdio da su troškovi pozadinskog ureda veleprodaje i troškovi SMC radne jedinice u dijelu automatske obrade već obuhvaćeni mjesečnim naknadama kroz specifične veleprodajne troškove te su aktivnosti pozadinskog ureda veleprodaje i SMC radne jedinice u dijelu automatske obrade i njihovi troškovi isključeni iz konačnog izračuna.

Dodatno, u odnosu na točku 1.2 izreke ove odluke kojom se određuje visina jednokratne naknade za realizaciju i priključenje završne točke mreže na točku raspodjele (izvod pristupne mreže), HAKOM ističe da je nakon provedene javne rasprave izmjenio navedenu točku izreke i odredio da se umjesto naplate jednokratne naknade iznosa 474,39 HRK kako je bilo predloženo u odluci koja je bila na javnoj raspravi, priključenje i spajanje instalacije korisnika na HT-ovu mrežu treba izvesti bez naknade. Izmjena je napravljena nastavno na komentare iz javne rasprave te naknadne provjere koji troškovi jednokratnih aktivnosti čiji troškovi se nadoknađuju kroz jednokratne naknade su već pokriveni mjesečnim naknada. Naknadnom analizom troškova uključenih u BU-LRIC+ troškovni model HAKOM je utvrdio da je trošak izvođenja priključenja korisnika koji se nalazi u području pokrivanja mreže HT-a sadržan u troškovima pristupne mreže HT-a te ga nije opravdano ponovno naplaćivati kroz naplatu jednokratne naknade jer bi to značilo dvostruku nadoknadu troškova. Naime, u BU-LRIC+ troškovnom modelu je pretpostavljeno da je do svih objekata koji se nalaze u području pokrivanja bakrene pristupne mreže HT-a, odnosno područja pokrivanja pojedinog MDF-a, već izgrađena sva potrebna infrastruktura za pružanje veleprodajnih i maloprodajnih usluga te su sukladno toj pretpostavci svi troškovi već uključeni u izračun mjesečnih veleprodajnih naknada za usluge koje se pružaju putem bakrene pristupne mreže.

Vezano uz predloženo vrijeme trajanja vožnje od 18 minuta, operatori traže da se ukupno vrijeme aktivnosti MFG radne jedinice uskladi s vremenom koje je bilo priznato 2014. bez dodatnog vremena koje je dodano umjesto tada predloženog vremena vožnje. U odnosu na vrijeme vožnje od 18 minuta koje je uzeto u obzir pri izračunu naknada, a koje operatori u svojim kometarima osporavaju u smislu

duljine trajanja i načina izračuna, HAKOM u nastavku dodatno pojašnjava i obrazlaže predmetni izračun.

HAKOM je stava da je opravdano i ispravno vrijeme vožnje uključiti u vrijeme potrebno za jednokratne aktivnosti te da je opravdano to vrijeme množiti s jediničnim troškom sata HT-ovih zaposlenika koji obavljaju te jednokratne aktivnosti zbog toga jer je činjenica da je trošak HT-ovog tehničara za vrijeme vožnje i isti kao i kada obavlja neku jednokratnu aktivnost. Kako bi utvrdio opravdanost vremena trajanja vožnje HAKOM je od HT-a zatražio cjelokupni izvještaj o vožnjama svih tehničara koji su obavljali aktivnosti za koje se određuju visine naknada u ovom postupku, po danima za sve dane iz prvog tromjesečja 2022.

Dostavljeni izvještaj sadrži trajanja vožnji u jednom danu za svakog tehničara i za sve dane u Q1/2022 te aktivnosti koje tehničar u tom danu odradi. U izvještaj su uključene sve aktivnosti tehničara – i maloprodajne i veleprodajne. HAKOM je posebno izdvojio dane u kojima je tehničar obavljao veleprodajne zadatke te je izdvojio samo veleprodajne aktivnosti tehničara za koje se u ovom postupku utvrđuju jednokratne naknade. Nakon toga je izračunao postotni udio tih aktivnosti u jednom danu te je nakon toga od ukupnog vremena u jednom danu tim aktivnostima dodijelio jednaki postotak vremena vožnje tehničara u tom danu. Tako dobivena vremena je zbrojio i podijelio s ukupnim brojem veleprodajnih aktivnosti u Q1/2022 iz čega je dobiveno prosječno vrijeme vožnje po pojedinoj aktivnosti od 18 minuta. HAKOM je svjestan činjenice da je na ovakav način dobiveno prosječno vrijeme vožnje po pojedinoj aktivnosti te da je ono za neke aktivnosti manje, a za neke aktivnosti veće od stvarnog vremena. Međutim, HAKOM je mišljenja da je ovakav način raspodjele ukupnog vremena vožnji po aktivnostima za koje se utvrđuju jednokratne naknade opravdan, jer bi u protivnom bilo potrebno utvrđivati pojedinačno za svaku pojedinu aktivnost stvarno utrošeno vrijeme što po mišljenju HAKOM-a ne bi bilo učinkovito niti provedivo u praksi. Što se tiče dijela komentara u kojem se problematizira da je prosječno trajanje vožnje po aktivnosti 2022. jednako vremenu koje je izračunato i 2014. te da to nije logično jer „je korištenje HT-ovih usluga značajno promijenjeno u zadnjih 8 godina, posebno uzimajući u obzir i sve veći broj FTTH korisnika na HT-ovoj mreži za koje je gotovo uvijek potrebno izaći na teren (izgradnja kućne instalacije), za razliku od usluga na bakrenoj mreži gdje je ipak veliki broj aktivacija na kojima nije potrebna intervencija tehničara (zbog puno većeg omjera postojećih korisnika koji već imaju aktivnu uslugu na bakrenoj mreži)“ HAKOM ističe da činjenica da tehničari manje ili više izlaze na teren odrađivati neke aktivnosti nema prevelikog utjecaja na prosječno trajanje vožnje po aktivnosti zbog toga jer u izračun ne ulaze aktivnosti kod kojih nije potreban izlazak tehničara na teren. S druge strane, ako tehničari HT-a zbog sve većeg broj korisnika na svjetlovodnoj mreži više izlaze na teren te bi po toj logici vrijeme vožnje po aktivnosti trebalo biti kraće, međutim, prema mišljenju HAKOM logično je da nije kraće jer se uz veći broj aktivnosti za koje je potrebna vožnja povećava i samo trajanje vožnje što onda utječe na to da je prosječno vrijeme ostalo na razini od 18 minuta po aktivnosti.

U odnosu na zahtjev operatora kojim traže da se ukupno vrijeme aktivnosti MFG radne jedinice uskladi s vremenom koje je bilo priznato 2014. bez dodatnog vremena koje je dodano umjesto tada predloženog vremena vožnje, HAKOM je izmijenio vremena trajanja pojedinih aktivnosti koja su bila u prijedlogu odluke na javnoj raspravi. Naime, HAKOM je u odluci iz 2014., naveo da „*iako nije prihvatio prijedlog HT-a da se za prosječno vrijeme dolaska na lokaciju uzme 18 minuta, u određenoj mjeri su uzeti u obzir podaci dostavljeni od HT-a te je korigirano vrijeme potrebno za izvršenje pojedinih aktivnosti*“. Prema tome je na aktivnosti za koje su tom odlukom određene jednokratne naknade dodano vrijeme od 5 minuta. S obzirom da je u izračun trajanja aktivnosti dodano vrijeme vožnje od 18 minuta, HAKOM smatra opravdanim novi izračun trajanja aktivnosti bez vremena vožnje uskladiti s vremenom trajanja istih aktivnosti bez vremena od 5 minuta koje je dodano odlukom iz 2014. Stoga je u konačnom izračunu trajanje aktivnosti izmijenjeno na način da je pretpostavljeno da su aktivnosti „Priprema podataka za odlazak na zadatak“ i „Razduživanje zadatka

kroz sustave i materijal“ već bile sadržane u vremenu trajanja iz 2014. te su kao posebne stavke uklonjene iz izračuna. Naime, iako je u odluci koja je bila na javnoj raspravi HAKOM prihvatio prijedlog HT-a i uvrstio te aktivnosti u izračun, HAKOM je naknadnom analizom utvrdio da su te aktivnosti i njihova vremena trebale već biti uključene u vremena izvršenja pojedinih aktivnosti za koje su određene jednokratne naknade te ih u ovom postupku nije opravdano dodatno uzimati u obzir.

Pored izračuna cijena jednokratnih naknada koje se naplaćuju radi nadoknade troškova HT-a koje ima prilikom obavljanja aktivnosti koje su potrebne za realizaciju pojedinog veleprodajnog zahtjeva, a koji se vrši na temelju specifikacije zadataka koje je potrebno odraditi u mreži HT-a, vremena potrebnih za obavljanje tih zadataka te internog troška sata rada zaposlenika HT-a za 2019. godinu koji obavljaju potrebne aktivnosti, HAKOM je u ovom postupku, uzimajući u najvećoj mogućoj mjeri u obzir komentare i prijedloge operatora koji su zaprimljeni u javnom pozivu, izračunao i odredio jednokratne i mjesečne naknade koje se naplaćuju kod uspostave pristupa na DSLAM razini kada je potrebna nabava i instalacija novog preklopnika. Kod izračuna jednokratne naknade za nabavu i instalaciju novog preklopnika primijenjeno je osnovno načelo kao i u odluci⁹ prema kojoj se jednokratna naknada za nabavu i instalaciju novog preklopnika odredila na način da je ta jednokratna naknada za operatora korisnika jednaka 50% troškova nabave i instalacije novog preklopnika. Razlika u odnosu na navedenu odluku iz 2014. jest što se prema ovoj odluci jednokratna naknada za nabavu i instalaciju novog preklopnika u slučaju kada više operatora zatraži pristup na DSLAM razini uz tehničko rješenje koje uključuje nabavu i instalaciju novog preklopnika određuje na način da je ona jednaka trošku nabave i instalacije novog preklopnika podijeljenim na HT i operatore korisnike koji istovremeno zatraže pristup u jednakim dijelovima, dok se ranije ta jednokratna naknada određivala na način da se 50% troška nabave i instalacije novog preklopnika dijelio na operatore korisnike dok je 50% troška uvijek snosio HT. HAKOM smatra da je pravednije da se jednokratni trošak nabave i instalacije preklopnika jednako dijeli na sve operatore koji u trenutku nabave i instalacije novog preklopnika ostvaruju ili traže pristup na DSLAM razini na lokaciji na kojoj je potrebno instalirati novi preklopnik.

Osim toga, za razliku od odluke iz 2014., uvodi se jednokratna naknada za uspostavu pristupa i konfiguraciju linka na DSLAM razini koju operatori korisnici plaćaju bez obzira u kojem trenutku se uspostavlja pristup. Ta jednokratna naknada nadoknađuje veleprodajne specifične troškove povezane s uspostavom pristupa i konfiguracije sučelja i linka na DSLAM razini i prema mišljenju HAKOM-a ta naknada treba biti izdvojena i treba je plaćati svaki pojedini operator korisnik, neovisno o trenutku uspostave pristupa (za vrijeme ili nakon nabave i instalacije novog preklopnika), budući da taj trošak nije uključen u jednokratnu naknadu za nabavu i instalaciju novog preklopnika. HT je dostavio podatke o aktivnostima i vremenima aktivnosti na temelju kojih je određena ova jednokratna naknada, a HAKOM ih je izmijenio u mjeri u kojoj je smatra opravdanom kako bi odražavala stvarna vremena potrebna za provedbu konkretnih aktivnosti.

Mjesečna naknada iz točke 1.5 ove odluke određena je na način kako slijedi. Primjenom metode kosih anuiteta (eng. *Tilted annuities*) te uz primjenu ulaznih parametara (jedinični trošak nabave i instalacije novog preklopnika (CapEx), trend promjene troška nabave i instalacije preklopnika, OpEx troškovi, trend promjene OpEx troškova, postotni dodatak (*mark up*) na OpEx troškove za određivanje G&A troškova, stopa WACC-a, korisni životni vijek uporabe) iz BU-LRIC+ troškovnog modela HAKOM-a, pri čemu je podatke o tipu/modelu preklopnika dostavio HT, odredio godišnji, odnosno mjesečni trošak preklopnika. Nakon toga se tako utvrđeni mjesečni trošak dijeli na onoliko operatora koliko ih

---

⁹ KLASA: UP/I-344-01/13-05/19, URBROJ: 376-11-14-15; 30. srpnja 2014

ostvaruje pristup putem tog preklopnika (uključujući i HT) što predstavlja mjesečnu naknadu koju trebaju plaćati operatori korisnici koji ostvaruju pristup. HAKOM pri tom ističe, da je operator korisnik koji plati jednokratnu naknadu za nabavu i instalaciju preklopnika oslobođen plaćanja tako određene mjesečne naknade sve dok ne nadoknadi buduću vrijednost plaćene jednokratne naknade u korisnom životnom vijeku uporabe. Buduća vrijednost plaćene jednokratne naknade u korisnom životnom vijeku uporabe određuje se prema formuli:

$$BV = JN * \left(1 + \frac{WACC}{12}\right)^{KŽV*12}$$

gdje je:

BV-buduća vrijednost u korisnom životnom vijeku uporabe

JN-plaćena jednokratna naknada za nabavu i instalaciju preklopnika

WACC- ponderirani prosječni trošak kapitala (eng. *Weighted Average Cost of Capital*)

KŽV – korisni životni vijek uporabe preklopnika (eng. *Useful Life*)

HAKOM ovakav način izračuna broja mjeseci za koje je operator korisnik oslobođen plaćanja mjesečne naknade, a kako bi nadoknadio iznos unaprijed plaćene jednokratne naknade za nabavu i instalaciju preklopnika koji ostaje u vlasništvu HT-a smatra pravednijim, jer se na ovaj način nadoknađuje buduća vrijednost uplaćenog iznosa, kao što se trošak kapitala kroz primjenu WACC-a uračunava i kod izračuna mjesečne naknade koja se plaća HT-u.

Točkama 1.7 i 2.1 ove odluke HAKOM uređuje pitanje troškova kod uspostave pristupa na pristupnim točkama na kojima se koriste usluge veleprodajnog širokopojasnog pristupa. Prema mišljenju HAKOM-a, a to su isticali i operatori u svojim komentarima koje je HAKOM zaprimio na javnom pozivu, uspostava pristupa na različitim pristupnim točkama i troškovi koji se pri tome plaćaju nisu u potpunosti transparentni. Stoga je HAKOM temeljem podataka HT-a o aktivnostima i vremenima koja su potrebna za obavljanje tih aktivnosti kod uspostave pristupa, odredio jednokratne naknade koje se plaćaju za planiranje, realizaciju, konfiguraciju i aktivaciju sučelja i uspostavu potrebnih linkova kod uspostave pristupa na različitim pristupnim razinama na kojima se koristi usluga veleprodajnog širokopojasnog pristupa. Potrebno je napomenuti da u te jednokratne naknade nisu uključeni kapitalni (CapEx) i operativni (OpEx) troškovi sučelja budući da su isti uključeni u izračun mjesečnih naknada za korištenje usluga veleprodajnog širokopojasnog pristupa koje su 2021. određene na temelju BU-LRIC+ troškovnog modela HAKOM-a. U te jednokratne naknade su, dakle, uključeni samo opravdani troškovi povezani sa specifičnim veleprodajnim aktivnostima i jednokratnim aktivnostima planiranja, realizacije, konfiguracije i aktivacije sučelja i uspostave potrebnih linkova od DSLAM-ova do točke pristupa (tzv. *BSA link provisioning*). Naime, prema navodima HT-a kod konfiguracije veleprodajnog širokopojasnog pristupa konfigurira se interkonekcijsko sučelje na koji se priključuje vod operatora korisnika (u slučaju kada operator korisnik do pristupne točke dolazi vlastitim vodom) ili kojim počinje vod HT-a (u slučaju kada operator korisnik za pristup koristi vod HT-a). HT pri tom dodatno navodi da je postupak konfiguracije sučelja uvijek isti i da uključuje konfiguriranje svakog pojedinog DSLAM-a koji je obuhvaćen određenom IP razinom, kako bi BSA promet sa svakog pojedinog DSLAM-a završio na sučelju na kojem je spojen BSA pristupni vod. To znači da se za nacionalni pristup konfiguriraju svi DSLAM-ovi u mreži HT-a, za pristup na regionalnoj razini se konfigurira 1/4 DSLAM-ova, za pristup na Ethernet HUB razini 1/6 DSLAM-ova. Sama konfiguracija DSLAM-ova se prema HT-u obavlja

na Spoke ruterima. Također, HT ističe da se za svakog pojedinog operatora korisnika postupak konfiguracije i sučelja i DSLAM-ova radi potpuno ispočetka da bi se BSA promet svakog operatora sa svakog DSLAM-a usmjerio na jedno određeno sučelje za njegov BSA pristup.

Uzimajući u obzir rečene navode i opis postupka konfiguracije sučelja i uspostave pristupa HAKOM je procijenio vrijeme potrebno za obavljanje navedenih aktivnosti te je izračunao jednokratne naknade množeći to vrijeme s troškom radnog sata zaposlenika HT-a koji obavljaju te aktivnosti. Dio aktivnosti čiji trošak je sastavni dio ovih jednokratnih naknada obavljaju vanjski izvođači te je HAKOM taj dio troška odredio na temelju troškovnika tih vanjskih izvođača.

Jedan dio jednokratnih naknada i troškova uspostave pristupa na pristupnim točkama za korištenje usluga veleprodajnog širokopojasnog pristupa odnosi se na troškove realizacije *povezivanja opreme* Operatora korisnika od kolokacijskog prostora ili od kablinskih uvoda na lokaciji HT-a do interkonekcijskog sučelja (realizacija tzv. tampon kabela). Prema navodima HT-a, ovisno o lokaciji i /ili izboru operatora korisnika postoje dvije mogućnosti:

- Operator korisnik koristi niti iz HT-ovog postojećeg tampon kabela
- Potrebna je realizacija posebnog tampon kabela samo za tog operatora korisnika

Uzimajući u obzir te dvije moguće situacije HAKOM je zatražio od HT-a dostavu podataka o troškovima uspostave tampon kabela u oba slučaja. Na temelju tako dostavljenih podataka HAKOM je primjenom metode kosih anuiteta odredio ukupne godišnje kapitalne troškove (CapEx) prosječnog tampon kabela realiziranog za potrebe HT-a. Na tako utvrđene godišnje CapEx troškove dodani su godišnji operativni troškovi te na taj način utvrđen ukupni godišnji odnosno mjesečni trošak, pri čemu je uzeto u obzir da je iskoristivost niti u tampon kabelu na razini od 75%¹⁰.

Tako dobiveni ukupan mjesečni trošak podijeljen je s ukupnim brojem parova niti u prosječnom tampon kabelu kako bi se dobio mjesečni trošak po paru niti u HT-ovom prosječnom tampon kabelu koji iznosi $\approx$ HRK/mjesečno/par niti. S obzirom da je prema mišljenju HAKOM-a jednostavnije provesti u praksi da se naknada za korištenje para niti u tampon kabelu plaća jednokratno, HAKOM je izračunao koliko bi operator korisnik u životnom vijeku tampon kabela ukupno platio mjesečnih naknada te je iz tog iznosa buduće vrijednosti diskontiranjem izračunao sadašnju vrijednost tog iznosa koji predstavlja jednokratnu naknadu za korištenje para svjetlovodnih niti u tampon kabelu HT-a.

Za drugu situaciju realizacije tampon kabela samo za pojedinog operatora korisnika za koju je teško unaprijed predvidjeti koliki bi bili troškovi jer su oni specifični za svaku pojedinu situaciju, HAKOM je mišljenja da je opravdano da se realizacija takvog tampon kabela plaća jednokratno prema stvarnim troškovima koji se utvrđuju sukladno pojedinom tehničkom rješenju i jediničnim troškovima radova i materijala iz troškovnika koji vrijedi i kod realizacije HT-ovih tampon kabela.

U odnosu na to, točkom 1.6 ove odluke utvrđuje se da se odredba o plaćanju predujma u iznosu od 50% procijenjenih troškova iz članka 4.1. *Postupci podnošenja zahtjeva i pružanja usluge veleprodajnog širokopojasnog pristupa* stavak (7) odnosi samo na situaciju izvođenja radova i obavljanja aktivnosti za realizaciju tampon kabela Operatora korisnika od kolokacijskog prostora ili

---

¹⁰ Postotak od 75% maksimalne iskoristivosti svjetlovodnih niti u tampon kabelu dobiven je na temelju pretpostavke i tvrdnji HT-a da se nikada neće iskoristiti sve niti u tampon kabelu te činjenice da HT unatoč tome izrađuje tampon kabel koji ima 96 niti, iako bi mogao realizirati kabele s manjim brojem niti. S obzirom da je prvi sljedeći niži kapacitet kabela 72 niti pretpostavljeno je da bi sve 72 niti u tom kabelu trebale biti iskorištene, inače HT ne bi realizirao veći kapacitet kabela. Zauzeće 72 niti u 96-nitnom kabelu predstavlja iskoristivost od 75%.

od kabljskih uvoda do HT-ovog postojećeg ili novog preklopnika preko kojeg će biti moguć pristup traženom DSLAM-u.

S obzirom da je dio troškova uspostave pristupa za korištenje usluga veleprodajnog širokopojasnog pristupa bio propisan u Dodatku 2 člankom 2.8. Standardne ponude Hrvatskog telekoma d.d. za uslugu veleprodajnog visokokvalitetnog pristupa, s obzirom na izmjene i dopune Standardne ponude Hrvatskog Telekoma d.d. za uslugu veleprodajnog širokopojasnog pristupa iz točaka 1.6 i 1.7 ove odluke te radi izbjegavanja bilo kakvih dvojbi, HAKOM je točkom 2.1 ove odluke odredio brisanje članka 2.8. iz Dodatka 2 Standardne ponude Hrvatskog telekoma d.d. za uslugu veleprodajnog visokokvalitetnog pristupa.

Točkom 3 ove odluke HAKOM određuje jednokratne naknade koje se naplaćuju sukladno odredbama Standardne ponude Hrvatskog telekoma d.d. za uslugu hibridnog širokopojasnog pristupa.

Izračun cijene dijela jednokratnih naknada (Aktivacija/Isključenje hibridnog širokopojasnog pristupa za pojedinačnog krajnjeg korisnika) sastoji se od specifikacije aktivnosti koje su potrebne za realizaciju pojedinog veleprodajnog zahtjeva, specifikacije zadataka koje je potrebno odraditi te internog troška sata rada zaposlenika HT-a za 2019. godinu koji obavljaju potrebne aktivnosti.

Jednokratne naknade za realizaciju usluge veleprodajnog širokopojasnog pristupa (uključenje, promjena, isključenje), koja je sastavni dio hibridnog širokopojasnog pristupa, naplaćuju se prema cjeniku iz Standardne ponude Hrvatskog Telekoma d.d. za uslugu veleprodajnog širokopojasnog pristupa te koje su određene točkom 1 ove odluke.

Jednokratna naknada za realizaciju povezivanja na HT-ovu platformu za hibridni širokopojasni pristup, sukladno odredbama Standardne ponude Hrvatskog telekoma d.d. za uslugu hibridnog širokopojasnog pristupa, naplaćuje se u skladu s opravdanim troškovima koje je HT imao prilikom povezivanja. S obzirom da operatori nisu na javnoj raspravi predložili promjene ove odredbe te da tijekom njezine primjene nije bilo nikakvih sporova vezano uz njezinu provedbu, HAKOM smatra da istu nije potrebno mijenjati ovom odlukom.

Što se tiče jednokratne naknade *Uspostava funkcionalnosti hibridnog širokopojasnog pristupa i nabava modema za mobilni podatkovni promet*, s obzirom da je u članku 5. stavak 4. Standardne ponude Hrvatskog telekoma d.d. za uslugu hibridnog širokopojasnog pristupa propisano da se *“jednokratne naknade za aktivaciju hibridnog širokopojasnog pristupa za pojedinačne Krajnje korisnike i mjesečna naknada za hibridni širokopojasni pristup, ne naplaćuje onoliko dugo dok se ne potroši iznos kojeg je Operator uplatio na ime jednokratne naknade za uspostavu funkcionalnosti hibridnog širokopojasnog pristupa i nabavu modema za mobilni podatkovni promet”* odnosno da se ta naknada u potpunosti vraća operatoru korisniku kroz korištenje usluge veleprodajnog hibridnog širokopojasnog pristupa, HAKOM nije smatrao potrebnim mijenjati njezine iznos. Naime, ta naknada predstavlja osiguranje HT-u da će operator korisnik koristiti uslugu veleprodajnog hibridnog širokopojasnog pristupa nakon što se uspostavi funkcionalnost za njezine korištenje. HAKOM ističe da ni na javnom pozivu kao niti na javnoj raspravi nije bilo prijedloga vezano uz potrebu izmjene te naknade.

Osim prethodno navedenih izmjena, HAKOM je u odnosu na odluku koja je bila na javnoj raspravi, napravio i dodatne izmjene koje nisu bile posljedica komentara na javnoj raspravi:

- Zbog obveze dvojnog iskazivanja iz Zakona o uvođenju eura kao službene valute u Republici Hrvatskoj (NN 57/22, 88/22) sve naknade su iskazane i u kunama i eurima.

- Izvršene su odgovarajuće izmjene kako bi bilo jasnije da naknade koje se određuju ovom odlukom predstavljaju najvišu razinu naknada te da Hrvatski telekom d.d. može standardnim ponudama odrediti i niže razine jednokratnih naknada.

U Pravitku 1, koji je sastavni dio ove odluke, dana je specifikacija aktivnosti i zadataka koje su uzete u obzir prilikom izračuna jednokratnih naknada iz točaka 1.1, 1.2, 1.3, 1.4 i 3.1 ove odluke. Izračuni jednokratnih naknada iz točaka 1.5, 1.6, i 1.7 ove odluke nalaze se u Pravitku 2 koji je sastavni dio ove odluke.

Slijedom navedenog, na temelju članka 12. stavka 1., članka 58. stavka 3. i članka 62. ZEK-a, Vijeće HAKOM-a odlučilo je kao u izreci.

Sukladno članku 23. ZEK-a ovaj prijedlog se dostavlja Europskoj komisiji radi provođenja postupka usklađivanja u donošenju odluka.

UPUTA O PRAVNOM LIJEKU:

Protiv ove odluke žalba nije dopuštena, ali se može pokrenuti upravni spor pred Visokim upravnim sudom Republike Hrvatske u roku od 30 dana od dana primitka.

Privitak (3):

1. Specifikacija aktivnosti i zadataka koji su uzeti u obzir prilikom izračuna jednokratnih naknada iz ove odluke
2. Izračuni jednokratnih naknada za uspostavu pristupa na različitim razinama pristupa iz točaka 1.5., 1.6. i 1.7. ove odluke
3. Odgovori na komentare - Određivanje jednokratnih naknada na tržištu M3b - izmjena SP HT d.d. za uslugu veleprodajnog širokopojasnog pristupa i SP HT d.d. za uslugu hibridnog širokopojasnog pristupa

Dostaviti:

- U spis

PREDSJEDNIK VIJEĆA

Tonko Obuljen

Privitak 1- Specifikacija aktivnosti i zadataka koje su uzete u obzir prilikom izračuna jednokratnih naknada iz ove odluke

Privitak 2- Detaljni izračuni jednokratnih naknada za uspostavu pristupa na različitim razinama pristupa iz točaka 1.5., 1.6. i 1.7. ove odluke

Privitak 3 - Odgovori na komentare - Određivanje jednokratnih naknada na tržištu M3b - izmjena SP HT d.d. za uslugu veleprodajnog širokopojasnog pristupa i SP HT d.d. za uslugu hibridnog širokopojasnog pristupa

Br.	Operator	Zaprimljeni komentari operatora 1. krug	Zaprimljeni komentari operatora 2. krug	HAKOM-ovo mišljenje
1.	A1	<p>A1 ponavlja komentare navedene od točke 1 do 7 u komentarima na prijedlog odluke o izmjenama jednokratnih naknada na tržištu M3a u Standardnoj ponudi FA-PON i Standardnoj ponudi za uslugu izdvojenog pristupa lokalnoj petlji.</p>	<p>A1</p> <p>Iz podataka o vremenu potrebnom za obavljanje pojedinih aktivnosti koji su objavljeni u ovom krugu javne rasprave može se zaključiti da je, za razliku od odluke iz 2014. godine, HAKOM ovaj put ipak odlučio prihvatiti HT-ov prijedlog uključivanja prosječnog vremena od 18 minuta za vožnju do lokacije. S obzirom da u prijedlogu odluke, kao ni u ovom krugu javne rasprave HAKOM nije podijelio s ostalim operatorima detalje izračuna navedenih 18 minuta, vrlo teško je komentirati predmetni izračun.</p> <p>Ono što je u svakom slučaju potrebno provjeriti u navedenom izračunu je jesu li pravilno tretirane sve aktivnosti koje se odnose na predmetne jednokratne naknade u odnosu na ostale aktivnosti koje tehničari obavljaju za maloprodajne potrebe, kao i za razne veleprodajne aktivnosti koje su već uključene u mjesečne naknade (poput npr. otklona kvara).</p> <p>Dodatno, s obzirom da se za svaku predviđenu vožnju u jednokratnim naknadama predviđa trajanje od 18 minuta, jasno je da je HAKOM odredio neki generalni/jednostavni prosjek svih vožnji HT-ovih tehničara bez uzimanja u obzir činjenice da neke aktivnosti zahtijevaju dužu vožnju, poput zahtjeva za otklon smetnje na lokaciji korisnika (čiji trošak bi trebao biti uključen u mjesečnu naknadu), kao i raznih maloprodajnih i veleprodajnih komercijalnih zahtjeva po kojima HT tehničari odlaze na lokaciju korisnika i</p>	<p>Prihvaća se</p> <p>HAKOM je dodatnom analizom utvrdio da su veleprodajni specifični troškovi koji pokrivaju troškove veleprodaje (poput obrade veleprodajnih zahtjeva, naplate, izdavanja računa i slično) uključeni u troškovni model kao dodatak na mrežne troškove. Veleprodajni specifični troškovi koji se nadoknađuju kroz mjesečne naknade obuhvaćaju sljedeće troškove: trošak veleprodajnog osoblja, troškove obrade zahtjeva, troškove izdavanja i naplate računa, troškove licenci i troškove nenaplativih potraživanja (bed debt). Stoga je opravdano, radi izbjegavanja dvostruke nadoknade istih troškova, ukloniti iz izračuna jednokratnih naknada dio koji se odnosi na troškove pozadinskog ureda veleprodaje, kao i troška automatske obrade zahtjeva (SMC).</p> <p>HAKOM je sukladno navedenom na odgovarajući način izmijenio odluku.</p> <p>Vezano uz komentar A1 iz drugog kruga javne rasprave u vezi vremena vožnje koje je uračunato u trajanje aktivnosti čiji troškovi se nadoknađuju kroz jednokratne naknade koje se određuju u ovom postupku HAKOM se očituje u nastavku. Konkretno vrijeme vožnje od 18 minuta po pojedinoj aktivnosti je izračunato na sljedeći način; HT je na zahtjev HAKOM-a dostavio izvještaj o vožnjama tehničara za Q12022. Izvještaj sadrži trajanja vožnji u jednom danu za svakog tehničara i za sve dane u Q12022 te</p>

		<p>obavljaju potrebne aktivnosti, a čime se ukupno vrijeme vožnje HT-ovih tehničara povećava. Tretiranjem svih zahtjeva na isti način i izračunom jednostavnog prosjeka svih zahtjeva, neopravdano se podiže iznos trajanja vožnje za zahtjeve koji su obuhvaćeni predmetnim jednokratnim naknadama.</p> <p>Ono što je posebno zanimljivo je da je rezultat navedenog izračuna identičan u 2014. i 2022. godini, iako je korištenje HT-ovih usluga značajno promijenjeno u zadnjih 8 godina, posebno uzimajući u obzir i sve veći broj FTTH korisnika na HT-ovoj mreži za koje je gotovo uvijek potrebno izaći na teren (izgradnja kućne instalacije), za razliku od usluga na bakrenoj mreži gdje je ipak veliki broj aktivacija na kojima nije potrebna intervencija tehničara (zbog puno većeg omjera postojećih korisnika koji već imaju aktivnu uslugu na bakrenoj mreži).</p> <p>Dodatno, s obzirom da je jasno da se od strane HT-a radi o istom zahtjevu koji je podnesen i 2014. godine, ako i u konačnoj odluci odluči zadržati navedeno trajanje od 18 minuta za vožnju, HAKOM svakako mora voditi računa da iznos vremena trajanja ostalih aktivnosti smanji za iznose koje je u 2014. godini uvećao za iznos vožnje, a kako je pojašnjeno HT-u u odgovoru na komentar na odluku iz 2014. godine. U suprotnom bi vrijeme vožnje bilo uključeno i kao posebna stavka u jednokratnim naknadama, ali i kao dio vremena ostalih aktivnosti koje su 2014. godine uvećane upravo za trajanje vožnje do lokacije.</p>	<p>aktivnosti koje tehničar u tom danu odradi. U izvještaj su uključene sve aktivnosti tehničara – i maloprodajne i veleprodajne. HAKOM je posebno izdvojio dane u kojima je tehničar obavljao veleprodajne zadatke te je izdvojio samo veleprodajne aktivnosti tehničara za koje se u ovom postupku utvrđuju jednokratne naknade. Nakon toga je izračunao postotni udio tih aktivnosti u jednom danu te je nakon toga od ukupnog vremena u jednom danu tim aktivnostima dodijelio jednaki postotak vremena vožnje tehničara u tom danu. Pri tom je potrebno naglasiti da HAKOM nije uzeo u obzir dane kod kojih je trajanje vožnje u jednom danu bilo duže od 4,8 sati. Tako dobivena vremena je zbrojio i podijelio s ukupnim brojem veleprodajnih aktivnosti u Q12022 iz čega je dobiveno prosječno vrijeme vožnje po pojedinoj aktivnosti od 18 minuta. HAKOM je svjestan činjenice da je na ovakav način dobiveno prosječno vrijeme vožnje po pojedinoj aktivnosti te da je ono za neke aktivnosti manje, a za neke aktivnosti veće od stvarnog vremena. Međutim, HAKOM je mišljenja da je ovakav način raspodjele ukupnog vremena vožnji po aktivnostima za koje se utvrđuju jednokratne naknade opravdan, jer bi u protivnom bilo potrebno utvrđivati pojedinačno za svaku pojedinu aktivnost stvarno utrošeno vrijeme što po mišljenju HAKOM-a ne bi bilo učinkovito niti provedivo u praksi. Što se tiče dijela komentara u kojem se problematizira da je prosječno trajanje vožnje po aktivnosti 2022. jednako vremenu koje je izračunato i 2014. te da to nije logično jer „je korištenje HT-ovih usluga značajno promijenjeno u zadnjih 8 godina, posebno uzimajući u obzir i sve veći</p>
--	--	--	--

			<p><i>broj FTTH korisnika na HT-ovoj mreži za koje je gotovo uvijek potrebno izaći na teren (izgradnja kućne instalacije), za razliku od usluga na bakrenoj mreži gdje je ipak veliki broj aktivacija na kojima nije potrebna intervencija tehničara (zbog puno većeg omjera postojećih korisnika koji već imaju aktivnu uslugu na bakrenoj mreži)“ HAKOM ističe da činjenica da tehničari manje ili više izlaze na teren odrađivati neke aktivnosti nema prevelikog utjecaja na prosječno trajanje vožnje po aktivnosti zbog toga jer u izračun ne ulaze aktivnosti kod kojih nije potreban izlazak tehničara na teren. S druge strane, ako tehničari HT-a zbog sve većeg broj korisnika na svjetlovodnoj mreži više izlaze na teren te bi po toj logici vrijeme vožnje po aktivnosti trebalo biti kraće, međutim, prema mišljenju HAKOM logično je da nije kraće jer se uz veći broj aktivnosti za koje je potrebna vožnja povećava i samo trajanje vožnje što onda utječe na to da je prosječno vrijeme ostalo na razini od 18 minuta po aktivnosti.</i></p> <p><i>HAKOM je u odluci iz 2014., naveo da „iako nije prihvatio prijedlog HT-a da se za prosječno vrijeme dolaska na lokaciju uzme 18 minuta, HAKOM je u određenoj mjeri uzeo u obzir podatke dostavljene od HT-a te je korigirao vremena potrebna za izvršenje pojedinih aktivnosti“. Dakle, HAKOM je na aktivnosti za koje su tom odlukom određene jednokratne naknade dodao vrijeme od 5 minuta te će zbog toga u konačnoj odluci to vrijeme oduzeti na način da će iz konačnog izračuna ukloniti aktivnosti „priprema podataka za odlazak na zadatak“ i „razduživanje zadatka kroz sustave i materijal“. Naime, iako je u odluci koja je bila na javnoj raspravi HAKOM prihvatio prijedlog HT-a i uvrstio te aktivnosti u izračun,</i></p>
--	--	--	--

				HAKOM je naknadnom analizom utvrdio da su te aktivnosti i njihova vremena već bila uključena u vremena izvršenja pojedinih aktivnosti za koje su određene jednokratne naknade te ih u ovom postupku nije opravdano dodatno uzimati u obzir.
2.	A1	<p>A1 smatra da je aktivnost NBSA aktivacije na postojećoj parici za postojećeg korisnika pogrešno i sasvim neopravdano izjednačena s aktivnostima koje se odrađuju kod naknade pod nazivom NBSA aktivacija na postojećoj parici (novi korisnik). Prema definiciji postojećeg korisnika iz standardne ponude HT-a, u slučaju ove jednokratne naknade radi se o krajnjem korisniku „koji u trenutku podnošenja zahtjeva već koristi uslugu širokopoljasnog pristupa bez obzira ostvaruje li Osnovni pristup mreži putem usluge HT-a ili putem usluge Operatora korisnika“, što znači da je navedeni korisnik već spojen na širokopoljasni port na DSLAM uređaju te nije potrebna dodatna aktivnost na MDF lokaciji koja je navedena za ovu naknadu. Kod promjene operatora za korisnika koji već koristi uslugu širokopoljasnog pristupa putem bakrene mreže HT-a (bez obzira pruža li mu uslugu trenutno HT ili neki drugi operator putem veleprodajne BSA usluge) nije potrebno novo prespajanje/ožičenje na lokaciji MDF-a ili ODF-a jer navedeni korisnik i dalje ostaje u mreži HT-a na istom širokopoljasnom portu na DSLAM uređaju, samo se</p>	<p>HT</p> <p>Kod NBSA aktivacije na postojećoj parici za postojećeg korisnika, opravdano je uzeti u obzir obavljanje aktivnosti na MDF lokaciji jer činjenica da korisnik kod postojećeg operatora koristi širokopoljasnu uslugu ne znači da novi operator traži istu tehnologiju i istu kombinaciju usluga. Npr. korisnik može koristiti ADSL, a kod promjene se traži VDSL. Ukoliko novi operator traži drugačiju tehnologiju potreban je rad na MDF-u isto tako ako novi operator traži aktivaciju IPTV usluge koja prije nije korištena, može se dogoditi da je potrebno je promijeniti port kako bi se rasporedili IPTV korisnici na DSLAM-u.</p> <p>Vrijeme koje potroše tehničari na terenu je dano u vidu prosječno izmjerenog vremena koje tehničar potroši na pripadajuće aktivnosti.</p> <p>A1</p> <p>Kao što je već navedeno u prvom krugu javne rasprave, jednokratne naknade NBSA usluge na postojećoj parici za nove i postojeće korisnike neopravdano su izjednačene, potpuno zanemarujući činjenicu da, za razliku od novog korisnika, postojeći korisnik na postojećoj parici već koristi širokopoljasnu uslugu te je stoga već spojen na širokopoljasni port na DSLAM-u. Kako u prijedlogu</p>	<p>Djelomično se prihvaća</p> <p>HAKOM je analizom komentara A1 i odgovora HT-a koji je dan u drugom krugu javne rasprave zaključio da postoje situacije kada je izlazak tehničara i rad na MDF-u potreban, kao i situacija kada se aktivacija može obaviti bez izlaska tehničara i rada na MDF-u. Stoga će HAKOM odlukom odrediti dvije vrste naknada:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Naknada u slučaju kada je potreban izlazak tehničara na teren i rad na MDF-u. 2. Naknada u slučaju kada nije potreban izlazak tehničara na teren i rad na MDF-u

		<p>promet navedenog korisnika u agregacijskoj mreži HT-a usmjerava prema odgovarajućoj točki predaje prometa, ovisno o razini ostvarenog pristupa operatora korisnika s mrežom HT-a. S obzirom da čak 78% ukupnog trajanja aktivnosti otpada na aktivnost povezanu uz rad na MDF lokaciji, potrebno je iznos predmetne jednokratne naknade korigirati na način da odražava isključivo one aktivnosti koje se stvarno i odražuju od strane HT-ovih zaposlenika.</p>	<p>odluke čak 78% trajanja predviđenih aktivnosti kod aktivacije postojećeg korisnika na postojećoj parici otpada na vožnju i radove na MDF/DSLAM lokaciji, potrebno je navedeno vrijeme (28 minuta) isključiti iz predmetne naknade kako operatori korisnici kroz jednokratnu naknadu ne bi plaćali aktivnosti koje se ne odražuju.</p>	
3.	A1	<p>A1 ukazuje da kod usluge NBSA aktivacije na postojećoj parici za novog krajnjeg korisnika neće u 100% slučajeva biti potreban odlazak na lokaciju MDF-a kako je trenutno predviđeno izračunom iznosa jednokratne naknade. Naime, u mreži HT-a postoje određene FTTN i FTTC lokacije na kojima nije moguće koristiti MSAN POTS portove na DSLAM uređajima pa će na takvim lokacijama HT-ovi maloprodajni korisnici koji koriste isključivo govornu uslugu već unaprijed biti spojeni na širokopojasni port. U slučaju zaprimanja zahtjeva za NBSA uslugu za navedene korisnike, iako se prema definiciji iz standardne ponude HT-a radi o novim korisnicima na postojećoj parici, neće biti potrebno odlaziti na lokaciju MDF-a s obzirom da korisnike nije potrebno prebacivati na novi port na DSLAM uređaju.</p>	<p>HT Kod svake NBSA aktivacije na postojećoj parici za novog korisnika je potreban odlazak na MDF lokaciju jer tada korisnik nije spojen na širokopojasni port nego samo na MSAN POTS port. Na čvorovima gdje nisu dostupni MSAN POTS portovi takva naknada neće ni biti naplaćivana jer nije moguća kategorija „postojeća parica novi korisnik“. Stoga je potrebno korigirati iznos i ove jednokratne naknade kako bi se na odgovarajući način uzele u obzir i spomenute situacije.</p>	<p>Prihvaća se HAKOM je analizom komentara A1 i odgovora HT-a koji je dan u drugom krugu javne rasprave zaključio da postoje situacije kada je izlazak tehničara i rad na MDF-u potreban, kao i situacija kada se aktivacija može obaviti bez izlaska tehničara i rada na MDF-u. Stoga će HAKOM odlukom odrediti dvije vrste naknada:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Naknada u slučaju kada je potreban izlazak tehničara na teren i rad na MDF-u. 2. Naknada u slučaju kada nije potreban izlazak tehničara na teren i rad na MDF-u

4.	A1	<p>A1 smatra da nije jasno na što se odnosi predmetni iznos od 0,59 kn za aktivnost promjene brzine, a posebno zbog navoda HAKOM-a „da se aktivnosti u SMC-u trebaju odrađivati u cijelosti automatizirano u IT sustavima, bez angažiranja ljudskog rada“. Kako se u dokumentu iz Privitka 1 za predmetnu naknadu navode samo zadaci u SMC-u bez navođenja bilo kakvih dodatnih aktivnosti, potrebno je pojasniti od kuda dolazi navedeni iznos, a s obzirom i na činjenicu da se do sada promjene brzine nisu naplaćivale od strane HT-a (tj. iznos naknade je iznosio 0 kn). Dodatno, prema prijedlogu odluke iznos jednokratne naknade za promjenu brzine na FTTH uslugama i dalje iznosi 0 kn pa je i stoga nejasno koja se to točno aktivnost naplaćuje kod predmetne naknade za usluge na bakrenoj mreži, a istu nije potrebno odraditi za FTTH usluge.</p>	<p>HT Svi zahtjevi za promjenom brzine se ne odrade automatikom, već se jedan manji dio odrađuje ručno. Ručna odrada se pojavljuje u cca 10% zahtjeva. Za svaki ručni zahtjev se potroši 4 minute.</p> <p>A1 Prema objavljenim podacima i u ovom krugu javne rasprave, HAKOM nije predvidio aktivnosti koje bi obavljali HT tehničari kod jednokratne naknade za promjenu brzine pa je stoga i dalje nejasno na što se odnosi trošak koji je predviđen ovom naknadom.</p>	<p>Nastavno na prethodne komentare, HAKOM će u korigirati predmetnu naknadu jer je SMC aktivnost, koja je prethodno bila uključena u izračun ove naknade, aza koju je naknadno utvrđeno da je već sadržana u mjesečnim naknadama, u potpunosti uklonjena iz izračuna ove naknade.</p>
5.	A1	<p>Budući da se već deaktivacijom NBSA usluge u SMC-u onemogućuje daljnje korištenje NBSA usluge od strane operatora korisnika, A1 pretpostavlja da je HT u svrhu učinkovitijeg korištenja ograničenih resursa (u ovom slučaju HT tehničara na terenu), vjerojatno organizirao rad svojih zaposlenika na način da se fizičko odspajanje neaktivnog korisnika na lokaciji MDF-a (isključivanje sa širokopojasnog porta) odrađuje u trenutku kada zaposlenik HT-a obavlja</p>	<p>HT Odrađivanje više aktivnosti tijekom izlaska tehničara na teren je detaljno obrazloženo HAKOM-u i pokazano je da je prosječno vrijeme vožnje i obavljanja aktivnosti korektno prikazano.</p> <p>A1 A1 i dalje smatra kako nije opravdano predvidjeti aktivnost vožnje za svaki pojedini deaktivacijski zahtjev, a ako HAKOM i dalje ostane pri prijedlogu da se za svaku deaktivaciju predvidi vožnja do MDF lokacije radi odspajanja neaktivnog korisnika, A1</p>	<p>Ne prihvaća se</p> <p>Vidi odgovor na komentare gore vezano uz način izračuna vremena vožnje.</p>

		neku drugu aktivnost na toj istoj lokaciji. S obzirom da vožnja do lokacije predstavlja čak 50% iznosa predmetne naknade, A1 smatra kako je navedenu deaktivacijsku naknadu potrebno korigirati na način da ona u sebi ne sadrži aktivnost vožnje do lokacije MDF-a, s obzirom da se u praksi u barem 80% slučajeva fizičko odspajanje na DSLAM portu odvija u sklopu neke druge jednokratne aktivnosti koju obavlja HT-ov zaposlenik na predmetnoj lokaciji, a koja u sebi već sadrži aktivnost vožnje do lokacije MDF-a.	moli HAKOM da u navedenom slučaju obavi terensku provjeru na lokacijama HT-a i utvrdi da se navedene aktivnosti uistinu obavljaju po svakoj deaktivaciji, odnosno da se navedene aktivnosti ne kombiniraju s drugim aktivnostima koje je potrebno obaviti na istoj MDF lokaciji.	
6.	A1	Komentar za naknadu za ponovnu aktivaciju NBSA nakon privremenog isključenja isti je kao i za jednokratnu naknadu za promjenu brzine u 4. komentaru.	HT Isti komentar kao i za točku 4.	Vidi odgovor na komentar 4.
7.	A1	Iznos naknade za prijelaz s BSA na naked BSA nikako ne može biti veći od iznosa naknade za aktivaciju NBSA usluge na postojećoj parici za novog korisnika. Krajnji korisnik kojem je operator korisnik već pružao maloprodajnu uslugu putem BSA usluge već je spojen na širokopojasni port na DSLAM uređaju i jedina dodatna aktivnost koju bi HT-ov zaposlenik eventualno trebao odraditi na lokaciji MDF-a je odspajanje korisnika s MSAN POTS porta na koji je bio spojen u svrhu korištenja govorne (ili WLR) usluge za vrijeme korištenja BSA usluge. S obzirom na aktivnosti koje je potrebno	HT Kod svake naknade je dano prosječno izmjereno vrijeme koje tehničar potroši na pripadajuće aktivnosti, te nije točna tvrdnja da kod prijelaza s BSA na naked BSA tehničar ne radi ništa na širokopojasnom portu budući da je on već aktivan. Ponekad je potrebna promjena širokopojasnog porta koja uključuje i raspajanje te demontažu. A1 Iz objavljenih podataka u ovom krugu javne rasprave vidi se da je kod naknade za prijelaz s BSA na naked BSA uslugu predviđeno trajanje aktivnosti na MDF lokaciji u iznosu od 19 minuta, dok je kod aktivacije NBSA usluge za novog korisnika na postojećoj parici	Djelomično se prihvaća HAKOM je mišljenja da se aktivnosti kod prijelaza s BSA na NBSA uslugu razlikuju od aktivnosti kod aktivacije NBSA usluge na postojećoj parici za novog korisnika samo u dijelu odspajanja korisnika s POTS porta, osim u iznimnim slučajevima kada je potrebna i zamjena širokopojasnog porta. Stoga će HAKOM odlukom odrediti dvije vrste naknada: 1. Naknada u slučaju kada je potrebna izmjena širokopojasnog porta 2. Naknada u slučaju kada nije potrebna izmjena širokopojasnog porta

		<p>obaviti prilikom prijelaza s BSA na NBSA uslugu, iznos predmetne jednokratne naknade bi se trebao kretati negdje u rasponu iznosa naknade za aktivaciju postojećeg korisnika na postojećoj parici i iznosa naknade za aktivaciju novog korisnika na postojećoj parici, ali nikako iznad toga iznosa. Dodatna potvrda da iznos predmetne naknade nije ispravno određen proizlazi i iz činjenice da je u dokumentu iz Privitka 1, u popisu potrebnih zadataka navedeno da je za predmetnu naknadu potrebno obaviti 1 ožičenje na MDF-u ili ODF-u, dok je prema istom dokumentu npr. za jednokratnu naknadu za prijelaz s ULL-a na NBSA potrebno obaviti 2 ožičenja, a u konačnici je predviđeno plaćanje jednakog iznosa za obadvije naknade jer je u popisu pojedinačnih aktivnosti za predmetne naknade navedeno potpuno jednako trajanje svih aktivnosti.</p>	<p>predviđeno trajanje istih aktivnosti u iznosu od 10 minuta. Za navedeno gotovo dvostruko veće trajanje predmetnih aktivnosti kod naknade za prijelaz s BSA na NBSA uslugu nema nikakvog opravdanja te je trajanje istih potrebno uskladiti kako smo naveli u prvom krugu javne rasprave.</p>	
8.	A1	<p>A1 smatra da je u prijedlogu odluke potrebno posebno navesti da u slučaju naplate naknade za realizaciju i priključenje završne točke mreže na točku raspodjele (izvod pristupne mreže), HT nema pravo dodatno naplatiti jednokratnu naknadu za NBSA aktivaciju na novoj parici, što je danas redovno slučaj. Kako su predmetnom naknadom obuhvaćene sve aktivnosti vezane uz ožičenje na lokaciji krajnjeg korisnika, nije opravdano uz predmetnu naknadu</p>	<p>HT U naknadu za priključenje završne točke mreže na točku raspodjele uključeni su troškovi povlačenja parice od izvoda od krajnjeg korisnika, dok rad na MDF-u koji je potrebno obaviti za NBSA aktivaciju nije uključen u ovu jednokratnu naknadu, te je potrebno još naplatiti i naknadu za NBSA aktivaciju.</p>	<p>Djelomično se prihvaća</p> <p>Naknadnom analizom i provjerom jesu li neke od jednokratnih naknada već pokrivene mjesečnim naknadama (vidi komentar br. 1), HAKOM je utvrdio da HT nema osnovu za naplatu ove jednokratne naknade te će je HAKOM u odluci ukinuti. Naime, HAKOM je utvrdio da je trošak spajanja svih objekata koji se nalaze u područjima pokrivanja MDF-ova kako ih je prijavio HT tijekom izrade BU-LRIC+ troškovnog modela HAKOM-a uključen u izračun troškova pokrivanja tih objekata</p>

		<p>dodatno naplaćivati i jednokratnu naknadu za NBSA aktivaciju na novoj parici koja u sebi također sadrži aktivnosti ožičenja na lokaciji krajnjeg korisnika, jer u navedenom slučaju operator korisnik plaća HT-u dva puta isti trošak. Stoga bi kod realizacije NBSA zahtjeva, u slučaju naplate predmetne naknade, paralelno s istom trebao moći dodatno naplatiti isključivo jednokratnu naknadu za NBSA aktivaciju na postojećoj parici za novog korisnika, s obzirom da ista u sebi ne sadrži aktivnosti ožičenja na lokaciji krajnjeg korisnika već isključivo potrebne aktivnosti na lokaciji MDF-a.</p>		<p>bakrenom mrežom te se kao takav nadoknađuje kroz mjesečne naknade. Dakle, ako se objekt nalazi u području pokrivanja MDF-a tada je trošak njegovog spajanja već pokriven mjesečnim naknadama. Ukoliko se neki novi objekt u međuvremenu izgradi, budući da je trošak izražen po liniji a ne po kilometru ili metru, HAKOM je mišljenja da s obzirom da se u tom slučaju povećava i brojnik i nazivnik (ukupan trošak i broj linija/korisničkih jedinice) neće doći do značajnijeg odstupanja u prosječnom trošku tog resursa u troškovnom modelu.</p>
9.	A1	<p>Za naknade koje se odnose na aktivaciju samostalnih virtualnih kanala za IPTV i VoIP uslugu, A1 ukazuje na iste pogreške koje su iznad navedene za uslugu širokopolasnog pristupa (NBSA) s obzirom da je za realizaciju navedenih samostalnih virtualnih kanala potrebno obaviti jednake aktivnosti kao za uslugu širokopolasnog pristupa.</p>	<p>HT Kod naknade za aktivaciju samostalnih virtualnih kanala za IPTV i VoIP je dano prosječno izmjereno vrijeme koje tehničar potroši na pripadajuće aktivnosti.</p>	<p>Vidi odgovore na komentare gore</p>
10.	A1	<p>Naknada za BSA aktivaciju novih korisnika je neopravdano izjednačena s naknadom za NBSA aktivaciju na potpuno novoj parici. Naime, za razliku od NBSA usluge na novoj parici gdje HT zaposlenik ima aktivnosti i kod krajnjeg korisnika (spajanje i označavanje parice na izvodu) i na lokaciji MDF-a (spajanje korisnika na širokopolasni port na DSLAM uređaju), kod BSA aktivacije je</p>	<p>HT Kod BSA aktivacije novih korisnika obuhvaćeni su krajnji korisnici koji nemaju uključenu ni jednu uslugu te korisnici koji imaju aktivnu samo govornu uslugu, stoga postoje aktivnosti vezane uz uključanje usluge na MSAN POTS portu i usluge na širokopolasnom portu.</p> <p>A1</p>	<p>Prihvaća se Standardnom ponudom BSA usluga je definirana kao <i>usluga veleprodajnog širokopolasnog pristupa za Internet uslugu na temelju ADSL/VDSL tehnologije uslučaju kada Krajnji korisnik ostvaruje Osnovni pristup mreži putem usluge HT-a</i>, iz čega proizlazi da se ista aktivira u slučaju kada korisnik već ostvaruje osnovni pristup mreži putem usluge HT-a.</p>

		<p>situacija bitno drugačija. Da bi BSA usluga bila aktivirana, preduvjet je postojanje govorne usluge na postojećoj parici (osnovni pristup se ostvaruje putem usluge HT-a – bilo putem maloprodaje ili WLR usluge) na kojoj će se aktivirati i BSA usluga. Iz tog razloga, za aktivaciju BSA usluge ne postoji potreba za odlazak na lokaciju krajnjeg korisnika (kako je pogrešno navedeno u dokumentu iz Privitka 1) jer za navedenog korisnika već postoji parica putem koje je realizirana govorna usluga, pa je potrebno obaviti samo aktivnosti na lokaciji MDF-a i SMC-a, tj. identične aktivnosti koje su predviđene za NBSA aktivaciju na postojećoj parici za nove korisnike.</p>	<p>U skladu s komentarom iznesenim u prvom krugu javne rasprave, A1 smatra da je vrijeme aktivnosti uključenih u predmetnu naknadu potrebno smanjiti na način da se predvidi samo jedna vožnja te da se vrijeme za obavljanje aktivnosti na MDF lokaciji smanji s trenutnih 50 na 10 minuta, kako je to slučaj kod naknade za NBSA aktivaciju novih korisnika na postojećoj parici. Naime, navedena naknada je prijedlogom odluke HAKOM-a povećana čak 3,5 puta (201,37 umjesto 45 kn), a što je većim dijelom posljedica navedenih pogrešnih aktivnosti koje su predviđene za ovu naknadu.</p>	<p>Nastavno na navedeno i na komentar A1, HAKOM će uskladiti trajanja aktivnosti i iznos naknade na način da se iz izračuna uklone aktivnosti na lokaciji krajnjeg korisnika.</p>
11.	A1	<p>Za uslugu BSA aktivacije za postojeće korisnike kada postoji zasebni port za govornu uslugu u popisu zadataka se ispravno navodi da je potrebno obaviti samo određene aktivnosti u SMC-u, s obzirom da se radi o postojećem korisniku koji je na MDF lokaciji već spojen na širokopojasni port te dodatno na MSAN POTS port za govornu uslugu. Kako se navedene aktivnosti u SMC-u, prema navodima HAKOM-a, obavljaju „u cijelosti automatizirano u IT sustavima, bez angažiranja ljudskog rada“ predmetna naknada se do sada opravdano nije naplaćivala, tj. iznos naknade je bio 0 kn. S druge strane, ovim prijedlogom odluke HAKOM predlaže</p>	<p>HT BSA aktivacija za postojeće kada postoji zasebni port za govornu uslugu obuhvaća korisnike kojima je potrebno aktivirati širokopojasnu uslugu drugog operatora, te je osim automatike obuhvaćen i rad SMC jer se sva uključ enje ne obave automatski.</p>	<p>Prihvaća se Nastavno na komentar A1, HAKOM potvrđuje da su omaškom prikazane aktivnosti MFG-a koje u slučaju BSA aktivacije za postojeće korisnike kada postoji zasebni port za govornu uslugu u praksi ne postoje. Stoga će HAKOM u odluci uskladiti aktivnosti i iznos naknade.</p>

		<p>novi iznos naknade koji je čak veći i od iznosa naknade za BSA aktivaciju kada ne postoji zasebni port za govornu uslugu, odnosno kad je ipak potrebno obaviti određene aktivnosti na MDF lokaciji. A1 smatra a se radi o nekoj pogrešci na strani HAKOM-a, odnosno vjerojatnoj zamjeni podataka za ove dvije naknade. Također je nejasno kako je za predmetnu naknadu moguće imati predviđene aktivnosti koje se odnose na vožnju i rad na MDF lokaciji (u iznosu od čak 82%), ako se u popisu zadataka navode samo zadaci u SMC-u bez potrebe za ožičenjima na MDF ili ODF lokaciji.</p>		
12.	A1	<p>Za uslugu FTTH/FTTB/FTTDP aktivacije za postojeće korisnike realizirane na odgovarajućem FTTH ili FTTB/FTTDP rješenju u dokumentu iz Privitka 1 HAKOM u popisu zadataka ispravno navodi da je kod predmetne naknade potrebno obaviti isključivo zadatke u SMC-u, međutim u popisu aktivnosti se navode i određene terenske aktivnosti (s uključenom vožnjom ukupnog trajanja od čak 85%) koje se ne obavljaju kod realizacije predmetnog zahtjeva za postojećeg korisnika. Naime, za realizaciju NBSA zahtjeva za postojećeg korisnika HT zaposlenik ne treba odlaziti na lokaciju distribucijskog čvora jer nije potrebno nikakvo prespajanje korisnika u distribucijskom čvoru, s obzirom da korisnik i dalje ostaje na HT-ovom</p>	<p>HT Aktivnosti kod FTTH/FTTB/FTTDP aktivacije za postojeće korisnike, za dio korisnika uključuju odlazak tehničara na lokaciju krajnjeg korisnika i zamjenu ONT-a, a vrijeme koje potroše tehničari na terenu je dano u vidu prosječno izmjerenog vremena koje tehničar potroši na pripadajuće aktivnosti.</p>	<p>Prihvaća se HAKOM je utvrdio da je u prijedlogu odluke koja je bila na javnoj raspravi omaškom uključio aktivnosti MFG radne jedinice, iako one nisu uvijek potrebne. Stoga je HAKOM, uzimajući u obzir komentar A1 te komentar HT-a prema kojem ipak postoje situacije kada postoji potreba za zamjenom ONT-a na lokaciji krajnjeg korisnika odredio dvije vrste naknade za uslugu FTTH/FTTB/FTTDP aktivacije za postojeće korisnike realizirane na odgovarajućem FTTH ili FTTB/FTTDP rješenju:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Kada nije potrebna zamjena ONT-a 2. Kada je potrebna zamjena ONT-a <p>Nastavno na navedeno, HAKOM će uskladiti aktivnosti i iznose naknada na način da će za naknadu pod točkom 2. pored SMC aktivnosti, čiji troškovi su uključeni u mjesečne naknade, uzeti u obzir i aktivnosti odlaska na</p>

		splitteru te se samo na višem sloju mreže, ovisno o razini pristupa operatora korisnika, odvija preusmjeravanje prometa prema nekoj drugoj točki povezivanja. Za navedene promjene u preusmjeravanju prometa obavljaju se isključivo aktivnosti u SMC-u te je stoga neopravdano u iznos naknade uključiti bilo kakve dodatne terenske aktivnosti, koje se ionako ne odvijaju u praksi.		lokaciju krajnjeg korisnika i zamjene ONT-a od strane HT-ovog tehničara.
13.	A1	Slično kao kod deaktivacije u bakrenoj pristupnoj mreži, A1 smatra da se kod usluge FTTH/FTTB/FTTDP deaktivacije fizičko odspajanje korisnika sa splittera u distribucijskom čvoru može obaviti u isto vrijeme kad se obavljaju neke druge aktivnosti na istom distribucijskom čvoru te vrlo vjerojatno HT to u praksi i obavlja na navedeni način. A1 smatra kako nije opravdano iznosom predmetne naknade pretpostaviti da će za svaku FTTH deaktivaciju HT zaposlenik odlaziti/voziti na lokaciju distribucijskog čvora i obavljati isključivo aktivnosti vezane uz deaktivaciju usluge, ako ne bude imao i drugih aktivnosti na tom istom distribucijskom čvoru. Stoga A1 smatra da bi bilo opravdano korigirati iznos predmetne naknade na način da ista uključuje terenske aktivnosti na lokaciji distribucijskog čvora, ali bez uključivanja troškova vožnje do lokacije s obzirom da će se HT zaposlenik do navedene lokacije	HT Odrađivanje više aktivnosti tijekom izlaska tehničara na teren je detaljno obrazloženo HAKOM-u i pokazano je da je prosječno vrijeme vožnje i obavljanja aktivnosti korektno prikazano.	Ne prihvaća se Vidi odgovore na komentare gore.

		voziti zbog odrađivanja neke druge (aktivacijske) aktivnosti.		
14.	A1	U slučaju donošenja konačne odluke prema kojoj bi, unatoč svim dostavljenim komentarima i dalje došlo do značajnog povećanja jednokratnih naknada, A1 traži da HAKOM odredi datum primjene novih iznosa jednokratnih naknada najranije u roku od 6 mjeseci od donošenja konačne odluke, a nikako ranije od 1.1.2023. Ovo je izrazito bitno kako bi operatori korisnici na vrijeme stigli reagirati na predloženo povećanje naknada te u svoje redovno poslovanje, kao i planove za sljedeće godine, uračunati dodatni veleprodajni trošak koji bi nastao kao posljedica povećanja veleprodajnih naknada. Dodatno, HAKOM mora osigurati da se primjena novih veleprodajnih naknada u isto vrijeme počne primjenjivati i u MST-u za maloprodajne pakete HT-a.	HT Podržava prijedlog da se izmijenjene jednokratne naknade primjene s 01.01.2023. te podsjeća HAKOM na obvezu iskazivanja cijena u Eurima budući da se od 01.01.2023. godine krajnje cijene trebaju obračunavati i naplaćivati u Eurima.	Djelomično se prihvaća Odlukom će se odrediti primjena novih jednokratnih naknada od 1. travnja 2023. iz razloga omogućavanja dovoljnog vremena za ažuriranje MS testa, prilagodbu operatora obveznika MS testa rezultatima ažuriranog modela, kao i dovoljnog vremena za prilagodbu svojih maloprodajnih ponuda operatorima korisnicima.
15.	TELEMACH	Glavni parametar za izračun jednokratnih naknada – trošak sata rada zaposlenika HT-a nije poznat, određen čak niti odrediv iz prijedloga odluke. Ističe kako operatori nemaju uvid niti saznanja o kojem se to točno internom trošku sata rada zaposlenika HT-a radi, odnosno koliko on iznosi, uslijed čega provjerljivost, transparentnost i opravdanost prijedloga izračuna jednokratnih naknada naprosto nije moguća. Niti za dio aktivnosti čiji trošak	HT Trošak sata rada zaposlenika je baziran na metodologiji koja je revidirana od strane neovisne revizije te usklađena sa principima financijske metodologije. Naime taj podatak uključuje troškove organizacijskih jedinica koje HT ne objavljuje javno u sklopu objave rezultata kompanije. Ista je korištena i u postupku definiranja veleprodajnih naknada i u 2014. godini te je su detalji i izračun dostupni isključivo HAKOM-u te ni sam HAKOM navedene podatke nije objavljivao za potrebe dosadašnjih javnih rasprava kada je u 2013. godini predmetna	Iz razloga zaštite povjerljivosti podatka o trošku sata rada zaposlenika te podataka o troškovima aktivnosti koje HT plaća vanjskim izvođačima HAKOM nije bio u mogućnosti javno objaviti te podatke. Međutim, HAKOM može potvrditi ispravnost tih podataka kao i navode HT-a da se izračun troška sata rada zaposlenika temelji na metodologiji koja je revidirana od neovisne revizije te usklađena s principima financijske metodologije.

		<p>je sastavni dio jednokratnih naknada za uspostavu pristupa na pristupnim točkama a koje obavljaju vanjski izvođači nije jasno koji je točno trošak vanjskih izvođača te na koji način i u kojem obujmu je u izračun jednokratnih naknada uključen taj trošak. Napominje kako je od iznimne važnosti transparentno utvrditi da se predmetni troškovi (vanjski izvođač i zaposlenik HT-a) međusobno ne preklapaju, odnosno da se ne uračunavaju dvostruko u istu jednokratnu naknadu, a što iz dostupnog modela na Javnoj raspravi nije vidljivo.</p>	<p>metodologija definirana kao mjerodavna i relevantna za izračun troška jednokratnih veleprodajnih naknada.</p>	
16.	TELEMACH	<p>U prijedlogu odluke HAKOM je utvrdio zaduženja i aktivnosti koje obavljaju regionalne multifunkcionalne terenske grupe (dalje: MFG) te obrazložio da je u vrijeme potrebno za obavljanje jednokratnih aktivnosti, uvijek kada je to opravdano, uključeno i vrijeme vožnje HT-ovih tehničara do lokacije na kojoj se obavlja određena aktivnost, odnosno zadatak. U svrhu određivanja vremena vožnje, HAKOM je zatražio od HT-a cjelokupni izvještaj o vožnjama svih tehničara po danima za sve dane iz prvog tromjesečja 2022. godine koji su obavljali zadatke i aktivnosti koji su dio jednokratnih aktivnosti za koje se određuju visine naknada u ovom postupku. Zbog nemogućnosti uvida u dostavljene podatke iz izvještaja HT-a i u</p>	<p>HT Budući da je postupak definiranja novih veleprodajnih cijena na tržištu 3b trajao skoro godinu i pol, HT je predmetni izvještaj za trajanje vožnje tehničara prezentirao HAKOM-u u nekoliko navrata i za više vremenskih perioda. Predmetni izvještaj za prvo tromjesečje je uzet kao relevantan te je usuglašen s HAKOM-om i prihvaćen kao važeći. HAKOM je kroz razgovore upravo utvrdio da vožnja tehničara uzeta u obzir kod definiranja veleprodajnih cijena za jednokratne naknade odražava potrebnu optimizaciju poslovanja HT-a koja se provodi iz godine u godinu</p> <p>Telemach Ranijom Odlukom Vijeća HAKOM-a od dana 3. srpnja 2014. (KLASA: UP/I-344-01/13-05/38, URBROJ: 376-11-14-15) u trošak izračuna jednokratnih naknada HAKOM nije uvrstio</p>	<p>Tvrđnju Telemacha da prosječno trajanje vožnje tehničara do lokacije ne bi trebalo biti dulje od 5 minuta Telemach nije potkrijepio nikakvim argumentima te je HAKOM nije posebno razmatrao. Vezano uz navode Telemacha o načinu organizacije HT-ovih MFG jedinica i načina dodjele zadataka tehničarima, HAKOM ističe da je takva organizacija kod izračuna prosječnog vremena trajanja vožnje uzeta u obzir. Štoviše, izvještaj o trajanjima vožnji tehničara i podaci u tom izvještaju upravo potvrđuju takvu organizaciju i takav način rada koji navodi Telemach, međutim gore opisani izračun pokazuje da je prosječno trajanje vrijeme vožnje 18 minuta.</p> <p>Kao što je u ranije u odgovorima na komentare navedeno, istina je da izvještaj o vožnjama tehničara za Q12022 iz kojeg je izračunato prosječno trajanje vožnje sadrži sve aktivnosti tehničara (maloprodajne, veleprodajne i komercijalne), međutim HAKOM je</p>

	<p>izračun HAKOM-a, operatori korisnici su zakinuti za relevantne podatke koji su temelj izračuna veleprodajnih naknada koje bi trebali plaćati.</p> <p>Neovisno o tome, s obzirom na strukturu i organizaciju HT-ovih MFG jedinica, izgledno je kako je HT organizacijski i logistički sposoban s minimalnim utroškom vremena u vožnji odrađivati pojedine veleprodajne zadatke te je stoga potrebno trajanje vožnje tehničara do lokacije definirati kao minimalno. U slučaju neoptimalnog korištenja resursa i manjka optimizacije poslovanja na strani HT-a, financijski teret istog ne bi nikako smjeli snositi operatori korisnici, a regulator bi u tom slučaju trebao osigurati maksimalnu podršku operatorima korisnicima kroz minimalne i opravdane troškove te na taj način potaknuti HT na optimizaciju poslovanja.</p> <p>Dodatno, jasno je da tehničar u jednom danu radi sve veleprodajne zadatke i aktivnosti (od uključenja/isključenja, otklona kvara, održavanja mreže i dr.), a štoviše odrađuje i prodajne te druge aktivnosti koje nisu vezane uz veleprodaju već uz interne poslovne potrebe HT-a. Zbog toga bi u jednokratne naknade pažljivo morao biti uključen isključivo razmjerni dio troška jedne vožnje koji otpada na konkretnu veleprodajnu aktivnosti, a svakako u</p>	<p>prosječno vrijeme vožnje, već je predvidio dulje vrijeme potrebno za odlazak na teren i obavljanje svih aktivnosti. Stoga ako HAKOM sada ipak ne isključi u svim jednokratnim naknadama trošak vožnje i/ili pješačenja, nužno je da HAKOM izvrši korekciju izračuna svih jednokratnih naknada na način da umanja vrijeme potrebno za odlazak na teren i obavljanje svih aktivnosti. U protivnom će se duplicirati trošak tj. potrebno vrijeme za obavljanje uključenih aktivnosti.</p> <p>Hrvatski Telekom d.d. (dalje: HT) je još 2014.godine predložio HAKOM-u da se za prosječno vrijeme trajanja vožnje do lokacije uzme vrijeme od 18 minuta. U objavljenj tablici Specifikacija aktivnosti je u vremenima trajanja pojedine aktivnosti u minutama, prema podacima koje je HT dostavio HAKOM-u za prvo tromjesečje 2022. godine, također navedeno prosječno vrijeme trajanja vožnje od 18 minuta. Stoga, Telemach ukazuje HAKOM-u kako HT danas u 2022. Godini ima veći broj centrala, nego 2014. godine što bi trebalo rezultirati kraćim prosječnim vremenom trajanja vožnje do lokacije. Slijedom toga, uzevši u obzir veličinu područja koje pokriva pojedini MFG, Telemach smatra kako prosječno trajanje vožnje tehničara do lokacije ne bi trebali biti dulje od 5 min. Ovdje, dodatno ponavljam HAKOM-u kako HT ima ukupno na razini RH 48 MFG-ova pri čemu su svi veći gradovi podijeljeni na više MFG jedinica. Tako je primjerice, Grad Zagreb HT podijelio na 9 MFG jedinica te tehničari u MFG jedinici Zagreb-Trešnjevka pokrivaju isključivo to područje na kojem u jednom danu rade sve zadatke i aktivnosti, od uključenja/isključenja, otklona kvara, održavanja</p>	<p>prilikom izračuna od ukupnog vremena vožnje u jednom danu tehničara u obzir uzeo postotak vremena koji je jednak postotku veleprodajnih aktivnosti za koje se određuju jednokratne naknade u ovom postupku te ga podijelio s brojem tih aktivnosti. Navod Telemacha da postoji razlika između maloprodajnih i komercijalnih aktivnosti u odnosu na regulirane veleprodajne aktivnosti u pogledu trajanja vožnje nije potkrijepljen niakvim konkretnim argumentima niti je predložen alternativni način izračuna iz kojeg bi se te razlike mogle i kvantificirati. Iz izvještaja o trajanjima vožnji tehničara te razlike, koje možebitno i postoje, nije moguće identificirati budući da se u izvještaju navodi samo ukupno trajanje vožnje u jednom danu, a ne i pojedinačna trajanja vožnji za svaku pojedinu aktivnost. Stoga HAKOM smatra da je način izračuna gdje se od ukupnog trajanja vožnje svakoj aktivnosti dodjeljuje dio razmjernan broju tih aktivnosti u jednom danu ispravan te da osigurava pravednu raspodjelu troška koji otpada na vožnju.</p> <p>Što se tiče prijedloga Telemacha da HAKOM „od HT-a zatraži izvještaj za 2019. godinu te od svih operatora korisnika izvještaj naplaćenih jednokratnih naknada u istom periodu po svakoj veleprodajnoj usluzi.“ HAKOM smatra da je izvještaj o vožnjama za Q12022 dovoljno reprezentativan i obuhvaća novije razdoblje te da nije potrebno tražiti izvještaj iz 2019. Što se tiče izvještaja o naplaćenim jednokratnim naknadama koje bi HAKOM trebao zatražiti od operatora korisnika nejasno je na koji način bi se iz tog izvještaja moglo utvrditi trajanje vožnje. Kako bi potvrdio</p>
--	--	--	---

		<p>jednu veleprodajnu aktivnost ne može biti uključen cijeli trošak vožnje.</p> <p>Ovdje skrećemo pažnju i na činjenicu da je izvještaj HT dostavljen isključivo za prvo tromjesečje 2022. godine te isto nije usporedivo ni s kojim drugim podacima. Radi transparentnosti i mogućnosti usporedbe, bilo bi potrebno prije prihvaćanja dostavljenog HT izvještaja, zatražiti od HT-a izvještaj za 2019. godinu te od svih operatera korisnika izvještaj naplaćenih jednokratnih naknada u istom periodu po svakoj veleprodajnoj usluzi. Prema dostavljenim podacima s tržišta HAKOM bi morao (i trebao) nedvojbeno utvrditi koliko je zaista bilo pojedinih aktivnosti jednokratnih naknada i kada su iste bile realizirane. Potom se može vidjeti koliko je to različitih aktivnosti koje otpadaju na aktivnosti veleprodajnih usluga koje koriste operatori korisnici bilo izvršeno, i to u jednom danu. Slijedom toga, tek bi se provedbom takve analize moglo precizno izračunati jednokratne veleprodajne naknade.</p>	<p>mreže i dr. Naime, tehničari na terenu u pravilu odrađuju više zadataka/kartica po jednoj vožnji. Ne voze se za svaki zadatak od početne točke do centrale ili do lokacije krajnjeg korisnika. Štoviše, u praksi jedan tehničar na centrali u istom danu radi sve aktivnosti, i to od aktivacije nove i postojeće parice do isključenja i otklonakvara, što znači da ne odrađuje samo jednu karticu/zadatak dnevno. Stoga, nema logike da se u izračun uzme prosječno vrijeme trajanja vožnje do lokacije i onda se isto vrijeme duplicira ovisno o tome ide li tehničar obavljati radnju do centrale ili/i do lokacije krajnjeg korisnika.</p> <p>Navedeno, posljedično u Specifikaciji aktivnosti rezultira duplim trajanjem aktivnosti vožnje od 36 minuta odnosno duplim troškom koji najvećim djelom utječe na povećanje predmetnih jednokratnih naknada.</p> <p>Iz obrazloženja prijedloga Odluke HAKOM-a proizlazi da su u izračunu ukupnog trajanja vožnje uzete u obzir sve veleprodajne (regulirane i komercijalne) i maloprodajne aktivnosti koje tehničar obavlja u jednom danu. Telemach smatra da postoji razlika u vremenu trajanja vožnje pri obavljanju maloprodajne i veleprodajne aktivnosti. Naime, kod maloprodajne aktivnosti i veleprodajne komercijalne aktivnosti tehničar uvijek odlazi na lokaciju krajnjeg korisnika dok kod veleprodajne regulirane aktivnosti tehničar ne odlazi svaki puta do lokacije korisnika, već se vozi samo do centrale. Točnije samo u slučaju izdvajanje nove parice/bitstream pristupa tehničar odlazi i do lokacije krajnjeg korisnika. Slijedom toga, potrebno je korigirati izračun na način da se skрати ukupno vrijeme trajanja vožnje</p>	<p>vjerodostojnost HT-ovog izvještaja o vožnjama za Q12022 u smislu prikazanog broja aktivnosti tehničara u tom razdoblju, HAKOM je uvidom u druge izvore podataka (primjerice izvještaj o veleprodajnim KPI-ovima) utvrdio da je izvještaj u smislu broja aktivnosti tehničara dovoljno vjerodostojan.</p>
--	--	---	---	---

			<p>jer se većina aktivnosti jednokratnih naknada obavlja samo vožnjom do centrale.</p> <p>Slijedom svega navedenog, ako HAKOM u izračunu svih jednokratnih naknada ne isključi ili značajno ne skрати prosječno vrijeme vožnje od 18 minuta, Telemach drži kako je nužno zatražiti od svih operatera korisnika izvještaj koliko je HT u tom istom periodu naplatio jednokratnih naknada po svakoj veleprodajnoj usluzi (vidi se iz specifikacija računa). Prema dostavljenim podacima od operatera korisnika veleprodajnih usluga HAKOM bi trebao nedvojbeno utvrditi koliko je zaista bilo pojedinih aktivnosti jednokratnih naknada u jednom danu, kada su iste bile realizirane i koliko je aktivnost vožnje zaista trajala.</p>	
17.	TELEMACH	<p>Iz obrazloženja prijedloga odluke proizlazi kako HAKOM smatra da se „aktivnosti u SMC-u trebaju odrađivati u cijelosti automatizirano u IT sustavima, bez angažiranja ljudskog rada“. S druge strane, HT je predložio da se uzme u obzir da je u 10% slučajeva potrebna ručna odrada. S obzirom na navedeno, iz odluke ipak nije jasno je li HAKOM, usprkos navedenom stavu prilikom izračuna jednokratnih naknada uvrstio trošak angažiranja ljudskog rada u 10% slučajeva kao što je to bio slučaj prilikom određivanja jednokratnih naknada 2014., a što bi bilo zaista neopravdano. Naime, HT je od 2014. do danas izvršio značajnu digitalizaciju i optimizaciju svojih sustava</p>	<p>HT</p> <p>Svi zahtjevi se ne odrade automatikom, već se jedan manji dio zadataka za SMC odrađuje ručno. Ručna odrada se pojavljuje u cca 10% zahtjeva.</p>	<p>Pojašnjenja radi, HAKOM napominje da u prijedlogu odluke koja je bila na javnoj raspravi nije uzeto u obzir da HT dio zahtjeva (10% slučajeva) odrađuje ručno, nego je uzeto u obzir da se svi zahtjevi obrađuju kroz sustave automatski. Stoga je u prijedlogu uzet u obzir samo trošak sustava, a ne i trošak zaposlenika koji zahtjeve odrađuju ručno. Međutim, kao što je pojašnjeno u odgovoru na komentar 1, HAKOM je naknadnom analizom utvrdio da su i ti troškovi uključeni u mjesečne naknade te će u konačnoj odluci biti uklonjen taj trošak iz izračuna jednokratnih naknada.</p>

		što uključuje i značajno smanjenje ljudskih resursa pa tako i osoblja koji rade u SMC-u, zbog čega smatra jedino opravdanim u cijelosti iz iznosa jednokratnih naknada u odnosu na aktivnosti SMC-a izbaciti trošak angažiranja ljudskog rada.		
18. TELEMACH	U obrazloženju prijedloga odluke HAKOM-a stoji kako pozadinski ured veleprodaje ručno korigira podatke u zahtjevu operatora korisnika kada se podaci dostavljeni putem B2B-a ne poklapaju s podacima u HT sustavu. Skrećemo pažnju da ovakav zaključak nije u potpunosti točan obzirom na postojeću praksu. Ističe kako u slučaju da se podaci operatora korisnika ne poklapaju s podacima u HT sustavu, postavljene postavke B2B sustava HT-a će najprije automatski odbiti zahtjev operatora korisnika, navodeći da je riječ o neispravnom zahtjevu s određenim razlogom odbijanja. U ovom slučaju, ne postoji potreba niti se u praksi događa ručna korekcija podataka. Nadalje, ako razlog odbijanja neispravno popunjenog zahtjeva nije naveden ili je naveden pogrešan razlog, operator korisnik će u određenim slučajevima od HT-a zatražiti pojašnjenje putem elektroničke pošte. Nakon toga, operator korisnik će, ovisno o odgovoru, poslati	HT Najčešći slučaj kada je potrebna ručna intervencija back office-a je kad operatori ne dostave korektnu adresu krajnjeg korisnika. Tada ih back office dodatno kontaktira u svrhu doznavanja ispravne adrese, koju potom HT back office upisuje u zahtjev.	Djelomično se prihvaća. HAKOM je naknadno provedenom analizom utvrdio da su troškovi SMC aktivnosti te aktivnosti pozadinskog ureda veleprodaje pokriveni veleprodajnim specifičnim troškovima koji su uključeni u izračun mjesečnih naknada a koji pokrivaju troškove poput obrade zahtjeva, naplate, dostave računa i sl.. Stoga će se troškovi tih aktivnosti izuzeti iz izračuna jednokratnih naknada.	

		<p>novi zahtjev u HT s ispravnim podacima ili možda zahtjev neće uopće poslati nakon prvotnog odbijanja kojeg je odradila automatika.</p> <p>Dakle, HT-ov pozadinski ured veleprodaje ručno ne korigira podatke u zahtjevu operatora korisnika kada se podaci dostavljeni putem B2B-a ne poklapaju s podacima u HT sustavu, već se zahtjev automatikom odbija. Zbog navedenog, neopravdano je i neosnovano u jednokratne naknade uključiti trošak pozadinskog ureda HT veleprodaje.</p>		
19.	TELEMACH	<p>Jednokratna naknada za nabavku i instalaciju novog preklopnika</p> <p>Iz objavljenog izračuna jednokratnih naknada za nabavku preklopnika, nabavna vrijednost uređaja prema HT-u preuzeta je iz BU-LRIC+ troškovnog modela, prema kojem izračunu 50% vrijednosti naknade iznosi 34.006,27kn. Međutim, tržišna cijena preklopnika potrebna za ovakvu agregaciju je znatno niža. Prema dostupnim podacima cijena preklopnika (sa 24x1GE i 4x10GE portovima) prema nabavama realiziranim sredinom 2021. godine iznosi 1.368EUR (~10.400 kn) bez PDV-a s uključenim AC i DC napajanjem.</p> <p>Za zaključiti je da je cijena preklopnika uzeta u model predimenzionirana, odnosno više od 6,5 puta skuplja od cijene</p>	<p>HT</p> <p>Pod HAKOM-ovim monitoringom izabran je najpovoljniji preklopnik u mreži HT-a koji odgovara ovoj funkcionalnosti. Izabrani preklopnik se stvarno koristi u agregacijskoj mreži HT-a, preklopnik je testiran i implementiran u mreži HT-a. To znači da je uzet profesionalni mrežni uređaji proizvođača i platforme koja je testirana i implementirana u mrežu HT-a s postojećim SLA i ostalim ugovorima. Navodi se cijena nedefiniranog jeftinog preklopnika, nepoznatog proizvođača, nepoznate namjene koji uz to nije implementiran niti testiran. Za taj uređaj ne postoji SLA mogućnost niti SLA ugovor. Sve navedeno znači da se u mreži HT-a ne može umrežiti bilo kakav uređaj već to mora biti uređaj koji ispunjava ovdje navedene kriterije.</p>	<p>Ne prihvaća se</p> <p>HAKOM je stava da je, s obzirom da HT plaća razmjerni dio jednokratnog troška nabave i mjesečnog troška preklopnika, opravdano da HT određuje vrstu preklopnika koji se nabavlja za potrebe pružanja ove usluge. Naime HT-u bi također trebalo biti u interesu da trošak nabave bude što niži, a da pri tom budu zadovoljeni svi kriteriji za ugrađivanje tog preklopnika u mrežu HT-a. U slučaju da operator korisnik ima osnovanu sumnju da HT ne ugrađuje taj preklopnik u mrežu, navedeno treba komunicirati HAKOM-u, koji u tom slučaju može postupati u skladu sa svojim ovlastima.</p>

		<p>dostupne na tržištu, čime HT ostvaruje bezrazložan ekstra profit. Obzirom na navedeno, jednokratna naknada ne bi trebala iznositi više od 5.120kn, ako se primijeni osnovno načelo koje je primijenio HAKOM, a sukladno kojem je naknada za operatora korisnika jednaka 50% troškova nabavke i instalacije novog preklopnika. Slijedom toga poziva HAKOM da izvrši korekciju cijene preklopnika uzete u model izračuna, sukladno uvjetima na tržištu prema kojima je preklopnik moguće nabaviti značajno jeftinije od cijene uzete u modelu.</p>		
20.	TELEMACH	<p>Mjesečna naknada</p> <p>Nastavno na prethodni komentar, po istom izračunu kojeg je dostavio HAKOM u Privitku 2, kada se u izračun unesu tržišne vrijednosti preklopnika, mjesečna naknada bi trebala iznositi maksimalno 108 kn. Slijedom toga, poziva HAKOM da sukladno korekciji prema prethodnom komentaru izvrši i korekciju predmetne mjesečne naknade.</p> <p>Dodatno ukazuje HAKOM-u da, iako se iz dostavljenog modela može uočiti da se mjesečni trošak odnosi na preklopnik, isto nije jasno naznačeno u cjeniku. Slijedom toga, traži da HAKOM u cjeniku izmjeni i dopuni naziv mjesečne naknada na način da ista glasi: „Mjesečna naknada za HT preklopnik“.</p>	<p>HT</p> <p>Uz monitoring HAKOM-a izabran je stvarni najjeftiniji uređaj u HT agregaciji. Proizvoljni i neosnovani navodi o nekom jeftinom preklopniku nepoznate funkcionalnosti i proizvođača koji nije ni testiran ni implementiran u mreži HT-a i za koji HT nema SLA ugovor ne može biti razmatran jer se u mrežu može integrirati samo uređaj testirane platforme i proizvođača s osiguranom SLA podrškom.</p>	<p>Ne prihvaća se</p> <p>S obzirom na prethodni komentar i trošak nabave preklopnika, HAKOM ostaje pri utvrđenom iznosu mjesečne naknade (usklađene s važećom vrijednošću WACC-a). Promjena naziva mjesečne naknade po mišljenju HAKOM-a nije potrebna jer je iz opisa u Standardnoj ponudi jasno o kakvoj se naknadi radi.</p>

21.	TELEMACH	<p>Jednokratna naknada za korištenje para niti u tamponu HT-a</p> <p>Pozdravlja HAKOM-ov prijedlog da HT ustupi par svjetlovodnih niti na tamponu za jednokratnu naknadu.</p> <p>No, u modelu izračuna i obrazloženju HAKOM-a uočili su da se predlaže zadržavanje 25% niti HT-a kao rezerva u tampon kabelu. Međutim, navedeni trošak za 25% HT rezerve ne snosi HT nego se isti prenosi na operatora korisnika, što je neopravdano. Kada se iskoristivost tampon kabela u modelu izračuna izmijeni na 100% iskoristivosti, tada se iznos jednokratne naknade za jedan par niti u tamponu snizi sa 431,70kn na 324kn. Slijedom navedenog, poziva HAKOM da izvrši korekciju predmetne naknade.</p>	<p>HT</p> <p>Trošak kabela se alocira na iskorištene niti bez obzira da li te niti koristi HT ili operator korisnik. Znači da se neiskorišteni dio ne prenosi na operatora korisnika već na sve iskorištene niti čija većina je za potrebe HT-a te ovaj navod nije točan. Dodatno HAKOM je uzeo hipotetsku iskorištenost od 75 % posto koja za konkretnu funkcionalnost HT tampon kabela nije provediva i ne vrijedi. Pošto u izgradnji tampon kabela sam Capex u kabel nije najznačajnija stavka onda se kod gradnje novog kabela stavlja maksimalni raspoloživi kabel čija je iskoristivost puno manja. HT je dokumentirao da je stvarna iskorištenost ispod 30 % tako da je tu HT oštećen uzimanjem teorijske iskoristivosti od 75 %. Navodi operatora korisnika o iskoristivosti od 100 % nemaju logike ni s jednom poznatom industrijom pogotovo ne s telekomunikacijama a još manje s telekomunikacijskom industrijom u Hrvatskoj gdje HT mora pokriti veliki geografski teritorij jako specifičnog HR oblika uz izrazito slabu naseljenost na većini tog teritorija.</p>	<p>Ne prihvaća se</p> <p>HAKOM ostaje pri načinu izračuna jednokratne naknade za korištenje para svjetlovodnih niti u HT-ovom tampon kabelu. Naime, u odnosu na zahtjev Telemacha potrebno je naglasiti da je opravdano pretpostaviti da će dio niti u tampon kabelu ostati neiskorišten te da se stoga trošak tampon kabela rasporedi na niti koje su iskorištene. HT s druge strane navodi da je stvarna iskorištenost niti u 96-nitnom kabelu ispod 30%. Pitanje je zbog čega onda HT gradi tampon koji ima 96 niti kada primjerice može koristiti 72-nitni kabel ili 48-nitni koji je značajno jeftiniji. Stoga će HAKOM ostati pri izračunu koji pretpostavlja da je iskoristivost tampon kabela $72/96=75\%$ jer je HT mogao graditi tampon s manje niti ako smatra da neće biti iskorišten.</p>
22.	TELEMACH	<p>Jednokratna naknada za uspostavu pristupa i konfiguraciju linka na DSLAM razini</p> <p>Za jednokratnu naknadu na DSLAM/OLT razini nije objavljen model izračuna niti je isti vidljiv u detaljnom izračunu jednokratnih naknada u Privitku 2 prijedloga odluke. Upisan je samo iznos od 2.295,73 kn.</p> <p>Prema opisu HAKOM-a i istaknutim činjenicama po kojima je formirana</p>	<p>HT</p> <p>Konfiguracija linka je samo jedna od stavki koja ulazi u iznos od 2.295,73 Kn tako da ova matematička analiza nije temeljena na činjenicama niti prati stvarnu strukturu izračuna te se ovdje radi o pogrešnoj analizi.</p> <p>Isto tako i kod drugih IC BSA razina konfiguracija linka je samo jedna od više stavki koji ulaze u trošak obrade zahtjeva, ispitivanja tehničkog mogućnosti, izrade tehničkog rješenja, prespajanja kroz mrežu, realizacije na krajnjim</p>	<p>Djelomično se prihvaća</p> <p>Iako HAKOM nije prihvatio način izračuna jednokratne naknade za uspostavu pristupa i konfiguraciju linka na DSLAM razini koju predlaže Telemach, HAKOM je ipak nakon ponovne analize predloženog načina izračuna čiji sadržaj se iz razloga povjerljivosti podataka ne može u cijelosti objaviti, utvrdio da je iznos jednokratne naknade potrebno umanjiti. U inicijalni izračun ove jednokratne naknade su bili uključeni sljedeći troškovi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Veleprodajni trošak • Izrada tehničkog rješenja povezivanja na sustav

	<p>jednokratna naknada po sučelju, jednostavnim matematičkim putem Telemach je došao do opisanog HAKOM-ovog modela. Iz takvog modela proizlazi da je konfiguracija svih DSLAM-a u mreži gotovo jednaka konfiguraciji jednog DSLAM-a kojeg predlaže HAKOM (a koja iznosi 2.295,73 kn), odnosno iznosi 81,5% udjela od ukupne DSLAM konfiguracije, što je u načelu adekvatno i tvrdnji HT-a da je postupak konfiguracije sučelja uvijek isti i da uključuje konfiguriranje svakog pojedinog DSLAM-a koji je obuhvaćen određenom IP razinom. Dakle, naknada ne ovisi o broju DSLAM-ova, već ovisi o pripremi predložka za konfiguraciju svih DSLAM-ova. To znači da bi konfiguracija jednog DSLAM-a u mreži iznosila gotovo isto koliko konfiguracija svih DSLAM-ova u mreži.</p> <p>Međutim, kada se konfigurira jedan DSLAM više nije potrebno uložiti istu količinu vremena kao kada se konfigurira više istih ili svih DSLAM-ova u Hrvatskoj.</p> <p>Predlaže HAKOM-u da izmjeni obračunsku jedinicu za konfiguraciju na DSLAM razini [po sučelju], na način da se ista redefinira kao jednokratna za sve DSLAM-ove u Hrvatskoj.</p> <p>Ujedno, pretpostavka je da se tržišne cijene jednog čovjek sata (dalje: čs) za vanjske izvođače kreću na razini od 350kn/čs, a isti</p>	<p>lokacijama, konfiguracije, testiranja i dokumentiranja u tehničkim sustavima. To su stavke stvarnih troškovnika i stvarnih računa koje HT plaća svojim vendorima i izvođačima što je sve detaljno dokumentirano kod HAKOM-a.</p> <p>Što se tiče cijene sata rada komentar polazi od promašene metodologije za određivanja sata rada. Financijska metodologija izračuna troška sata rada je revidirana i dokumentirana kod HAKOM-a.</p> <p>Pogrešna polazna pretpostavka da je jednokratna naknada samo trošak konfiguracije uz pogrešan izračun cijene sata rada daje višestruko promašen broj radnih sati za konfiguraciju.</p> <p>Ukratko ova analiza je promašena u svim svojim pretpostavkama i svim elementima tako da se pojedinačne navode i stavke i ne može komentirati.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Kabliranje portova aktivne opreme na pasivni dio mreže (uključuje sva kabliranja/spajanja prespojnim vrpcama po pojedinom tehničkom rješenju) • Ažuriranje DIS-a • Dogovor s korisnikom o kreiranju profila • Trošak konfiguracije linka kroz IP/MPLS • Provjera funkcionalnosti <p>Nastavno na komentar pod brojem 1., HAKOM je utvrdio da su svi troškovi veleprodaje već sadržani u mjesečnim naknadama te je i iz izračuna ove naknade taj trošak isključio. Također, HAKOM je dodatno provjerio izračun vremena trajanja aktivnosti konfiguracije linka koji je predložen te utvrdio da bi vrijeme konfiguracije linka/porta jednog DSLAM-a u odnosu na vrijeme potrebno za konfiguraciju svih DSLAM-ova u mreži kod pristupa na nacionalnoj razini trebalo zanemarivo. Dakle, prema mišljenju HAKOM-a kod pristupa na DSLAM razini vrijeme trajanja konfiguracije je ipak značajno niže od konfiguracije linkova na višim razinama pristupa (npr. IP nacionalna razina pristupa) gdje se prema navodima HT-a konfiguriraju svi DSLAM-ovi u mreži. Nastavno na navedeno HAKOM je revidirao izračun jednokratne naknade za uspostavu pristupa i konfiguraciju linka na DSLAM razini na način da je smanjio vrijeme trajanja konfiguracije, odredio novi iznos naknade te na odgovarajući način izmjenio odluku. HAKOM je ujedno dodatno revidirao vremena konfiguracije linka i provjere funkcionalnosti i za druge razine pristupa te sukladno tome revidirao vremena trajanja i iznose naknada i na odgovarajući način izmijenio odluku.</p>
--	--	--	--

	<p>obuhvaćaju i stanovitu maržu i druge popratne troškove, dok se interni trošak po djelatniku kojeg navodi HAKOM, po procjeni, ne bi trebao kretati u vrijednosti višoj od 110kn/čas (ili ~20.000kn mjesečna plaća). Pritom, ako se uzme u obzir da HT koristi vanjske izvođače za konfiguraciju mreže i u 50% vremena ili poslova (što HAKOM ne navodi ni u obrazloženju niti u modelu) to bi dalo prosjek od 230kn/čas. Iz navedenog proizlazi da je za konfiguraciju ili pripreme konfiguracije jednog sučelja ili predloška za konfiguraciju više DSLAM/OLT sučelja potrebno vrijeme od 9,5 čas ili više od jedan radni dan. Ako su cijene čas toliko visoke da se radi o ekspertima ili vanjskim stručnjacima, Telemach smatra da je potrebno vrijeme za konfiguraciju i pripremu konfiguracije jednog sučelja (IC) maksimalno 1 sat što predstavlja trošak od 230kn.</p> <p>Stoga, poziva HAKOM da uzme u obzir da je maksimalni trošak za konfiguraciju interkonekcijskog sučelja (IC) ili pripremu predloška za konfiguraciju DSLAM/OLTova (DSLAM) jedan čas ili maksimalno 230kn.</p> <p>Nadalje, Telemach smatra kako je za pripremu i konfiguraciju pojedinog segmenta mreže (MR) potrebno maksimalno vrijeme od 4 sata, uz stručnjake i vanjske stručnjake, a da se pritom ne koriste automatizirani sustavi ili orkestratori za konfiguraciju mreže, što bi po cijeni od 230kn/čas iznosilo maksimalno 920kn. Telemach smatra nužnim da HAKOM istraži koristi li HT orkestratore ili skripte i predloške za konfiguraciju mreže čime se</p>		
--	---	--	--

	<p>znatno smanjuje i taj trošak od 920kn za konfiguraciju segmenta mreže (MR) na razinu od maksimalno 230kn ili jedan čs. Dodatno, Telemach skreće pozornost na dvije činjenice za koje smatra da ih HAKOM nije uzeo u obzir prilikom izračuna naknada:</p> <p>Prvo, ako je operator već spojen na nekoj od razina pristupa te želi dodati sučelje za interkonekciju istog tipa kako bi npr. proširio postojeće kapacitete interkonekcije, za aktivnosti potrebne za konfiguriranje takvog sučelja, od strane stručnjaka, bilo bi potrebno utrošiti maksimalno 0,5 čs, što iznosi 115,00kn. Ako se pak radi o promjeni npr. tehnologije pristupa npr. umjesto 1GE ili 10GE sučelja da se spaja 10GE ili 100GE sučelje, to je sa stajališta aktivnosti opet na razini maksimalno 1 čs ili 230kn.</p> <p>Drugo, ako je operator već spojen na nekoj od razina pristupa te se želi povezati na razini koja je bliža krajnjem korisniku, u tom slučaju su DSLAM-i i mrežni segmenti bliže korisniku već konfigurirani i ne bi trebali ulaziti u izračun troška. Ono što je u tom slučaju potrebno odraditi je priprema porta na HT preklopniku od 1čs (230kn). Ako se pak povezivanje vrši izravno na DSLAM/OLT razini, potrebno je pripremiti obrazac za spajanje više DSLAM-a na istoj lokaciji što iznosi 1 čs (230kn) po lokaciji. Obrazac za konfiguraciju DSLAM/OLT-a je isti, kako to navodi HT, odnosno isti je postupak za konfiguraciju više uređaja. Međutim, kako je zbog pristupa na višoj razini konfiguracija DSLAM/OLT-ova već izvršena, smatra da je</p>		
--	---	--	--

		<p>potrebno dodatno umanjiti vrijeme potrebno za spajanje na toj razini. Slijedom navedenog, predlaže HAKOM-u da primijeni ranije navedeni udjel kojeg je pokazao Telemach-ov matematički model izračuna udjela vrijednosti konfiguracije DSLAM/OLT-ova od 81,5% što daje 187,5 kn za spajanje već konfiguriranih DSLAM/OLT-ova, a kojima je potrebno konfigurirati samo sučelje za međupovezivanje i to na svim uređajima istog tipa po istom predlošku ili pola od toga samo za dodatno sučelje po uređaju, što iznosi 93,75 kn.</p> <p>Imajući u vidu sve prethodno izneseno, predlaže da HAKOM usvoji cijene iz izračuna Telemach-a za inicijalnu i dodatnu konfiguraciju ili niže cijene ako iste HAKOM utvrdi po ponovnoj provjeri modela izračuna i podataka koji su korišteni.</p>		
23.	TELEMACH	<p>Telemach predlaže novi model pristupa na DSLAM razini kako bi se izbjeglo snošenje nepotrebnih (višestrukih) troškova i to i od strane HT-a i od strane operatora korisnika.</p> <p>Konkretno, Telemach predlaže da na lokaciji HT-a operator korisnik ima mogućnost odabira da postavi vlastiti preklopnik na lokaciju HT-a umjesto da koristi HT-ov preklopnik. Pritom bi trebalo definirati jednokratnu naknadu za nadzor tijekom pristupa lokaciji HT-a (tzv. virtualnoj kolokaciji) u svrhu montaže preklopnika, koju procjenjuje</p>	<p>HT</p> <p>Ovdje se ne radi o pristupu u pristupni dio mreže koja završava s line cardom što je u ovom konkretnom slučaju ADSL/VDSL pločica na DSLAM-u.</p> <p>Ovdje se radi o DSLAM uplinku koji spaja DSLAM sa Spoke routerom. To je prometno osjetljiv dio mreže ili core.</p> <p>Ovdje se radi o interkonekciji između HT core mreže i core mreže operatora korisnika što nema veze sa virtualnim kolokacijama u pristupnom dijelu mreže.</p> <p>Preklopnik je dio core mreže HT-a i ne može ga instalirati drugi operator već se mora umrežiti preklopnik neke od platformi koje su već</p>	Vidi odgovor na komentar gore.

		<p>vremenski na manje od 2h ili u vrijednosti 444kn (prema HT SP za EKI). Operator korisnik bi sukladno potrošnji energije preklopnika plaćao mjesečnu potrošnju električne energije za isti uređaj, bez drugih troškova koje HT nema. Na taj način bi se omogućilo HT-u da ne investira u preklopnike i operatoru korisniku da izbjegne snošenje nepotrebnih troškova predimenzionirane opreme. Pritom bi operator korisnik imao osiguran pristup lokaciji odnosno HT mreži na lokaciji, a što je i u skladu s regulatornom obvezom pristupa mreži određenoj HT-u na M3b tržištu. Nastavno na obrazloženje HAKOM-a, izuzetak od ovog novog modela bi bio pristup na FTTC lokacijama kod kojih nema tehničke mogućnosti za smještaj preklopnika operatora korisnika. Slijedom svega navedenog, Telemach dostavlja iznos naknada prema predloženom modelu.</p>	<p>implementirane u HT mrežu. To su testirane platforme u mreži HT-a za koje HT ima SLA podršku, nadzor i održavanje.</p> <p>DSLAM tehnologija nije predvidjela IC linkove na razini DSLAM uplinka zbog toga je interkonekcija na DSLAM razini nametnuta obveza za koju nije rutinski osigurati nadzor i održavanje što je na višim interkonekcijskim razinama puno lakše. HT ne može dopustiti operatoru korisniku da upravlja ovim osjetljivim dijelom core mreže H-Ta i time ugrozi i HT korisnike kao i korisnike drugih operatora korisnika. U cijeloj EU DSLAM razina se koristi izuzetno rijetko ali nikad na način kako ovdje predlaže operator korisnik.</p>	
24.	TELEMACH	<p>BSA aktivacija (novi korisnici)</p> <p>Telemach navodi kako tehničar na terenu ne priprema podatke za odlazak na zadatak nego dobiva gotov set podataka kroz karticu zadatka koja mu se dodjeljuje te smatra potrebnim ovu aktivnost izbaciti iz aktivnosti uključenja. Dodatno, kod aktivacije novih korisnika BS usluge trošak vožnje zauzima udio od</p>	<p>HT</p> <p>Pored podataka koje pošalju operatori, tehničar iz HT sustava uzima podatke kojima operator ne raspolaže. Tehničar u jednom izlasku obavlja više aktivnosti, a vrijeme potrebno za vožnju tehničara je detaljno obrazloženo HAKOM-u i pokazano je da je prosječno vrijeme vožnje i obavljanja aktivnosti korektno prikazano.</p>	Vidi odgovore komentare gore.

	<p>35% aktivnosti u zadacima potrebnim za aktivaciju novog korisnika. Riječ je o vožnji na lokaciju i/ili pješaćenju ovisno o lokacijama zadnje točke mreže (ZTM izvod ili kod korisnika) i centrale (dvije vožnje), a sve kako je navedeno u objavljenoj specifikaciji aktivnosti jednokratnih naknada. Obzirom da posljednjih godina HT aktivno radi na uspostavi novih čvorova/uličnih kabineta, Telemach smatra kako nema osnove da je toliko vremena potrebno za odlazak na centralu, odnosno da trošak vožnje zauzima 35%, a obzirom na broj MFG-ova koji pokrivaju pojedino područje.</p> <p>Ujedno, navodi kako je potrebno izvršiti dopunu obrazloženja prijedloga odluke pojašnjenjem promjena dosadašnjeg aktivacijskog procesa BS korisnika koje opravdavaju poskupljenje uključanja novog korisnika za čak 347%. Naime, ova jednokratna naknada za aktivaciju BS usluge novog korisnika je izjednačena s naknadom za NBSA aktivaciju na novoj parici što prema mišljenju Telemach-a nije opravdano. BS usluga je usluga veleprodajnog širokopolasnog pristupa za Internet uslugu na temelju ADSL/VDSL tehnologije gdje krajnji korisnik ostvaruje osnovni pristup mreži putem usluge HT-a te je time HT-u lakše upravljanje</p>	<p>Kod svih naknada je prikazano prosječno izmjereno vrijeme potrebno za obavljanje aktivnosti vezano uz određenu naknadu.</p>	
--	--	--	--

		mrežom nego kad je u pitanju NBSA usluga. Slijedom toga, smatra da je korekcija nove naknade nužna.		
25.	TELEMACH	<p>BSA aktivacija (postojeći korisnici) kada postoji zasebni port za govornu uslugu</p> <p>Kako je navedeno u prethodnom komentaru, tehničar na terenu ne priprema podatke za odlazak na zadatak nego dobiva gotov set podataka kroz karticu zadatka koja mu se dodjeljuje, zbog čega je potrebno ovu aktivnost izbaciti iz aktivacije postojeće i nove parice.</p> <p>Ujedno, smatra potrebnim dopuniti obrazloženje prijedloga odluke pojašnjenjem predložene naknade s obzirom da se ista do sada nije naplaćivala operatorima korisnicima (iznosi 0,00 kn u cjeniku iz Standardne ponude), a sada se predlaže naplata u iznosu od 85,91 kn.</p> <p>Trošak vožnje kod ove jednokratne naknade zauzima udio od 40% aktivnosti u zadacima potrebnim za aktivaciju postojećeg korisnika, a u zadacima iz objavljene specifikacije proizlazi kako je potrebna samo SMC aktivnost. Stoga je nužno izvršiti korekciju ove naknade.</p>	<p>HT</p> <p>Isto kao pod 24.</p>	Vidi odgovore na komentare gore.
26.	TELEMACH	<p>BSA aktivacija (postojeći korisnici) kada ne postoji zasebni port za govornu uslugu</p>	<p>HT</p> <p>Isto kao pod 24.</p>	Vidi odgovore na komentare gore.

		<p>Kako je navedeno u prethodnim komentarima, tehničar na terenu ne priprema podatke za odlazak na zadatak nego dobiva gotov set podataka kroz karticu zadatka koja mu se dodjeljuje zbog čega je potrebno ovu aktivnost izbaciti iz aktivacije postojeće i nove parice.</p> <p>Ujedno, smatra potrebnim dopuniti obrazloženje prijedloga odluke pojašnjenjem predložene naknade budući da se ista sada naplaćuje operatorima korisnicima u iznosu od 30 kn, a predlaže se povećanje od 129% (68,73 kn). Trošak vožnje na lokaciji i/ili pješačenje ovisno o lokacijama centrale kod ove jednokratne naknade zauzima ogroman udio od čak 50% aktivnosti u zadacima potrebnim za aktivaciju postojećeg korisnika, što Telemach smatra neopravdanim iz razloga što u jednoj vožnji tehničar odradi više zadataka pa nije osnovano da se za BSA aktivaciju novog korisnika troši 35% vremena, a za BSA aktivaciju postojećeg korisnika kada ne postoji zasebni port za govornu uslugu troši čak 50% vremena u aktivnostima jednokratne naknade. Slijedom toga, Telemach predlaže korekciju iznosa ove naknade.</p>		
27.	TELEMACH	<p>Promjena brzine</p> <p>Ova jednokratna naknada se do sada nije naplaćivala operatorima korisnicima (iznosi 0,00 kn u cjeniku iz Standardne ponude), a sada se predlaže naplata u</p>	<p>HT</p> <p>Svi zahtjevi za promjenom brzine se ne odrade automatikom, već se jedan manji dio odraduje ručno. Ručna odrada se pojavljuje u cca 10% zahtjeva.</p>	Vidi odgovore na komentare gore.

		iznosu od 0,59 kn. S obzirom da se aktivnost određuje u cijelosti putem automatike bez ikakve aktivnosti HT SMC-a, Telemach smatra kako nema opravdanja za naplatu ove naknade te predlaže njeno brisanje u cijelosti iz prijedloga odluke.		
28.	TELEMACH	<p>BSA deaktivacija</p> <p>S obzirom da se radi o isključenju na centrali, nije jasno niti moguće da na vožnju kod ove naknade odlazi čak 50% vremena. Posebno ukazuje kako se fizičko isključenje na centrali odrađuje na terenu naknadno zajedno s drugim zahtjevima za isključenje tj. grupno za sve operatore, dok se isključenje veleprodajne usluge u HT sustavu vrši aplikativno, i to odmah s obzirom da regulirani rok za deaktivaciju iznosi 1 radni dan. Iz navedenog proizlazi kako je ovdje trošak vožnje potrebno u cijelosti isključiti iz naknade jer HT ne smije dva ili više puta naplatiti isti trošak.</p>	<p>HT</p> <p>Telemach navodi kako vrijeme vožnje ne treba biti dio jednokratne naknade. S obzirom da Telemach ne spori kako do isključenja dolazi i fizički na terenu, HT smatra kako nije ispravno isključiti trošak vožnje s obzirom da je trajanje vožnje određeno kao kvocijente zbroja odrađenih trajanja vožnji i zbroja aktivnosti koje su uzete u obzir (uključujući deaktivacije), a što i HAKOM navodi u svojoj odluci.</p>	Vidi odgovore na komentare gore.
29.	TELEMACH	<p>Preseljenje BSA</p> <p>Prema opisu zadatka iz objavljene specifikacije aktivnosti jednokratnih naknada vidljivo je kako je u odradu aktivnosti uključen i MDF zadatak aktivacije i deaktivacije, a što nije točno. U praksi kod preseljenja BS usluge odrađuje se odmah zadatak aktivacije na novoj adresi, dok se na staroj adresi/centrali samo aplikativno izvrši deaktivacija tj. isključenje starog porta u HT DIS sustavu sukladno navedenom u prethodnom</p>	<p>HT</p> <p>Na staroj lokaciji nije dovoljno samo deaktivirati profil, već se obavlja i fizičko odspajanje na lokaciji MDF-a.</p>	<p>Ne prihvaća se.</p> <p>HAKOM je mišljenja da je kod preseljenja nužno izvršiti aktivnosti kao u prijedlogu odluke, tj. potrebno je uz deaktivaciju kroz SMC obaviti i fizičko odspajanje na MDF-u koje obavlja MFG radna jedinica.</p>

		komentar. Slijedom toga, potrebna je korekcija iznosa ove naknade.		
30.	TELEMACH	<p>Prijelaz s naked BSA na BSA /BSA+WLR</p> <p>U predmetnom slučaju riječ je o migraciji na istoj ili sličnoj tehnologiji te je ista manje zahtjevna i manje kompleksna u odnosu na prijelaz s ULL usluge na BS uslugu. Trenutno se vrši naplate ove naknade u iznosu od 30,00 kn, a predložena naknada iznosi 92,55 kn (što predstavlja povećanje od čak 209%). Kako se ovdje radi promjena samo na postojećoj i već aktivnoj parici, iznos ove naknade ne bi trebalo biti veći od novo predloženog iznosa naknade BSA aktivacije za postojećeg korisnika te predlaže korekciju iznosa ove naknade.</p>	<p>HT</p> <p>Kod prijelaza s naked BSA na BSA/BSA+WLR, potrebno je ranžirati paricu na splitteru, aktivirati uslugu na MSAN POTS portu, a ponekad i promijeniti širokopojasni port ako operator traži drugačiju tehnologiju ili novo uključenje IPTV usluge.</p> <p>Za ovu naknadu je prikazano prosječno izmjereno vrijeme potrebno za obavljanje svih aktivnosti.</p>	<p>Ne prihvaća se.</p> <p>HAKOM smatra da su aktivnosti kod ove usluge opravdane s time da će se predmetna naknada uskladiti s prethodnim odgovorima na komentare.</p>
31.	TELEMACH	<p>NBSA aktivacija na novoj parici</p> <p>Kao i u prethodnim komentarima, tehničar na terenu ne priprema podatke za odlazak na zadatak nego dobiva gotov set podataka kroz karticu zadatka koja mu se dodjeljuje zbog čega je potrebno ovu aktivnost izbaciti iz aktivacije postojeće i nove parice.</p> <p>Dodatno, kod aktivacije novih korisnika NBS usluge trošak vožnje zauzima udio od 35% aktivnosti u zadacima potrebnim za aktivaciju novog korisnika. Riječ je o vožnji na lokaciju i/ili pješaćenju ovisno o lokacijama i centrali, a kako je navedeno u objavljenoj specifikaciji aktivnosti jednokratnih naknada.</p>	<p>HT</p> <p>Isto kao pod 24</p>	<p>Vidi odgovore na prethodne komentare.</p>

		<p>S obzirom da posljednjih godina HT aktivno radi na uspostavi novih čvorova/uličnih kabineta, nije potrebno toliko vremena za odlazak na čvor/ulični kabinet, uzevši u obzir broj MFG-ova koji pokrivaju pojedino područje. Slijedom toga, predlaže se korekcija iznosa ove naknade.</p>			
32.	TELEMACH	<p>NBSA aktivacija na postojećoj parici HT (postojeći korisnik)</p> <p>Kao u prethodnim komentarima, tehničar na terenu ne priprema podatke za odlazak na zadatak nego dobiva gotov set podataka kroz karticu zadatka koja mu se dodjeljuje te je stoga potrebno ovu aktivnost izbaciti iz aktivacije postojeće i nove parice.</p> <p>Ujedno, u predmetnom slučaju riječ je uključanju na već aktivnoj i postojećoj parici te radnja ožičenja na MDF-u u ovom slučaju nije potrebna odnosno ista se u praksi ne vrši niti tehničar izlazi na teren. Ova radnja se odrađuje u cijelosti u sustavu HT-a automatikom kao obična promjena operatora (konfiguracija porta za uslugu operatora korisnika). Zbog prethodno navedenog, ali i činjenice da je u ovu naknadu uključen i trošak vožnje (udio od 50% aktivnosti) kojeg u ovom slučaju niti nema, nužno je izvršiti značajnu korekciju ove naknade.</p>	HT	Isto kao pod 24	Vidi odgovore na prethodne komentare.
33.	TELEMACH	<p>Promjena brzine</p> <p>Do sada se ova jednokratna naknada nije naplaćivala operatorima korisnicima (iznosi</p>	HT	Svi zahtjevi za promjenom brzine se ne odrade automatikom, već se jedan manji dio odrađuje ručno. Ručna odrada se pojavljuje u cca 10% zahtjeva..	Vidi odgovore na prethodne komentare.

		0,00 kn u cjeniku iz Standardne ponude), a sada se predlaže naplata u iznosu od 0,59 kn. Telemach takav prijedlog smatra neopravdanim i predlaže brisanje predložene naknade budući da se aktivnost odrađuje u cijelosti putem automatike bez ikakve aktivnosti HT SMC-a.		
34.	TELEMACH	<p>NBSA deaktivacija</p> <p>Kako je ovdje riječ o isključenju na centrali, nije jasno niti moguće da na vožnju kod ove naknade odlazi čak 50% vremena. Posebno ukazuje kako se fizičko isključenje na centrali odrađuje na terenu naknadno zajedno s drugim zahtjevima za isključenje tj. grupno za sve operatore, dok se isključenje veleprodajne usluge u HT sustavu vrši aplikativno, i to odmah s obzirom na to da regulirani rok za deaktivaciju iznosi 1 radni dan pa je ovdje trošak vožnje potrebno u cijelosti isključiti iz naknade jer HT ne smije dva ili više puta naplatiti isti trošak.</p>	<p>HT</p> <p>Telemach navodi kako vrijeme vožnje ne treba biti dio jednokratne naknade. S obzirom da Telemach ne spori kako do isključenja dolazi i fizički na terenu, HT smatra kako nije ispravno isključiti trošak vožnje s obzirom da je trajanje vožnje određeno kao kvocijent zbroja odrađenih trajanja vožnji i zbroja aktivnosti koje su uzete u obzir (uključujući deaktivacije), a što i HAKOM navodi u svojoj odluci.</p>	Vidi odgovore na prethodne komentare.
35.	TELEMACH	<p>Ponovna aktivacija NBSA nakon privremenog isključenja</p> <p>Ova jednokratna naknada se do sada nije naplaćivala (iznosi 0,00 kn u cjeniku iz Standardne ponude), a sada se neopravdano predlaže naplata u iznosu od 0,59 kn s obzirom da se aktivnost odrađuje u cijelosti putem automatike bez ikakve aktivnosti HT SMC-a. Slijedom toga, predlaže brisanje ove nove naknade u cijelosti iz prijedloga odluke.</p>	<p>HT</p> <p>Kod ponovne aktivacije potrebno je ponovno aktivirati profil, a sve ponovne aktivacije se ne odrade automatski, već se jedan manji dio zahtjeva odradi ručno.</p>	Vidi odgovore na prethodne komentare.

36.	TELEMACH	<p>Neosnovana prijava kvara s izlaskom tehničara na teren</p> <p>Telemach podržava sniženje ove jednokratne naknade, no smatra da bi iznos iste trebalo dodatno korigirati u odnosu na trošak vožnje, odnosno da je potrebno dopuniti obrazloženje prijedloga odluke po kojem trošak vožnje i/ili pješačenja na lokaciju čini čak 31% aktivnosti. Naime, Telemach ističe kako isti tehničari na području jedne MFG jedinice (Zagreb-Trešnjevka) pokrivaju iste centrale i rade sve kartice odnosno dnevne zadatke na tim centralama, a centrale su jednako udaljene od početne točke. Štoviše, tehničar se ne vraća na početnu točku, već nastavlja s ostalim zadacima na istom čvoru ili nastavlja put do susjednog na kojoj ima drugi zadatak/karticu. Dakle, i ovdje je nužno uzeti u obzir optimizaciju poslovanja te kako se zadaci jednokratnih aktivnosti zaista i odrađuju na terenu zajedno s drugim aktivnostima vezanim uz aktivnosti održavanja HT mreže, otklona kvara i svih ostalih aktivnosti koje nemaju veze s aktivnostima jednokratnih naknada na veleprodajnoj razini.</p>	<p>HT</p> <p>Vrijeme potrebno za vožnju tehničara je detaljno obrazloženo HAKOM-u i pokazano je da je prosječno vrijeme vožnje i obavljanja aktivnosti korektno prikazano. Što se tiče ostalih aktivnosti, prikazano je prosječno izmjereno vrijeme potrebno za obavljanje svih aktivnosti.</p>	Vidi odgovore na prethodne komentare.
37.	TELEMACH	<p>Prijelaz s BSA na naked BSA</p> <p>U predmetnom slučaju riječ je o migraciji na istoj tehnologiji koja je manje zahtjevnija i manje kompleksna u odnosu na prijelaz s ULL usluge na BS uslugu. Predložena naknada predstavlja</p>	<p>HT</p> <p>Kod prijelaza s BSA na naked BSA dano je prosječno izmjereno vrijeme koje tehničar potroši na pripadajuće aktivnosti. Ponekad je potrebna promjena širokopojasnog porta koja uključuje i raspajanje te demontažu.</p>	Vidi odgovor na istovjetni komentar A1.

		<p>povećanje u odnosu na postojeću od 209%.</p> <p>S obzirom da se ovdje radi promjena samo na postojećoj i već aktivnoj parici, iznos ove naknade ni kojem slučaju ne bi trebao biti veći od novo predloženog iznosa naknade BSA aktivacije postojeći korisnik. Slijedom toga, Telemach predlaže značajno smanjenje iznosa ove naknade.</p>		
38.	TELEMACH	<p>Prijelaz s ULL-a na naked BSA</p> <p>Jednokratnu naknadu za prelazak s ULL-a na NBSA bi trebalo ukinuti u potpunosti. Naime, migracija krajnjih korisnika sa ULL-a na NBSA bi se trebala pokrenuti i u potpunosti provesti s obzirom da se time omogućava korištenje vektoring tehnologije na bakru, što zapravo diže kvalitetu propusnosti bakrene mreže na tom području. Navedeno je u interesu krajnjih korisnika zbog mogućeg povećanja brzina širokopojsnog pristupa internetu, ali zapravo je to i u interesu HT-a.</p>		<p>Ne prihvaća se</p> <p>Telemach nije iznio valjane argumente za ukidanje predmetne naknade. Naime, kod prijelaza s ULL-a na naked BSA uslugu postoje aktivnosti HT-a i trošak obavljanja tih aktivnosti koji sukladno načelu troškovne usmjerenosti treba biti nadoknađen HT-u. Inače, HAKOM ističe da je korištenje vektoring tehnologije već omogućeno, no ta činjenica ne umanjuje opravdanost nadoknade stvarnih troškova koje HT ima prilikom realizacije predmetne usluge.</p>
39.	TELEMACH	<p>Prijelaz s WLR-a na naked BSA</p> <p>Potrebno je pojašnjenje ove stavke s obzirom da je riječ o novoj stavci, koja nije do sada bila navedena niti u jednoj Standardnoj ponudi HT-a. Naime, u praksi se ne koristi migracija s WLR-a na NBSA uslugu, nego je potrebno poslati HT-u zahtjev za uključanje postojeće NBSA parice te se tada naplaćuje naknada za aktivaciju NBSA usluge (postojeća parica). Nejasno je što čini razliku u naplati između aktivacije postojeće NBSA parice i nove naknade za migraciju, odnosno to je ista</p>		<p>Djelomično se prihvaća</p> <p>Ova naknada se uvodi jer postoji potreba za njezinim uvođenjem. Naime, operator i sam navodi da se u praksi događa prijelaz s WLR-a na uslugu NBSA, međutim naplaćuje se naknada za aktivaciju NBSA usluge na postojećoj parici (novi korisnik), međutim aktivnosti koje HT mora odraditi kod prijelaza s WLR usluge na NBSA usluge nisu istovjetne aktivnostima kao kod aktivacije NBSA usluge. Naime, kod prijelaza s WLR-a aktivnost na MDF-u je nešto dulja zbog toga jer je parica već prethodno bila spojena na POTS port MSAN-a te je potrebno njezino odspajanje i spajanje na širokopojsni</p>

		radnja, za koju se predlaže skuplja naknada. Slijedom toga, Telemach predlaže brisanje ove nove naknade u cijelosti.		port. Dakle, prijelaz s WLR-a na NBSA je usporediva s prijelazom s ULL usluge na NBSA te su aktivnosti i njihova trajanja identični.
40.	TELEMACH	<p>Realizacija i priključenje završne točke mreže na točku raspodjele (izvod pristupne mreže)</p> <p>Naknada je određena u jedinstvenom iznosu bez obzira radi li se o nadogradnji mreže od 5,50 ili 100 metara. Predlaže se povećanje s 425,00 kn, na 474,39 kn. Nužno je dopuniti obrazloženje prijedloga odluke na način da isto sadrži parametre koje HAKOM uzeo u izračun ove naknade (prosječna duljina nadogradnje mreže do 100 metara ili neki drugi i kako je isti određen).</p> <p>Ujedno, postavlja se pitanje znači li povećanje cijene predmetne naknade i povećanje točnosti u podacima što će otkloniti slučajeve u kojima HT prvo prihvaća nadogradnju mreže do 100 m, a potom utvrđuje da je mrežu ipak potrebno nadograditi.</p>		Vidi odgovor na komentar 8 od A1.
41.	TELEMACH	<p>FTTH/FTTB/FTTDP aktivacija (postojeći korisnik realiziran na odgovarajućem FTTH ili FTTB/FTTDP rješenju)</p> <p>Kao i u prethodnim komentarima, tehničar na terenu ne priprema podatke za odlazak na zadatak nego dobiva gotov set podataka kroz karticu zadatka koja mu se dodjeljuje te je stoga potrebno ovu aktivnost izbaciti iz aktivacije postojeće i nove parice.</p>	<p>HT</p> <p>Pored podataka koje pošalju operatori, tehničar iz HT sustava uzima podatke kojima operator ne raspolaže. Aktivnosti kod FTTH/FTTB/FTTDP aktivacije za postojeće korisnike, za dio korisnika uključuju odlazak tehničara na lokaciju krajnjeg korisnika i zamjenu ONT-a, a vrijeme koje potroše tehničari na terenu je danu u vidu prosječno izmjerenog vremena koje tehničar potroši na pripadajuće aktivnosti.</p>	Vidi odgovore na prethodne slične komentare.

		<p>Ujedno, u predmetnom slučaju riječ je uključanju postojećeg korisnika na već aktivnom FTTH pristupu te u ovom slučaju nije potrebna odnosno ista se u praksi ne vrši niti tehničar izlazi na teren. Ova radnja se odrađuje u cijelosti u sustavu HT-a automatikom kao obična promjena operatora (konfiguracija OLT porta za operatora korisnika). Zbog toga, a uzevši u obzir da su u ovu naknadu uključeni i ostali troškovi i aktivnosti iz objavljene specifikacije koje se u praksi ne vrše, nužno je izvršiti značajnu korekciju ove naknade.</p>		
42.	TELEMACH	<p>FTTH/FTTB/FTTDP deaktivacija</p> <p>S obzirom da je ovdje riječ o isključenju na distributivnom čvoru, nije jasno niti moguće da na vožnju kod ove naknade odlazi čak 39% vremena. Posebno ukazuje kako se fizičko isključenje na distributivnom čvoru odrađuje na terenu naknadno zajedno s drugim zahtjevima za isključenje tj. grupno za sve operatore, dok se isključenje veleprodajne usluge u HT sustavu vrši aplikativno, i to odmah s obzirom da regulirani rok za deaktivaciju iznosi 1 radni dan. Zbog prethodno opisanog potrebno je sve troškove uz trošak vožnje u cijelosti isključiti iz naknade jer HT ne smije dva ili više puta naplatiti isti trošak.</p>	<p>HT</p> <p>Telemach navodi kako vrijeme vožnje ne treba biti dio jednokratne naknade. S obzirom da Telemach ne spori kako do isključenja dolazi i fizički na terenu, HT smatra kako nije ispravno isključiti trošak vožnje s obzirom da je trajanje vožnje određeno kao kvocijent zbroja odrađenih trajanja vožnji i zbroja aktivnosti koje su uzete u obzir (uključujući deaktivacije), a što i HAKOM navodi u svojoj odluci.</p>	Vidi odgovore na prethodne slične komentare.
43.	TELEMACH	<p>Administrativne naknade</p>		Djelomično se prihvaća

		<p>Pozdravlja predloženu nižu cijenu administrativne naknade NBSA/BSA. Administrativna obrada zahtjeva u slučaju neispravnog ili nepotpunog zahtjeva je niža za 54% u odnosu na postojeću, međutim, kod ULL usluge je došlo do povećanja naknade za istu administrativnu uslugu koju odrađuje HT automatika, a ne djelatnik u pozadinskom uredu odjela veleprodaje HT-a. Slijedom toga, Telemach ukazuje na nelogičnost naknade iz prijedloga odluke za ULL i predlaže dodatnu korekciju iznosa ove naknade na 0,59 kn s obzirom da se ista određuje automatikom.</p>		<p>Omaškom je umjesto iznosa 16,73 HRKu odluci koja je bila na javnoj raspravi naveden iznos 5,52 HRK, međutim, budući da je HAKOM iz izračuna uklonio troškove pozadinskog ureda veleprodaje i SMC-a iz razloga što su njihovi troškovi sadržani u mjesečnim naknadama trošak administrativnih naknada u kojima nisu sadržane aktivnosti tehničara (MFG grupe) će biti ukinute. No, odlukom će ostati određene administrativne naknade u kojima postoje aktivnosti za čiju je odradu neophodan angažman djelatnika SMC.</p>
44.	TELEMACH	<p>Primjena novih jednokratnih naknada i ažuriranje MST-a</p> <p>Generalno smatra da su trenutne cijene već znatno iznad troška HT-a, te da je u svrhu osiguravanja tržišnog natjecanja potrebno iste revidirati, kao i MST model.</p> <p>Postojeći MST model sadrži nekoliko nelogičnosti i dvojbeno točne ulazne podatke, koji omogućavaju kompanijama kao što je Iskon da nude 20% nižu maloprodajnu cijenu usluga, a prolaze MST iako se radi o povezanom društvu HT-a, odnosno jednom poduzetniku. Zbog navedenog, smatra da je prije izmjene jednokratnih naknada ili bilo kojih drugih naknada, nužno analizirati MST model i otkloniti nelogičnosti koje u istom trenutno postoje.</p>	HT	<p>Djelomično se prihvaća</p> <p>Odlukom će se odrediti primjena novih jednokratnih naknada od 1. travnja 2023. iz razloga omogućavanja dovoljnog vremena za ažuriranje MS testa, prilagodbu operatora obveznika MS testa rezultatima ažuriranog modela, kao i dovoljnog vremena za prilagodbu svojih maloprodajnih ponuda operatorima korisnicima.</p> <p>Nejasan i nelogičan je komentar Telemacha u kojem prvo navodi kako su „postojeće cijene znatno iznad troška“ da bi posljedično, uz cijene koje su „znatno iznad troška“ MST omogućio Iskonu nuđenje ponuda uz 20% nižu maloprodajnu cijenu usluga, vjerojatno u odnosu na Telemachove cijene.</p>

	<p>Točkom 5. izreke prijedloga odluke određen je rok izmjene Standardnih ponuda HT- od 15 dana od donošenja odluke te primjena izmijenjenih odredbi Standardne ponude HTa u roku od 30 dana od donošenja odluke. S obzirom da se predloženom odlukom značajno mijenjaju iznosi jednokratnih naknada koje su operatori korisnici ukalkulirali te radi osiguranja regulatorne predvidljivosti i mogućnosti usklađenja i prilagodbe poslovanja operatora korisnika, nužno je odrediti značajno dulji rok primjene odluke.</p> <p>Osim toga, dulji rok za primjenu novih jednokratnih naknada potreban je i s obzirom da je taj period potreban za korekciju Testa istiskivanja marže (dalje: MST) obzirom da su u isti trenutno uvrštene postojeće jednokratne i mjesečne veleprodajne naknade za ULL uslugu i BSA uslugu.</p> <p>Ovo iz razloga jer se već i u praksi pokazalo da HT u roku definiranom Odlukom HAKOMa izmijeni jednokratne naknade tako da u Standardne ponude uvrsti najvišu razinu cijena koju operatori korisnici moraju plaćati. Ako se tek nakon toga pristupi korekciji i ažuriranju modela MST-a pa se utvrdi da određeni maloprodajni paketi HT-a i Iskona ne zadovoljavaju MST, i HT tek potom snizi cijenu jednokratnih naknada, znači da operatori korisnici neopravdano mjesecima plaćaju previsoku cijenu jednokratnih naknada dok HT i Iskon u isto vrijeme prodaju</p>		
--	--	--	--

		<p>maloprodajne pakete koji imaju negativnu marginu. Na ovaj način se dvostruko šteti konkurentnosti na tržištu i pogoduje HT-u i Iskonu.</p> <p>Skreće pažnju da se upravo navedena situacija dogodila nakon izmjena mjesečnih naknada veleprodajnih usluga koje su sukladno odluci HAKOM-a bile u primjeni od 1. travnja 2021. godine, a HT je iste snizio od 1. srpnja 2021. godine. U razdoblju od tri mjeseca operatori korisnici su plaćali više cijene mjesečnih naknada veleprodajnih usluga, a za to vrijeme je HT (i Iskon) prodavao maloprodajne proizvode koji nisu u trenutku primjene novih cijena zadovoljili MST.</p> <p>Kako bi se izbjeglo ponavljanje takve situacije neusklađenosti regulacije na veleprodajnoj i maloprodajnoj razini na štetu operatora korisnika, potrebno je predvidjeti te uključiti u rok primjene ove odluke i vrijeme provjere i testiranja proizvoda reguliranih operatora. Nužno je da HAKOM, radi zaštite tržišnog natjecanja i ciljeva regulacije, osigura istovremenu primjenu novih jednokratnih naknada na veleprodajnoj razini za operatore korisnike i na maloprodajnoj razini za HT Grupu.</p> <p>Slijedom navedenog, Telemach predlaže odrediti primjenu izmijenjenih odredbi Standardne ponude u roku od 6 mjeseci od donošenja odluke, a u kojem roku će se ažurirati i MST.</p>		
45.	HT d.d.	Vezano uz instalaciju novog preklopnika u mreži HT-a, HT smatra kako način izračuna		Ne prihvaća se

	<p>mjesečne naknade odnosno predložena procedura oslobađanja plaćanja mjesečne naknade sve dok Operatori korisnici ne nadoknade buduću vrijednost uplaćenog iznos jednokratne naknade nije u skladu s člankom 61. stavkom 5. ZEK-a, a na kojeg se HAKOM poziva prilikom nametanje regulatornih obaveza. Naime, navedena odredba definira kako HAKOM pri određivanju obaveza mora procijeniti jesu li te obveze razmjerne regulatornim načelima pri čemu HAKOM između ostalog mora osobito uzeti u obzir početno ulaganje vlasnika opreme, vodeći pri tome računa o bilo kojem ostvarenom ulaganju i riziku takvog ulaganja, a što po nama ovdje nije slučaj.</p> <p>HT ne bježi od obveze pružanja bitstream pristupa na DSLAM razini, međutim HT smatra kako u situacijama kada ne postoji tehnička mogućnost direktnog spajanja na DSLAM uređaj na određenoj lokaciji, ni slobodna sučelja na postojećem agregacijskom preklopniku, nije ispravno da se mjesečna naknada računa na način da se trošak instalacije i nabave preklopnika dijeli na jednake dijelove između HT-a i operatora korisnika koji su istovremeno zatražili navedeni pristup, nego bi se trošak trebao dijeliti samo na operatore korisnike koju su</p>		<p>HAKOM se ne slaže s komentarom HT-a, posebice ne s dijelom da se HT-u ne nadoknađuje cijeli trošak, odnosno da se nadoknađuje samo dio troška. Također, HAKOM se ne slaže s HT-om da je riječ o nametanju nesrazmjerne regulatorne obveze. Naime, sama obveza osiguravanja pristupa na DSLAM razini, i u situaciji kada je potrebna instalacija dodatnog preklopnika kako bi se pristup omogućio, određena je HT-u ranijim odlukama HAKOM-a. U ovom se postupku određuje jednokratna i mjesečna naknada, odnosno uređuje se način plaćanja te naknade i raspodjela troškova između HT-a i operatora korisnika. Sama raspodjela troškova gdje operator korisnik jednokratno snosi polovicu troška nabave preklopnika koji se ugrađuje u mrežu HT-a i postaje njegova imovina, a što HT nadoknađuje operatoru korisniku kroz oslobođenje mjesečne naknade, je sukladna načelima troškovne usmjerenosti jer se HT-u kroz plaćanje mjesečne naknade nadoknađuje trošak nabave preklopnika u cijelosti. HT-ov izračun kojim dokazuje navodno neravnomjernu raspodjelu troška između HT-a i operatora korisnika nije ispravan jer na plaćenu jednokratnu naknadu ne zaračunava WACC, koji je uračunat u ukupni trošak, odnosno u mjesečne naknade. Dakle, ako bi se na plaćenu jednokratnu naknadu zaračunao WACC, ukupni trošak koji bi operator korisnik plaćao nije 41.900,47 HRK nego 60.614,39 HRK (uz vrijednost WACC-a od 6,28%) što iznosi više od polovice troška nabave i rada preklopnika u njegovom životnom vijeku. Iz toga proizlazi da je trošak preklopnika ravnomjerno raspoređen između HT-a i operatora korisnika.</p>
--	---	--	--

		<p>zatražili navedeni pristup te zbog kojih se vrši i nabava predmetne opreme.</p> <p>Navedeni problem, posebno je izražen s obzirom da predložena procedura predviđa oslobađanja od plaćanja mjesečne naknade sve dok operatori korisnici ne nadoknade buduću vrijednost uplaćenog iznos jednokratne naknade u korisnom životnom vijeku uporabe nabavljenog i instaliranog preklopnika. Plastično govoreći, ukoliko mjesečnu naknadu pomnožimo s 12 mjeseci i životnim vijekom preklopnika od 7 godina dobijemo trošak od 118.798,05 HRK te operator korisnik u prvih 7 godina od tog troška snosi samo manji dio u iznosu od 41.900,47 HRK (jednokratna naknada plus 11 mjesečnih naknada), a sav preostali trošak snosi HT čime se nedvojbeno krši članak 61. stavak 5. ZEK-a.</p> <p>S obzirom na sve navedeno HT predlaže izračun jednokratne odnosno mjesečne naknade uskladiti na način da predložene cijene osiguraju mogućnost pokrivanja stvarno nastalih troškova.</p>		
46.	HT d.d.	<p>U obrazloženju HAKOM-a za iznos naknade u točki 1.7. od 431,70 polazi od pretpostavke da je 96 nitni tampon kabel iskorišten 75%.</p> <p>HT je izvršio provjeru ove pretpostave te je utvrdio da DIS iz podatka (korištenih i u zadnjem revidiranom računovodstvenom razdvajanju) iskorištenje 96 nitnih tampon</p>		Vidi odgovor na komentar br. 21.

		<p>kabela iznosi 27 %. Uzeti su podaci broja iskorištenih niti za sve segmente tampon kabela. Ponderirani prosjek je dobiven prema udjelu pojedinog segmenta u ukupnoj duljini svih segmenata tampon kabela. HT moli HAKOM da umjesto hipotetskih pretpostavki koristi ovu točnu i revidiranu mrežnu statistiku te sukladno toj statistici korigira izračun.</p>		
47.	OT	<p>Aktivnosti Regionalne multifunkcionalne terenske grupe (eng. Multifunctional field group – MFG)</p> <p>Optima drži da bi HAKOM trebao ustrajati na prethodno iznesenom mišljenju i stajalištu te korigirati i prijedlog Odluke na način da se u svim jednokratnim naknadama isključi trošak vožnje i/ili pješačenja i to unatoč tome što je posvetio posebnu pažnju određivanju prosječnog vremena vožnje.</p>	<p>HT Nije opravdano isključiti trošak vožnje tehničara jer je to realan trošak koji postoji kod jednokratnih naknada.</p> <p>OT Ranijom Odlukom Vijeća HAKOM-a od dana 3. srpnja 2014. (KLASA: UP/I-344-01/13-05/38, URBROJ: 376-11-14-15) u trošak izračuna jednokratnih naknada HAKOM nije uvrstio prosječno vrijeme vožnje, već je predvidio dulje vrijeme potrebno za odlazak na teren i obavljanje svih aktivnosti. Stoga ukoliko HAKOM sada ipak ne isključi u svim jednokratnim naknadama trošak vožnje i/ili pješačenja, nužno je da HAKOM izvrši korekciju izračuna svih jednokratnih naknada na način da umanji vrijeme potrebno za odlazak na teren i obavljanje svih aktivnosti. U protivnom će se duplicirati trošak tj. potrebno vrijeme za obavljanje uključenih aktivnosti.</p> <p>Hrvatski Telekom d.d. (dalje: HT) je još 2014.godine predložio HAKOM-u da se za prosječno vrijeme trajanja vožnje do lokacije uzme vrijeme od 18 minuta. U objavljenj tablici Specifikacija aktivnosti je u vremenima trajanja pojedine aktivnosti u</p>	Vidi odgovor na komentar 16.

		<p>minutama, prema podacima koje je HT dostavio HAKOM-u za prvo tromjesečje 2022. godine, također navedeno prosječno vrijeme trajanja vožnje od 18 minuta. Stoga, Optima ukazuje HAKOM-u kako HT danas u 2022. godini ima veći broj centrala, nego 2014. godine što bi trebalo rezultirati kraćim prosječnim vremenom trajanja vožnje do lokacije. Slijedom toga, uzevši u obzir veličinu područja koje pokriva pojedini MFG, Optima smatra kako prosječno trajanje vožnje tehničara do lokacije ne bi trebali biti dulje od 5 min. Ovdje, dodatno ponavljamo HAKOM-u kako HT ima ukupno na razini RH 48 MFG-ova pri čemu su svi veći gradovi podijeljeni na više MFG jedinica. Tako je primjerice, Grad Zagreb HT podijelio na 9 MFG jedinica te tehničari u MFG jedinici Zagreb-Trešnjevka pokrivaju isključivo to područje na kojem u jednom danu rade sve zadatke i aktivnosti, od uključenja/isključenja, otklona kvara, održavanja mreže i dr.</p> <p>Naime, tehničari na terenu u pravilu odrađuju više zadataka/kartica po jednoj vožnji. Ne voze se za svaki zadatak od početne točke do centrale ili do lokacije krajnjeg korisnika. Štoviše, u praksi jedan tehničar nacentrali u istom danu radi sve aktivnosti, i to od aktivacije nove i postojeće parice do isključenja i otklona kvara, što znači da ne odrađuje samo jednu karticu/zadatak dnevno. Stoga, nema logike da se u izračun uzme prosječno vrijeme trajanja voženje do lokacije i onda se isto vrijeme duplicira ovisno o tome ide li tehničar obavljati radnju do centrale ili/i do lokacije krajnjeg korisnika. Navedeno, posljedično u Specifikaciji aktivnosti rezultira duplim trajanjem aktivnosti vožnje od 36 minuta odnosno duplim troškom koji najvećim djelom utječe na povećanje predmetnih jednokratnih naknada.</p>	
--	--	--	--

			<p>Iz obrazloženja prijedloga Odluke HAKOM-a proizlazi da su u izračunu ukupnog trajanja vožnje uzete u obzir sve veleprodajne (regulirane i komercijalne) i maloprodajne aktivnosti koje tehničar obavlja u jednom danu.</p> <p>Optima smatra da postoji razlika u vremenu trajanja vožnje pri obavljanju maloprodajne i veleprodajne aktivnosti. Naime, kod maloprodajne aktivnosti i veleprodajne komercijalne aktivnosti tehničar uvijek odlazi na lokaciju krajnjeg korisnika dok kod veleprodajne regulirane aktivnosti tehničar ne odlazi svaki puta do lokacije korisnika, već se vozi samo do centrale. Točnije samo u slučaju izdvajanja nove parice/bitstream pristupa tehničar odlazi i do lokacije krajnjeg korisnika. Slijedom toga, potrebno je korigirati izračun na način da se skрати ukupno vrijeme trajanja vožnje jer se većina aktivnosti jednokratnih naknada obavlja samo vožnjom do centrale.</p> <p>Slijedom svega navedenog, ukoliko HAKOM u izračunu svih jednokratnih naknada ne isključi ili značajno ne skрати prosječno vrijeme vožnje od 18 minuta, Optima drži kako je nužno zatražiti od svih operatora korisnika izvještaj koliko je HT u tom istom periodu naplatio jednokratnih naknada po svakoj veleprodajnoj usluzi (vidi se iz specifikacija računa). Prema dostavljenim podacima od operatora korisnika veleprodajnih usluga HAKOM bi trebao nedvojbeno utvrditi koliko je zaista bilo pojedinih aktivnosti jednokratnih naknada u jednom danu, kada su iste bile realizirane i koliko je aktivnost vožnje zaista trajala.</p>	
48.	OT	<p>Aktivnosti Centra za upravljanje uslugama (eng. Service managing center - SMC) Iz obrazloženja prijedloga Odluke HAKOM-a</p>	<p>HT</p> <p>U praksi nije moguće provest 100% automatizaciju procesa u HT SMC-u i back office-u, te je potrebno</p>	Viid odgovor na komentar br. 17.

		<p>razvidno jest kako HAKOM smatra da se aktivnosti u SMC-u trebaju odrađivati automatizirano u IT sustavima, bez angažiranja ljudskog rada iako je HT predložio da se uzme u obzir da u 10% slučajeva je potrebna ručna odrada. Dakle, nejasno jest da li je HAKOM ovog puta prilikom izračuna jednokratnih naknada ipak izbacio trošak angažiranja ljudskog rada u 10% slučajeva ili ipak možda nije te Optima moli dodatno pojašnjenje.</p>	<p>uzeti u obzir da se kod manjeg dijela zahtjeva dio aktivnosti mora obaviti ručno.</p>	
49.	OT	<p>Aktivnosti pozadinskog ureda veleprodaje Uzevši u obzir činjenicu da HT Pozadinski ured veleprodaje ručno ne korigira podatke u zahtjevu operatora korisnika kada se podaci dostavljeni putem B2B-a ne poklapaju s podacima u HT sustavu, već se zahtjev automatikom odbija, to je nužno iz svih jednokratnih naknada isključiti trošak Pozadinskog ureda HT veleprodaje.</p>	<p>HT Najčešći slučaj kada je potrebna ručna intervencija back office-a je kada operatori ne dostave korektnu adresu krajnjeg korisnika. Tada ih back office dodatno kontaktira u svrhu doznavanja ispravne adrese, koju potom HT back office upisuje u zahtjev.</p>	Vidi odgovor na komentara br. 18.
50.	OT	<p>BSA aktivacija (novi korisnici) Optima moli HAKOM da izvrši dopunu obrazloženja prijedloga Odluke s pojašnjenjem iz kojeg će biti razvidno što se to promijenilo u dosadašnjem aktivacijskom procesu BS korisnika da opravdava poskupljenje uključenja novog korisnika i to za čak za 347%</p>		Vidi odgovore na ranije slične komentare.
51.	OT	<p>Aktivacija BSA aktivacija (postojeći korisnici) kada postoji zasebni port za govornu uslugu</p>		Vidi odgovore na ranije slične komentare.

		Optima moli HAKOM da izvrši dopunu obrazloženja prijedloga Odluke s pojašnjenjem predložene naknade za aktivaciju usluge kod postojećih korisnika kada postoji zasebni port za govornu uslugu obzirom da se ista do sada nije naplaćivala operatorima korisnicima (iznosi 0,00 kn u cjeniku iz Standardne ponude), a sada se predlaže naplata u iznosu od 85,91 kn.		
52.	OT	BSA aktivacija (postojeći korisnici) kada ne postoji zasebni port za govornu uslugu Optima moli HAKOM da izvrši dopunu obrazloženja prijedloga Odluke s pojašnjenjem predložene naknade za aktivaciju kod postojećih korisnika kada ne postoji zasebni port za govornu uslugu obzirom da se ista sada naplaćuje operatorima korisnicima u iznosu od 30 kn, a predlaže se povećanje od čak 129% (68,73 kn).		Vidi odgovore na ranije slične komentare.
53.	OT	Promjena brzine Ova jednokratna naknada do sada nije naplaćivala operatorima korisnicima (iznosi 0,00 kn u cjeniku iz Standardne ponude), a sada se predlaže naplata u iznosu od 0,59 kn. Smatra da nema opravdanja za naplatu ove naknade obzirom da se aktivnost određuje u cijelosti putem automatike bez ikakve aktivnosti HT SMC-a. Slijedom toga, predlaže brisanje ove nove naknade u cijelosti iz prijedloga Odluke.	HT Svi zahtjevi za promjenom brzine se ne odrade automatikom, već se jedan manji dio odraduje ručno. Ručna odrada se pojavljuje u cca 10% zahtjeva. Za svaki ručni zahtjev se potroši 4 minute.	Vidi odgovore na ranije slične komentare.
54.	OT	BSA deaktivacija	HT	Vidi odgovore na ranije slične komentare.

		<p>Obzirom da je ovdje riječ o isključenju na centrali nije jasno, niti moguće da na vožnju kod ove naknade odlazi čak 50% vremena. Posebno ukazujemo kako se fizičko isključenje na centrali odrađuje na terenu naknadno zajedno s drugim zahtjevima za isključenje tj. grupno za sve operatore, dok se isključenje veleprodajne usluge u HT sustavu vrši aplikativno, i to odmah s obzirom na to da regulirani rok za deaktivaciju iznosi 1 radni dan. Slijedom navedenog, evidentno jest, kako je ovdje trošak vožnje potrebno u cijelosti isključiti iz naknade jer HT ne smije dva ili više puta naplatiti isti trošak.</p>	<p>Kod deaktivacije je potrebno obaviti i fizičko odspajanje na lokaciji MDF-a. Tehničar u jednom izlasku obavlja više aktivnosti, a vrijeme potrebno za vožnju tehničara je detaljno obrazloženo HAKOM-u i pokazano je da je prosječno vrijeme vožnje i obavljanja aktivnosti korektno prikazano.</p>	
55.	OT	<p>Preseljenje BSA Prema opisu zadatka iz objavljene specifikacije aktivnosti jednokratnih naknada vidljivo jest kako je u odradu aktivnosti uključen i MDF zadatak aktivacije i deaktivacije, a što nije točno. U praksi kod preseljenja BS usluge odrađuje se odmah zadatak aktivacije na novoj adresi, dok se na staroj adresi/centrali samo aplikativno izvrši deaktivacija tj. isključenje starog porta u HT DIS sustavu sukladno navedenom u prethodnom komentaru.</p>	<p>HT Na staroj lokaciji nije dovoljno samo deaktivirati profil, već se obavlja i fizičko odspajanje na lokaciji MDFa.</p>	Vidi odgovore na ranije slične komentare.
56.	OT	<p>Prijelaz s naked BSA na BSA /BSA+WLR U predmetnom slučaju riječ je o migraciji na istoj ili sličnoj tehnologiji te je ista manje zahtjevnija i manje kompleksna u odnosu na prijelaz s ULL usluge na BS uslugu. Trenutno se vrši naplate ove naknade u iznosu od 30,00 kn, a predložena naknada iznosi 92,55 kn (što</p>	<p>HT Kod prijelaza s naked BSA na BSA/BSA+WLR, potrebno je ranžirati paricu na splitteru, aktivirati uslugu na MSAN POTS portu, a ponekad i promijeniti širokopojasni port ako operator traži</p>	Vidi odgovore na ranije slične komentare.

		predstavlja povećanje od čak 209%). Obzirom da se ovdje radi promjena samo na postojećoj i već aktivnoj parici smatra da iznos ove naknade ne bi trebao biti veći od novo predloženog iznosa naknade BSA aktivacije za postojećeg korisnika.	drugačiju tehnologiju ili novo uključenje IPTV usluge. Za ovu naknadu je prikazano prosječno izmjereno vrijeme potrebno za obavljanje svih aktivnosti.	
57.	OT	NBSA aktivacija na novoj parici Kod aktivacije novih korisnika NBS usluge trošak vožnje zauzima udio od 35% aktivnosti u zadacima potrebnim za aktivaciju novog korisnika. Riječ je o vožnji na lokaciju i/ili pješačenju ovisno o lokacijama i centrale, a sve kako je navedeno u objavljenoj specifikaciji aktivnosti jednokratnih naknada. Naime, obzirom da posljednjih godina HT aktivno radi na uspostavi novih čvorova/uličnih kabineta, smatramo da nije potrebno toliko vremena za odlazak na čvor/ulični kabinet, a obzirom na broj MFG-ova koji pokrivaju pojedino područje.	HT Tehničar u jednom izlasku obavlja više aktivnosti, a vrijeme potrebno za vožnju tehničara je detaljno obrazloženo HAKOM-u i pokazano je da je prosječno vrijeme vožnje i obavljanja aktivnosti korektno prikazano.	Vidi odgovore na ranije slične komentare.
58.	OT	NBSA aktivacija na postojećoj parici (postojeći korisnik) Ujedno, u predmetnom slučaju riječ je uključanju na već aktivnoj i postojećoj parici te radnja ožičenja na MDF-u u ovom slučaju nije potrebna odnosno ista se u praksi ne vrši niti tehničar izlazi na teren. Ova radnja se odrađuje u cijelosti u sustavu HT-a automatikom kao obična promjena operatora (konfiguracija porta za uslugu operatora korisnika). Slijedom toga, a uzevši u obzir činjenicu da je u ovu naknadu uključen i trošak vožnje (udio od 50% aktivnosti) kojeg u	HT Kod NBSA aktivacije na postojećoj parici za postojećeg korisnika, opravdano je uzeti u obzir obavljanje aktivnosti na MDF lokaciji jer činjenica da korisnik kod postojećeg operatora koristi širokopojasnu uslugu ne znači da novi operator traži istu tehnologiju i istu kombinaciju usluga. Npr. korisnik može koristiti ADSL, a kod promjene se traži VDSL. Ukoliko novi operator traži drugačiju tehnologiju potreban je rad na MDF-u isto tako ako novi operator traži aktivaciju IPTV usluge koja prije nije korištena, može se dogoditi	Vidi odgovore na ranije slične komentare.

		ovom slučaju niti nema, nužno je izvršiti značajnu korekciju ove naknade.	da je potrebno je promijeniti port kako bi se rasporedili IPTV korisnici na DSLAM-u. Vrijeme koje potroše tehničari na terenu je dano u vidu prosječno izmjerenog vremena koje tehničar potroši na pripadajuće aktivnosti.	
59.	OT	NBSA deaktivacija Obzirom da je ovdje riječ o isključenju na centrali nije jasno, niti moguće da na vožnju kod ove naknade odlazi čak 50% vremena. Posebno ukazuje kako se fizičko isključenje na centrali odrađuje na terenu naknadno zajedno s drugim zahtjevima za isključenje tj. grupno za sve operatore, dok se isključenje veleprodajne usluge u HT sustavu vrši aplikativno i to odmah s obzirom na to da regulirani rok za deaktivaciju iznosi 1 radni dan. Slijedom navedenog, evidentno jest, kako je ovdje trošak vožnje potrebno u cijelosti isključiti iz naknade jer HT ne smije dva ili više puta naplatiti isti trošak.	HT Kod deaktivacije je potrebno obaviti i fizičko odspajanje na lokaciji MDF-a, a vrijeme koje potroše tehničari na terenu je dano u vidu prosječno izmjerenog vremena koje tehničar potroši na pripadajuće aktivnosti.	Vidi odgovore na ranije slične komentare.
60.	OT	Ponovna aktivacija NBSA nakon privremenog isključenja Smatra da nema opravdanja za naplatu ove naknade obzirom da se aktivnost određuje u cijelosti putem automatike bez ikakve aktivnosti HT SMC-a. Slijedom toga, predlaže brisanje ove nove naknade u cijelosti iz prijedloga Odluke.	HT Kod ponovne aktivacije potrebno je ponovno aktivirati profil, a sve ponovne aktivacije se ne odrade automatski, već se jedan manji dio zahtjeva odradi ručno.	Vidi odgovore na ranije slične komentare u vezi SMC aktivnosti.
61.	OT	Neosnovana prijava kvara s izlaskom tehničara na teren Optima i kod ove jednokratne naknade moli HAKOM za dopunu obrazloženja prijedloga	HT Vrijeme potrebno za vožnju tehničara je detaljno obrazloženo HAKOM-u i pokazano je da je prosječno vrijeme vožnje i obavljanja aktivnosti korektno	Vidi odgovore na ranije slične komentare vezano uz trajanje vožnje.

		<p>Odluke po kojem trošak vožnje i/ili pješaćenja na lokaciju čini čak 31% aktivnosti. Naime, i ovdje opetovano ističe kako isti tehničari na području jedne MFG jedinice (ZagrebTrešnjevka) pokrivaju iste centrale i rade sve kartice odnosno dnevne zadatke na tim centralama, a centrale su jednako udaljene od početne točke. Štoviše, neće se tehničar vraćati na početnu točku, već će dalje nastaviti sa ostalim zadacima na istom čvoru ili će nastaviti put do susjednog na kojoj ima drugi zadatak/karticu.</p>	<p>prikazano. Što se tiče ostalih aktivnosti, prikazano je prosječno izmjereno vrijeme potrebno za obavljanje svih aktivnosti.</p>	
62.	OT	<p>Prijelaz s BSA na naked BSA</p> <p>U predmetnom slučaju riječ je o migraciji na istoj tehnologiji te je ista manje zahtjevnija i manje kompleksna u odnosu na prijelaz s ULL usluge na BS uslugu. Trenutno se vrši naplate ove naknade u iznosu od 30,00 kn, a predložena naknada iznosi 92,55 kn (što predstavlja povećanje od čak 209%). Obzirom da se ovdje radi promjena samo na postojećoj i već aktivnoj parici smatra da iznos ove naknade ni kojem slučaju ne bi trebao biti veći od novo predloženog iznosa naknade BSA aktivacije postojeći korisnik.</p>	<p>HT</p> <p>Kod prijelaza s BSA na naked BSA dano je prosječno izmjereno vrijeme koje tehničar potroši na pripadajuće aktivnosti. Ponekad je potrebna promjena širokopojasnog porta koja uključuje i raspajanje te demontažu.</p>	Vidi odgovor na komentar br. 7.
63.	OT	<p>Prijelaz s ULL-a na naked BSA</p> <p>Optima smatra da bi jednokratnu naknadu za prelazak s ULL-a na NBSA trebalo ukinuti u potpunosti. Naime, migracija krajnjih korisnika sa ULL-a na NBSA bi se trebala pokrenuti i u konačnosti u potpunosti provesti s obzirom da se time omogućava korištenje vektoring tehnologije na bakru, što</p>		Vidi odgovor na komentar br. 38.

		zapravo diže kvalitetu propusnosti bakrene mreže na tom području. Navedeno je u interesu krajnjih korisnika zbog mogućeg povećanja brzina širokopojsnog pristupa internetu, ali zapravo je to i u interesu HT-a.		
64.	OT	<p>Prijelaz s WLR-a na naked BSA</p> <p>S obzirom na to da je riječ o novoj stavci, koja nije dosada bila navedena niti u jednoj Standardnoj ponudi HT-a, Optima prije svega moli HAKOM pojašnjenje navedene stavke. Naime, ovdje Optima ukazuje kako se u praksi ne koristi migracija s WLR-a na naked BS uslugu, nego Optima šalje HT-u zahtjev za uključenje postojeće NBS parice te se tada naplaćuje naknada za aktivaciju NBS usluge (postojeća parica).</p>		Vidi odgovor na komentar br. 39.
65.	OT	<p>Realizacija i priključenje završne točke mreže na točku raspodjele (izvod pristupne mreže)</p> <p>Naknada za realizaciju i priključenje određena je u jednom jedinstvenom iznosu bez obzira radi li se o nadogradnji mreže od 5, 50 ili 100 metara. Stoga, Optima moli HAKOM za dopunu obrazloženja prijedloga Odluke s parametrima koje je HAKOM uzeo u izračun ove naknade.</p>		Vidi odgovor na komentar br. 8.
66.	OT	<p>FTTH/FTTB/FTTDP deaktivacija</p> <p>Obzirom da je ovdje riječ o isključenju na distributivnom čvoru nije jasno, niti moguće da na vožnju kod ove naknade odlazi čak 39% vremena. Posebno ukazuje kako se fizičko isključenje na distributivnom čvoru odražuje na terenu naknadno zajedno s drugim</p>	<p>HT</p> <p>Kod deaktivacije je potrebno obaviti i fizičko odspajanje na lokaciji DČ-a. Za ovu naknadu je prikazano prosječno izmjereno vrijeme potrebno za obavljanje svih aktivnosti.</p>	Vidi odgovor na prethodne slične komentare u vezi trajanja vožnje.

		<p>zahtjevima za isključenje tj. grupno za sve operatore, dok se isključenje veleprodajne usluge u HT sustavu vrši aplikativno, i to odmah s obzirom na to da regulirani rok za deaktivaciju iznosi 1 radni dan. Slijedom navedenog, evidentno jest, kako je ovdje sve troškove uz trošak vožnje potrebno u cijelosti isključiti iz naknade jer HT ne smije dva ili više puta naplatiti isti trošak.</p>		
67.	OT	<p>Administrativne naknade</p> <p>Optima pozdravlja predloženu nižu cijenu administrativne naknade NBSA/BSA Administrativna obrada zahtjeva u slučaju neispravnog ili nepotpunog zahtjeva koja je niža za 54% u odnosu na postojeću cijenu. Međutim, kod ULL usluge je došlo do povećanja naknade za istu administrativnu uslugu koju odrađuje HT automatika, a ne djelatnik u pozadinskom uredu odjela veleprodaje HT-a. Slijedom toga, predlaže dodatnu korekciju iznosa ove naknade na 0,59 kn</p>		Viid odgovor na komentar br. 43.
68.	OT	<p>Cjenik uspostave pristupa na DSLAM razini – HT instalacija novog preklopnika - točka 1.5. prijedloga Odluke</p> <p>1. Jednokratna naknada za nabavku i instalaciju novog preklopnika</p> <p>Iz objavljenog detaljnog izračuna jednokratnih naknada za nabavku preklopnika vidljivo je da je nabavna vrijednost uređaja prema HT-u preuzeta iz</p>	<p>HT</p> <p>Ovdje se ponavlja komentar koji je Telemach dao pod brojem 19, odgovor je isti.</p> <p>Pod HAKOM-ovim monitoringom izabran je najpovoljniji preklopnik u mreži HT-a koji odgovara ovoj funkcionalnosti. Izabrani preklopnik se stvarno koristi u agregacijskoj mreži HT-a, preklopnik je testiran i implementiran u mreži HT-a. To znači da je uzet profesionalni mrežni uređaji proizvođača i platforme koja je testirana i implementirana u mrežu</p>	Vidi odgovore na iste komentare Telemacha.

	<p>BU-LRIC+ troškovnog modela, prema kojem izračunu 50% vrijednosti naknade iznosi 34.006,27 kn, dok je tržišna cijena preklopnika potrebna za ovakvu agregaciju znatno niža. Prema podacima dostupnim Optimi od strane njenih dobavljača cijena preklopnika (sa 24x1GE i 4x10GE portovima) prema nabavi realiziranoj sredinom 2021. godine iznosi 1.368 EUR (~10.400kn) bez PDV-a sa uključenim AC i DC napajanjem. Iz ovoga se može zaključiti da je cijena preklopnika koja je uzeta u model predimenzionirana, odnosno više od 6,5 puta skuplja. Dakle, jednokratna naknada ne bi trebala iznositi više od 5.120 kn, ukoliko se primijeni osnovno načelo koje je primijenio HAKOM, a sukladno kojem je naknada za operatora korisnika jednaka 50% troškova nabavke i instalacije novog preklopnika. Slijedom toga poziva HAKOM da izvrši korekciju cijene preklopnika uzete u model izračuna.</p> <p>2. Mjesečna naknada</p> <p>Nastavno na obrazloženje u točki 1 za Jednokratnu naknadu za nabavku i instalaciju novog preklopnika, po istom izračunu kojeg je dostavio HAKOM u Pravitku 2, kada se u isti unesu tržišne vrijednosti</p>	<p>HT-a s postojećim SLA i ostalim ugovorima. Navodi se cijena nedefiniranog jeftinog preklopnika, nepoznatog proizvođača, nepoznate namjene koji uz to nije implementiran niti testiran. Za taj uređaj ne postoji SLA mogućnost niti SLA ugovor. Sve navedeno znači da se u mreži HT-a ne može umrežiti bilo kakav uređaj već to mora biti uređaj koji ispunjava ovdje navedene kriterije.</p>	
--	--	---	--

		<p>preklopnika, mjesečna naknada bi trebala iznositi maksimalno 108 kn.</p> <p>3. Jednokratna naknada za korištenje para niti u tamponu HT-a</p> <p>Pozdravlja HAKOM-ov prijedlog da HT ustupi par svjetlovodnih niti na tamponu za jednokratnu naknadu. Pritom se predlaže zadržavanje 25% niti kao rezerva u tampon kabelu. Međutim navedeni trošak za 25% HT rezerve se prenosi na operatora korisnika, što smatra neopravdano. Kada se iskorištenje tampon kabela u tom modelu izračuna izmijeni na 100% iskoristivosti, tada se iznos jednokratne naknade za jedan par niti u tamponu snizi sa 431,70 kn na 324 kn.</p>			
69.	OT	<p>Jednokratna naknada za uspostavu pristupa i konfiguraciju linka na DSLAM razini</p> <p>Za ovu naknadu nije objavljen model izračuna niti je isti vidljiv u izračunu u privitku 2 prijedloga Odluke. Smatra da za konfiguraciju jednog DSLAM-a više nije potrebno uložiti istu količinu vremena kao kada se konfigurira više istih ili svih DSLAM-ova u Hrvatskoj. Stoga, poziva HAKOM da izmjeni obračunsku jedinicu koju predlaže za konfiguraciju na DSLAM razini [po sučelju], na način da se ista redefinira kao jednokratna za sve DSLAM-ove u Hrvatskoj. Također, smatra da je precijenjeno vrijeme predviđeno za konfiguraciju te da je za konfiguraciju IC sučelja dovoljan jedan</p>	HT	<p>Ovdje se praktički ponavlja isti komentar kao kod Telemacha u točki 22, odgovor je isti.</p> <p>Konfiguracija linka je samo jedna stavki koja ulazi u iznos od 2.295,73 Kn tako da ova matematička analiza nije temeljena na činjenicama niti prati stvarnu strukturu izračuna te se ovdje radi o pogrešnoj analizi.</p> <p>Isto tako i kod drugih IC BSA razina konfiguracija linka je samo jedna od više stavki koji ulaze u trošak obrade zahtjeva, ispitivanja tehničkog mogućnosti, izrade tehničkog rješenja, prespajanja kroz mrežu, realizacije na krajnjim lokacijama, konfiguracije, testiranja i dokumentiranja u tehničkim sustavima. To su</p>	Viid odgovor na komentar br. 22.

		<p>čovjek/sat, za MR konfiguraciju 4 sata, a ukoliko se koriste skripte ili predlošci dovoljan je također jedan čovjek/sat. Kako bi se izbjeglo snošenje nepotrebnih (višestrukih) troškova i to kako od strane HT-a tako i od strane operatora korisnika, Optima predlaže (novi) model pristupa na DSLAM razini na način da na HT-ovoj lokaciji operator korisnik ima mogućnost odabira postaviti vlastiti preklopnik umjesto da koristi HT-ov.</p>	<p>stavke stvarnih troškovnika i stvarnih računa koje HT plaća svojim vendorima i izvođačima što je sve detaljno dokumentirano kod HAKOM-a.</p> <p>Što se tiče cijene sata rada komentar polazi od promašene metodologije za određivanja sata rada. Financijska metodologija izračuna troška sata rada je revidirana i dokumentirana kod HAKOM-a.</p> <p>Pogrešna polazna pretpostavka da je jednokratna naknada samo trošak konfiguracije uz pogrešan izračun cijene sata rada daje višestruko promašen broj radnih sati za konfiguraciju.</p> <p>Ukratko ova analiza je promašena u svim svojim pretpostavkama i svim elementima tako da se pojedinačne navode i stavke i ne može komentirati.</p>	
70.	OT	<p>Rok primjene prijedloga Odluke HAKOM-a</p> <p>Prijedlog je Optime odrediti primjenu izmijenjenih odredbi Standardne ponude u roku od 6 mjeseci od donošenja odluke, a svakako ne prije 1. siječnja 2023.</p>	<p>HT</p> <p>Podržava prijedlog da se izmijenjene jednokratne naknade primjene s 01.01.2023. te podsjeća HAKOM na obvezu iskazivanja cijena u Eurima budući da se od 01.01.2023. godine krajnje cijene trebaju obračunavati i naplaćivati u Eurima.</p>	Vidi odgovor na komentar br. 44.
71.	TERRAKOM	<p>Točke odluke 1.2, 1.3 i 1.4</p> <ul style="list-style-type: none"> • Smatra kako podaci o specificiranim aktivnostima i zadacima iz Privitka 1 ove javne rasprave nisu dovoljno transparentni da bi ih se moglo u potpunosti analizirati. Bez iskazanih 		<p>Djelomično se prihvaća.</p> <p>Vidi odgovore na prethodne komentare.</p>

	<p>podataka o prosječnom trajanju određene aktivnosti i/ili cijeni sata tehničara nema mogućnosti komentirati krajnje cijene pojedine jednokratne naknade.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kod naknade za NBSA aktivaciju na postojećoj parici (postojeći korisnik) smatra da za iste u većini slučajeva nema potrebe za vožnjom na lokaciju razdjelnika za ožičenje MDF zadatka. <p>Smatra pogrešnim izjednačavanje cijena za aktivaciju postojeće parice neovisno o tome da li se radi o postojećem ili novom korisniku.</p> <ul style="list-style-type: none"> • HT nema nikakav trošak prilikom aktivacije na postojećoj parici naročito za postojeće korisnike, jer se takva aktivacija obavlja kroz sustav, a na temelju zahtjeva koji Operator korisnik zadaje kroz B2B. • Kod NBSA aktivacije nove parice, smatra spornim izvršavanje zadataka prema objašnjenju MFG aktivnosti. Ukoliko aktivacijske naknade uključuju i trošak ponovnog izlaska HT tehničara na teren zbog propusta koji je napravljen pri samo aktivaciji isti		
--	--	--	--

	<p>nikako ne bi smio ići na teret Operatora korisnika.</p> <p>Podržava razdvajanje cijene za neosnovane prijave ovisno o izlasku tehničara na teren, ali isto tako smatra kako je naplatu neosnovane prijave kvara potrebno regulirati dvosmjerno, a što su istaknuli i u prijašnjim javnim raspravama.</p> <p>Nastavno na sve gore navedeno, predlaže sljedeće:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Privitak 1 o specificiranim aktivnostima i zadacima nadopuniti s podacima o vremenu potrebnom za obavljanje pojedine aktivnosti u satima i/ili iznosima stvarnog troška za pojedinu aktivnost • ukinuti naknadu za aktivaciju usluge kod postojećih korisnika i sniziti naknadu kod aktivacije novih korisnika <p>uvođenje naknade koju bi HT plaćao Operatoru korisniku za osnovane prijave kvara</p>		
--	---	--	--